

Tato studie vznikla jako výstup projektu podpořeného v rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

REALIZACE ROZVOJE INFRASTRUKTURY PRO EKOTURISTIKU V JEDNOM NÁRODNÍM PARKU ZAMBIE S CÍLEM ZLEPŠENÍ MÍSTNÍ HOSPODÁŘSKÉ PROSPERITY, SNÍŽENÍ CHUDOBY A ZLEPŠENÍ OCHRANY PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ

STUDIE PROVEDITELNOSTI

MICHAL LODIN, FRANTIŠEK PELC, VLADIMÍR ZDRAŽIL, VLADIMÍR BEJČEK

07 2019

SPOLUPRÁCE: PAVEL PEŠOUT, JAN PLEŠNÍK

OPONENTURA: DAVID ŠTORCH, LUDMILA STELOVÁ

PARTNEŘI REALIZACE:

SLUŽBY PROVEDENA
KONSORCIEM

HISTORIE REVIZÍ:

Verze	Upravitel	Datum úprav	Autor(ři) revize	Popis revize
1	Michal Lodin	3/22/2022		
2.	Frantisek Pelc	11/20/2019		
3	Michal Lodin	11/21/2019		

OBSAH

	vysvětlení pojmů a zkratk	7
1	Shrnutí	8
2	Úvod	9
2.1	ZAMBIE, KONTEXT ZEMĚ	9
2.2	EKOTOURISMUS, -ÚVOD	10
2.1	EKOTOURISTIKA V ZAMBII	11
2.2	OCHRANA PŘÍRODY V ZAMBII	13
3	Zdůvodnění projektu	18
3.1	STRUČNÉ HODNOCENÍ PLÁNOVANÉHO PROJEKTU	19
3.2	POPIS PRINCIPŮ PROJEKTU A NÁVRH FÁZÍ JEHO REALIZACE	19
3.3	ANALÝZA TRHU, POPTÁVKA PO SLUŽBÁCH EKOTURISTIKY, MARKETINGOVÁ STRATEGIE	21
3.4	NÁRODNÍ PARK KAFUE, PŘEHLED	23
3.1	DETAILNÍ ANALÝZA VYBRANÝCH LOKALIT	28
3.2	NÁRODNÍ PARK LOWER ZAMBEZI	35
3.1	PODROBNÉ VYHODNOCENÍ VYBRANÝCH LOKALIT DOLNÍHO ZAMBEZI	37
3.2	NÁRODNÍ PARK SIOMA NGWEZI, PŘEHLED	43
3.3	PODROBNÉ VYHODNOCENÍ VYBRANÉ LOKALITY	44
4	SWOT analýza lokalit ve vybraných národních parcích	50
4.2	VÝSLEDKY SWOT	53
4.1	NAVRHOVANÉ EKOTURISTICKÉ ZAŘÍZENÍ	56
4.1	ŘÍZENÍ PROJEKTU A LIDSKÉ ZDROJE	61
4.2	EXPERTNÍ/TECHNICKÝ VÝSTUP PRO VYBRANÉ LOKALITY	62
5	Ekonomická proveditelnost	62
6	Dopad na životní prostředí (technologie pro výrobu energie, vodu, ovzduší a dopad na životní prostředí	62
7	Plán vypracování návrhů různých způsobů dlouhodobého oboustranně výhodného zapojení místních lidí do navrhovaných činností (participativní přístup)	63
8	Zajištění investic	63
9	Záruka provozního financování	63

10	Finanční plán	64
11	Hodnocení dlouhodobé udržitelnosti a efektivity projektu	64
12	Analýza rizik, právní aspekty	64
13	Časový rámec	65
14	Popis navrhovaných investic do ekoturistiky	65
15	Zapojení místní komunity	65
16	Ekonomická analýza možných investic	66
17	Hodnocení	66
17.1	NÁVRH UDRŽITELNÉ ČINNOSTI V OBLASTI EKOTURISTIKY	66
18	Závěr	67
18.1	VYBRANÉ ODKAZY	68
20	Příloha , Příklad analýzy SWOT pro všechny lokality, které provedlo nezávisle 5 odborníků	70
20.1	UKÁZKA SWOT VYHOTOVENA JEDNÍM EXPEMTEM	70
21	Příloha B, Náklady na výstavbu ekokempu	73

Seznam obrázků

Obrázek 1. Účastníci ekoturismu, přehled.	11
Obrázek 2. Počet návštěvníků Zambijských národních parků	12
Obrázek 3. Mapa parků (tmavě zelená) a loveckých oblastí (světle zelená) a dopad lidských činností na krajinu (Lyndsley et al. 2014). Část krajiny poblíž západního okraje Kafue NP, navzdory existenci loveckých oblastí, je pod rostoucím tlakem lidského vlivu.	13
Obrázek 4. Umístění národních parků (zeleně) a lovišť (světlejší zeleně) v Zambii.	16
Obrázek 5. Pes hyenovitý patří k nejvzácnějším a nejohroženějším šelmám. Už zmizel z 23 afrických zemí a jeho početnost se odhaduje na 6 tisíců, v Zambii pak na 400-500 jedinců. Nejstabilnější populace jsou v NP Kafue, NP North Luangwa, NP South Luangwa a snad také v NP Lower Zamezi. V posledních letech se dramatický úbytek snad zpomalil. NP North Luangwa 2015, Foto F. Pelc	17
Obrázek 6. Zambie hostí celou jednu třetinu (!) africké populace čítající 130 tis. hrochů. Na rozdíl od většiny zemí je místní populace je stabilní. V sousedním Kongu za dvacet let však došlo k vystřílení 95% původního počtu. Stáda, dá-li se to tak nazvat, o několika stech jedinců v některých řekách nejsou vzácností. NP North Luangwa. Běžná je také v NP Kafue a NP Lower Zambezi. Výskyt v NP Sioma Ngwezi na hraniční řece Kavango je možný a podobně na řece Zambezi v návazném území na východ od NP. Foto F. Pelc	18
Obrázek 7. Mapa národního parku Kafue. S některými výjimkami jsou zařízení pro turistiku připojena k řece Kafue	25
Obrázek 8. Významnou dominantou místní krajiny jsou baobaby prstnaté (<i>Adansonia digitata</i>), které mají obvod kmene i přes 30m. Treetops school, NP Kafue	26
Obrázek 9. Mokřad Kafue Flats je má mezinárodní význam a navazuje na ptačí oblast která začíná 2 hodiny cesty z Lusaky a pokrývá asi 6500 km ² . Je to významná ptačí rezervace mimo území Národního Parku Kafue. Podobné, i když menší rezervace lze najít i v samotném parku.	27
Obrázek 10. Sever národního parku Kafue je tvořen rozsáhlou travnatou plání Busanga o ploše přes 700 čtverečních kilometrů, kde se koncentrují tisícíhlavá stáda pakoňů, vodušek lečve (na snímcích) a dalších druhů antilop.	27
Obrázek 11. The Řeka Kafue, misty téměř kilometr široká, tvoří ekologickou osu NP Kafue.	28
Obrázek 12. Mapa národního parku Kafue s vyznačením umístění zvoleného ekokempu.	30
Obrázek 13. Lokalizace vybraného místa ve 2D a 3D.	31
Obrázek 14. Panoramatický snímek soutoku řek Kafue a Shimba, kde místo nad ním představuje velmi dobrou lokalitu pro založení ekoturistického zařízení na horní terase mimo dosah pravidelných záplav. Hroši jsou zde trvale, sloni a lvi občasné.	31
Obrázek 15. Vybraná navrhovaná plocha k založení ekoturistického zařízení – horní část, plocha je přibližně 1 hektar	32
Obrázek 16. Střední část plochy vhodné k založení kempu s velkým stromem, za křovinami prosvítá řeka Kafue	32
Obrázek 17. Malé jednoduché osídlení s podpůrným zemědělstvím (např. kukuřice, drůbež, kozy) se nachází 5-6 kilometrů od parku. Mohl by to být pravděpodobný zdroj pracovních sil a zemědělských produktů.	34
Obrázek 18. Mapa národního parku dolní Zambezi s vyznačenými místy, kde se nacházejí kempy a ubytovny.	36

Obrázek 19. Krajina ekosystémy v národním parku dolní Zambezi sestávající z velkého jezera, menších jezer a mokřadů, velkých savannových palem a horského řetězce.....	36
Obrázek 20. Mapa dolního Zambezi NP se zobrazením vyhodnocených lokalit.	37
Obrázek 21. Dvě lokality vyhodnocené v Parku Dolní Zambezi.....	38
Obrázek 22. Původní lokalita L1 na západním břehu řeky Chongwe a nedaleko vchodu do hlídaného parku.	38
Obrázek 23. Lokalita L1 se přesunula na východ k pobřeží řeky Zambezi.....	39
Obrázek 24. Geomorfologicky vhodná oblast hodnoceného místa L2 se základní přístupovou komunikací, několik kilometrů západně od Chiawa Lodge.	40
Obrázek 25. Morfologie dolního Zambezi parku v blízkosti hodnocených lokalit v 3D.	41
Obrázek 26. Průzkumné licence v blízkosti lokalit L1 a L2. Aktivní velkoobjemové licence na kobalt, měď, zlato, niklu (modrá) a ropná licence (béžová).	42
Obrázek 27. Rozsáhlé aktivní (2018-2022) licence na průzkum kovů severně od dvou hodnocených lokalit.	42
Obrázek 28. Umístění hodnocených lokalit S1, S2 a S3 v Národním parku Sioma Ngwezi.	44
Obrázek 29. Umístění hodnocených lokalit S1, S2 na ortomapě.....	45
Obrázek 30. Umístění hodnocené locality S3 na ortomapě.....	46
Obrázek 31. Ukázka charakteru krajiny na hodnocených místech S1, pánve v Sioma Ngwezi. Většina pánví je bez vody nebo s blátivou spodní částí (dole) v období sucha a výjimečně mají přírodní zásoby vody (nahore).	46
Obrázek 32. Prostředí vyhodnoceného místa S3. Nahore je suchá pánev dole je opuštěná budova Národního Parku gchybí, voda). Dvě další lokality, S1, S2, jsou přibližně 2-3 km od sebe. Obě jsou mimo NP, ale jsou součástí rezervace.	47
Obrázek 33. Vesnice v rezervaci Ngwezi Pools (mimo území parku).	48
Obrázek 34. .Umístění licence k průzkumu ropy, která vypršela vzhledem k poloze hodnocených lokalit (červená). I když v roce 2018 vyprší platnost, pravděpodobně budou obnoveny dvě sousední licence.....	49
Obrázek 35. Poloha aktivní průzkumné licence velkého měřítka na beryllium, diamanty, zlato a mangan vzhledem k hodnoceným místům (červená).	49
Obrázek 36. Formy ekotourismu se liší ale obvykle se nachází v přírodě ale nabízí větší komfort, než by se za těchto podmínek očekávalo.	56
Obrázek 37. Příklad trvalého stanu z Hippo Lodge, Muloly, Kafue parku.....	57

VYSVĚTLENÍ POJMŮ A ZKRATEK

Komunita	Komunita označuje heterogenní skupinu lidí, kteří sdílejí bydliště ve stejné zeměpisné oblasti a mají přístup k místním přírodním zdrojům. Míra sociální soudržnosti nebo diferenciacie, síla společného citění a institucí, kulturní rozmanitost a další faktory se v rámci komunit a mezi nimi velmi liší (Schmink, 1999).
Plán řízení ekoturistiky	Plán řízení ekoturistiky (EMP) je nástrojem, který řídí rozvoj cestovního ruchu v chráněné oblasti způsobem, který usiluje o syntézu vize všech zúčastněných stran při plnění cílů ochrany přírody dané lokality. EMP je obvykle podrobným pokračováním obecných pokynů stanovených v obecném plánu řízení (SCPo).
Ekoturistická lokalita	Lokalita, velká nebo malá, kde se jsou zaznamenány aktivity ekoturistiky. V tomto dokumentu mohou být použity zaměnitelně s „chráněným územím“ nebo „místem“. Místem se obvykle popisuje oblast kde je činnost cílena a je v malém rozsahu.
Celkový Plán Řízení	Dokumentace plánu který vyhodnocuje všechny informace dostupné pro dané chráněné území nebo místo ekoturistiky a definuje celkové cíle, záměry a strategii řízení. Role ekoturistiky může být identifikována jako vhodná strategie řízení. Pokud ano, může být doporučen plán řízení ekoturistiky.
Předběžné vyhodnocení	Proces řešící několik základních otázek, pomocí kterého mohou projektanti určit zda je konkrétní místo vhodné pro rozvoj ekoturistiky. První kritérium pro stanovení životaschopnosti ekoturistiky.
Chráněná oblast	Velká nebo malá, zákonem chráněná oblast obvykle spravovaná vládním subjektem se specifickými cíli ochrany jejíž každodenní řízení může být převedeno na nevládní nebo soukromý sektor nebo uskupení vládních a soukromých zájmů.
Udržitelný rozvoj	Definováno Brundtovou pozemkovou zprávou OSN „Naše společná budoucnost“ jako „Rozvoj, který splňuje potřeby současnosti, aniž by byla ohrožena schopnost budoucích generací uspokojit své vlastní potřeby“.
ZAWA	Zambijský úřad pro přírodu
ZTMP	Zambijský plán řízení cestovního ruchu

1 SHRNUTÍ

V posledních desetiletích se udržitelný cestovní ruch stal významným faktorem při rozhodování o životním prostředí, ekonomice a sociálních otázkách. V odvětví cestovního ruchu vyvstává potřeba přizpůsobit se očekáváním nové a stále klientele turistů, kteří stále více vyžadují ubytování v turistických zařízeních s ekologickými parametry. Tato studie analyzuje technickou, ekonomickou a sociální proveditelnost zřízení zařízení pro ekoturistiku v národním parku v Zambii, jehož cílem je realizovat postupy udržitelnosti při jeho řízení a provozu.

Zachování afrických chráněných oblastí znamená zapojení místních komunit. Jedním z klíčových nástrojů je rozvoj udržitelné ekoturistiky. Dobře rozvinutá ekoturistika je příležitostí pro hospodářskou prosperitu regionů a místních obyvatel a také pro výrazně lepší a udržitelnou kvalitu péče o národní parky. Parky bez ekoturistiky velmi často představují parky pouze na papíře, tj. Jsou to národní parky pouze na mapě. V mnoha případech to znamená vypleněné chráněné oblasti s poškozenou nebo zničenou přírodní vegetací (kácení lesů a savan) a někdy také přítomnost nelegálních sídel. V těchto případech nedochází k žádné skutečné pozitivní změně v prosperitě místních komunit. Poškození nebo ničení přírodních ekosystémů a jejich ekologických produkčních funkcí v dlouhodobém horizontu přispívá k dalšímu prohlubování chudoby místních obyvatel se všemi negativními sociálními dopady. Tento projekt si klade za cíl stanovit proveditelnost realizace zařízení ekoturistiky v jednom z předem vybraných národních parků v Zambii. V dlouhodobém horizontu je cílem vybudovat pilotní zařízení pro ekoturistiku (ubytovna nebo tábořiště) na vhodném místě, vyškolit a zaměstnat místní dostupnou pracovní sílu ve stavbě a provozu (propagace, průvodcovské služby, podpůrné strážní služby). To zahrnuje vytvoření vhodné institucionální entity (zambijské nevládní organizace, mezinárodní firemní partnerství nebo jiné), se zajištěnou finanční podporou a dohledem investorů. Veškeré příjmy z provozu vybudovaného zařízení pro ekoturistiku budou použity ve prospěch místní komunity. Na rozdíl od jiných ekoturistických zařízení vlastněných zahraničními investory zůstanou všechny získané prostředky v Zambii.

V následném pilotním projektu bude vybudována zásadní kapacita a vzdělávací část poskytovaná odbornými znalostmi sdílenými s místní komunitou ve formě seminářů, výměnných návštěv, výzkumných projektů a školení zajišťovaných Českou zemědělskou univerzitou a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR s přístupem k široké škále odborníků na biologickou rozmanitost, tropické lesnictví a zemědělství a udržitelné hospodaření s půdou. Pilotní projekt bude také sloužit pro budování kapacit v jiných komunitách z lokalit v blízkosti národních parků. Účelem je iniciovat vytvoření širšího systému ekoturistických zařízení s podobným modelem správy a moderní provozní praxí, se zaměřením na zvýšení prosperity a blahobytu komunit a ochranu přírodních ekosystémů. Součástí projektu bude také udržitelné využívání místních přírodních a zemědělských produktů. V případě pozitivního hodnocení realizace a provozu tohoto pilotního ekoturistického zařízení je možné v budoucnu zvážit další finanční podporu z jiných zdrojů.

Tato studie představuje první fázi tohoto pilotního projektu, výběr optimálního místa pro umístění zařízení pro ekoturistiku a studii proveditelnosti jeho výstavby a provozu. Všechny hodnocené lokality ve 3 národních parcích mají potenciál pro rozvoj ekoturistických aktivit. Vzhledem k úrovni předpokládaných investic a zajištění jejich dostupnosti byla lokalita v národním parku Kafue vybrána jako nejvhodnější pro pilotní projekt.

Kafue National Park je preferovanou lokalitou na základě srovnávací analýzy SWOT 6ti předem určených lokalit provedenou nezávisle 5 odborníky, kteří navštívili všechna identifikovaná místa v terénu. V případě realizace pilotního projektu doporučujeme zapojení sousedních komunit do výstavby a provozu ekologického tábora a poskytování místních potravin a produktů rybolovu. Kapacita těchto komunit ve znalostech udržitelného přírodního prostředí by se také budovala prostřednictvím výměnných studijních pobytů, workshopů a školení projektového týmu.

Studie též prezentuje obecnou analýzu trhu a ekonomické úvahy a přibližný odhad nákladů na výstavbu a provoz zařízení pro ekoturistiku.

2 ÚVOD

2.1 ZAMBIE, KONTEXT ZEMĚ

Zambie (dříve Severní Rhodesie) je jednou z větších vnitrozemských Afrických zemí o rozloze 752 612 km² (asi 10krát větší než plocha České republiky a 30. největší země na světě) s relativně malou, ale dynamicky rostoucí populací. V roce 2010 proběhlo sčítání lidu s výsledkem 13,1 milionu. Odhad pro rok 2018 je 17 milionů a průměrná hustota obyvatelstva v zemi je kolem 24 obyvatel na km² (přibližně 160. země na světě). Země je jedním z řídce osídlených států subsaharské Afriky a rozdělení osídlení je značně nerovnoměrné. Nejlidnatější oblasti jsou v centrální části země, v tzv. Copperbeltu, a jihovýchodním cípu státu. Jednoduše řečeno, 2/3 jsou řídce osídlené (1–25 obyvatel na km²) a třetina je středně až silně osídlená (více než 50 obyvatel na km²). Studované oblasti studie proveditelnosti jsou spojeny s provinciemi s nízkou hustotou obyvatelstva, jako jsou západní, severozápadní a střední. Průměrný roční nárůst populace se v posledních letech pohybuje kolem 3%. Průměrná délka života je kolem 54 let. Rychle rostoucí populace je jedním z klíčových faktorů ovlivňujících ničení přírody. Odhaduje se, že 2–3 miliony obyvatel žije v hlavním městě Lusace a v osídlené oblasti „Copperbelt“ ve městech s přibližně půl milionem obyvatel (Kitwe, Chipata, Ndole). K městům se stovkami tisíc a více stále patří Kabwe, Chingola, Livingstone, Luanshya, Mufulira a Kasama. Zambie je prezidentská republika a je považována za stabilní a bezpečnou zemi.

Drtivá většina venkovského obyvatelstva nemá standardní práci tak jak je chápána v Evropě. Chybí pracovní příležitosti. Pouze v některých regionech jsou místní populace zapojeny do práce na plantážích banánů, kukuřice, bavlny a jiných plodin nebo jsou zaměstnány při těžbě nerostů (zejména v Copperbeltu) nadnárodními korporacemi z různých vyspělých zemí a s rostoucím podílem Číny.

V Zambii se nachází druhý největší vodopád na světě, Victoria Falls, sdílený se Zimbabwe a druhé nejhlubší jezero na světě, Tanganyika. Ekologicky významné jsou velké mokřady Bangweulu (přibližně 12 800 km²), Kafue flats (6500 km²), Barotse Floodplains-Liuwa Plain (11 000 km²), Lukanga Swamps (3300 km²). Zambie je regionálně a globálně významná ve své biologické rozmanitosti. V ekosystémech v Zambii bylo zaznamenáno 3 774 druhů rostlin a 3 637 druhů živočichů (kromě mikroorganismů). Z těchto druhů je 316 endemických, 174 vzácných a 31 ohrožených nebo zranitelných.

Společnost Zambia (WECSZ) pro ochranu přírody a životního prostředí sestavila následující statistiky:

1. 5 500 druhů rostlin,
2. více než 1 400 druhů obratlovců,
3. 741 druhů ptáků s více než 400 jedinci vyskytujícími se v ptačí rezervaci Lochinvar,
4. více než 200 druhů savců (v NP Kafue bylo zaznamenáno minimálně 158 druhů).
5. z celkové plochy Zambie tvoří 6 procent mokřady a vodních útvary s Bangweulu Swamps velikostí na 10. místě v Africe.

Od roku 2017 se Zambia stala prioritní zemí české rozvojové spolupráce. Kromě Etiopie je to jediný subsaharský stát a tento projekt byl identifikován jako forma smysluplného rozvoje pomocí technické pomoci přispívající k prosperitě venkova.

Zambie je jednou z nejhudších zemí s roční HDP na obyvatele kolem 1700 USD, -v posledních letech s celkovým růstem 3–4%. Zambie je prezidentská republika a je považována za relativně stabilní a bezpečnou zemi. Drtivá většina venkovského obyvatelstva nemá standardní práci, tak jak je chápána v Evropě. Vesničané jsou velmi chudí, a tak se část jejich populace stěhuje do velkých měst, kde je jejich perspektiva také omezená. Od roku 2017

se Zambie opět stala prioritní zemí české rozvojové spolupráce. Kromě Etiopie je to jediný subsaharský stát. Je proto logické hledat formy smysluplné rozvojové spolupráce. Projekty, které přispívají k prosperitě na místní úrovni

V roce 2018 byl cestovní ruch jedním z nejrychleji rostoucích hospodářských odvětví Zambie, který poskytoval pracovní místa asi 319 000 lidem s podílem 6,3% na HDP a příjmy ze zahraničního cestovního ruchu dosahující 8,3% z celkového vývozu. Je však třeba poznamenat, že v roce 2016 byl podíl zahraničních návštěvníků především z afrických zemí (78%) a pouze 9,2% zahraničních turistů se silnou vazbou na ekoturistiku z Evropy. Pouze 5% zahraničních turistů pocházelo z Ameriky (zejména z USA a Kanady).

2.2 EKOTOURISMUS, -ÚVOD

2.2.1 Co je Ekoturismus?

Společnost pro ekoturistiku se sídlem v USA definuje ekoturistiku jako odpovědné cestování do přírodních oblastí, které chrání životní prostředí a zlepšuje blaho místních lidí. Ekoturistika usiluje o přínos jak pro místní oblasti, tak pro místní komunitu tím, že podporuje udržitelné využívání místní biologické rozmanitosti v přírodních destinacích. Účelem ekoturistiky je:

1. vzdělávat cestovatele,
2. poskytovat prostředky na zachování přírody,
3. přímý prospěch hospodářskému rozvoji a politickému posílení místních komunit a
4. podpora respektování různých kultur a lidských práv.

Ve výsledku, úspěšná ekoturistika závisí na ekologicky a společensky uvědomělých jedincích, součástí jejichž zájmů je poznávání flóry, fauny a kulturního dědictví. Ekoturistika se může lišit v několika aspektech, včetně:

ujetě vzdálenosti;
délky pobytu;
požadované úrovně fyzické námahy a pohodlí;
význam přírody v motivaci výletů;
požadované úroveň vzdělávání;
výše výdajů;
požadovaných aktivit; a
osobní demografie.

Různí autoři, např. Lindberg (1991), poskytují typologie typů přírody / ekoturistiky, jako například:

Užší jádro: Vědečtí pracovníci nebo členové zájezdů speciálně navržených pro vzdělávání, obnovu životního prostředí nebo podobné účely.

Nadšení: lidé, kteří cestují s konkrétním cílem vidět chráněná území a kteří chtějí porozumět místní přírodě a kulturní historii.

Hlavní skupina: lidé, kteří navštíví Amazonku, rwandský gorilský park nebo jiné podobné destinace, aby se vydali na neobvyklý výlet.

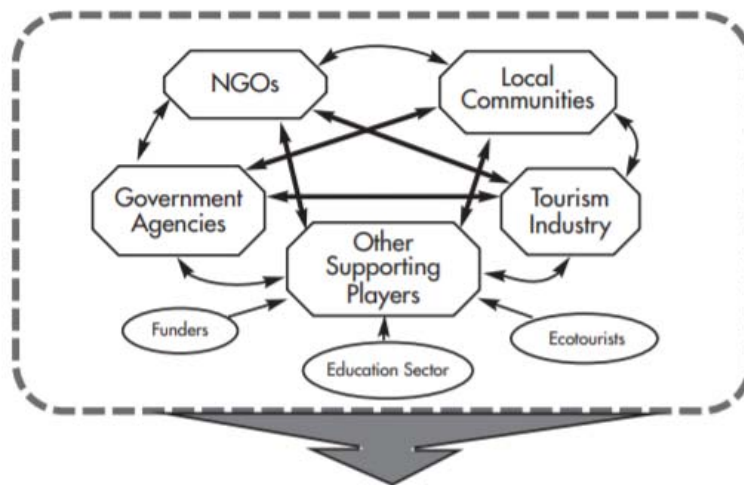
Příležitostní: lidé, kteří se náhodou účastní ekoturismu, například jednodenní výlet během širší dovolené.

Předpokládáme, že největší procento návštěvníků a klientů eko tábora budou návštěvníci hlavní skupiny s menším procentem nadšených.

2.2.2 Účastníci Ekoturistiky

Účastníci s různými zájmy a cíli provozují ekoturistiku. Klíčem k úspěchu ekoturistiky je vytvoření silných partnerství, nutných ke splnění cílů ochrany přírody a správného rozvoje (viz obrázky níže). Partnerství může být obtížné vzhledem k počtu zúčastněných a jejich různým potřebám, ale ve vytváření vztahů je zásadní. Klíčoví aktéři mohou být klasifikováni jako: pracovníci chráněných oblastí, místní komunity a jednotlivci, pracovníci v

soukromém sektoru cestovního ruchu, vládní a nevládních organizace. Jejich účinná interakce vytváří efektivní ekoturistiku.

Obrázek 1. Účastníci ekoturismu, přehled.

2.2.3 Ekoturistika a chráněné oblasti

Turistika a ekoturistika jsou obvykle součástí strategie řízení chráněného území. Míra, v jaké jsou turistické aktivity prováděny, závisí na prioritě, kterou jim přiřazují manažeři chráněných území, kteří by se měli řídit plánem připraveným pro tento účel. Dokumentace plánu (nebo plán řízení) by měl být výsledkem komplexního vyhodnocení přírodních a kulturních zdrojů oblasti. Identifikuje rizikové faktory včetně jejich původu pro přírodní a kulturní integritu oblasti, jakož i strategie pro snížení těchto hrozeb. Plán by měl definovat dlouhodobé cíle správy oblasti a určit, kde se mohou provádět určité činnosti. Při správném provádění představuje ekoturistika ideální udržitelnou činnost. Měla by být navržena tak, aby:

- měla minimální dopad na ekosystém;
- ekonomicky přispěla místním komunitám;
- respektovala místní kulturu;
- byla rozvíjena pomocí participativních procesů, které zahrnují všechny zúčastněné strany; a
- byla monitorována a s cílem zjistit negativní a pozitivní dopady.

2.2.4 Ekonomické aspekty ekoturistiky

Možné ekonomické přínosy a náklady pro místní komunity by se měly identifikovat již ve fázi plánování projektu. Analýza trhu prospěje propagaci ekoturistiky v dané oblasti. Projekt zajistí, aby místní komunity získaly přiměřený ekonomický přínos z rozvoje cestovního ruchu založeného na turistice v divoké přírodě. Ekonomické aspekty zahrnují:

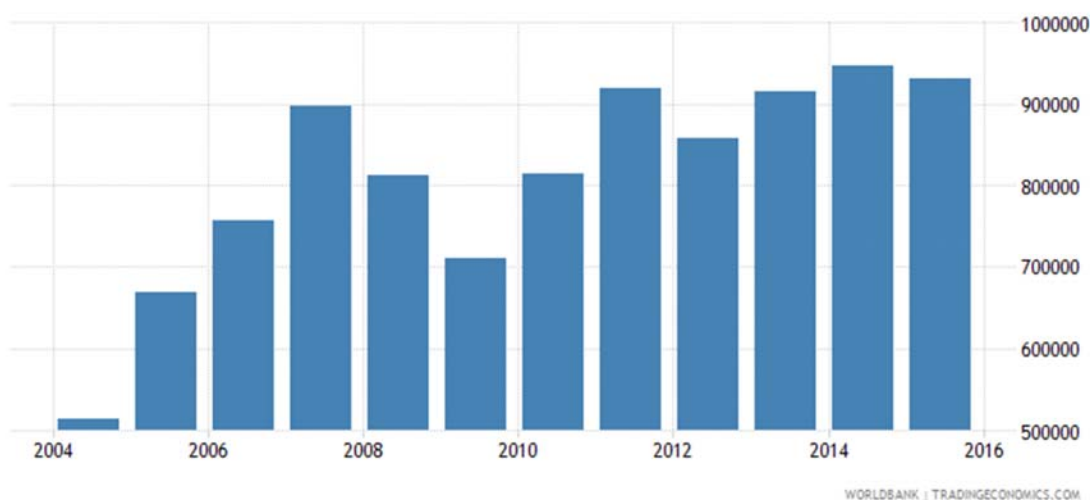
Ekonomický přínos

1. Zvýšená zaměstnanost a příjem místní komunity
2. Pravidelné zaměstnání a celoroční příjem
3. Větší diverzifikace hospodářských činností čímž se sníží hospodářská rizika
4. Další příležitosti

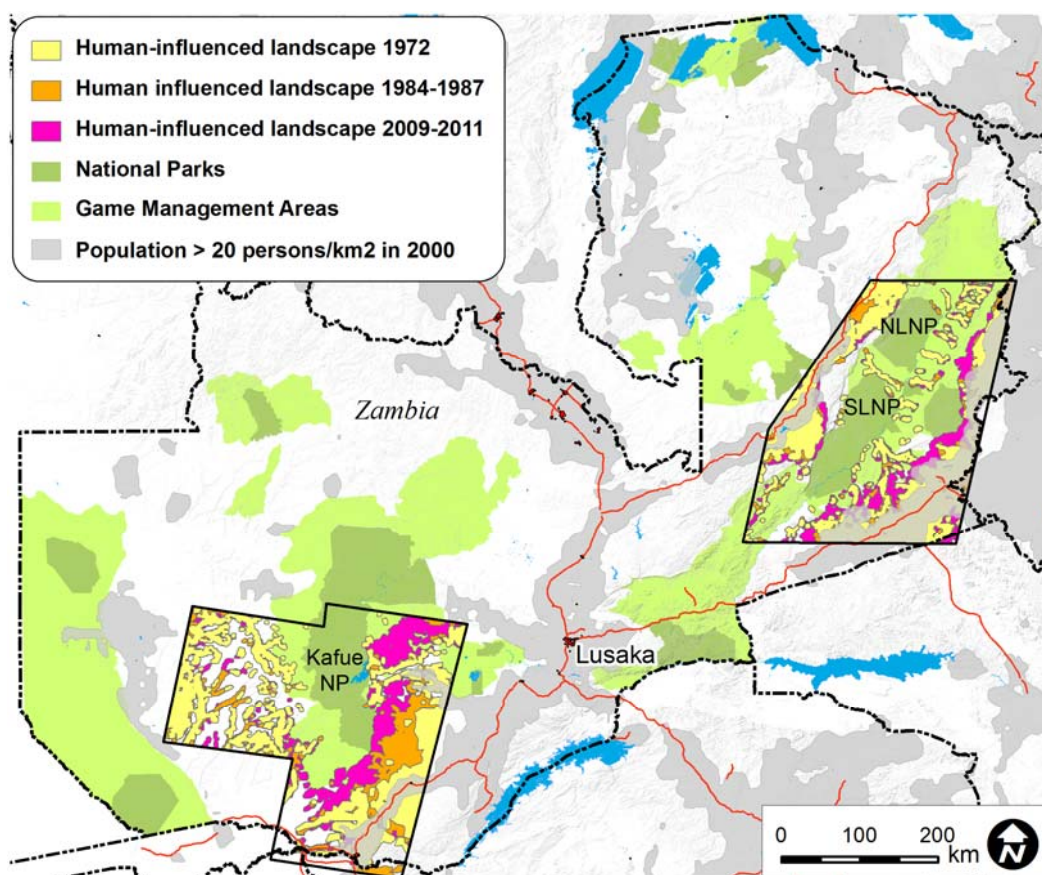
2.1 EKOTOURISTIKA V ZAMBII

Zambie je jedním z nejméně přelidněných a na divokou přírodu nejbohatších destinací v Africe. Je zde možno vidět "Velkou Pětku" zvířeny (lev, leopard, slon, nosorožec, buvol) bez toho, aby byl návštěvník obklopen skupinami turistů. Tradiční džípové safari lze kombinovat s pěší turistikou a kanoistikou. Je domovem druhé největší migrace pakoňů v Africe. Vláda Zambie (VZ) vnímá cestovní ruch jako odvětví, které nabízí ekonomickou

diverzifikaci kromě zemědělství a těžby. Historicky se cestovní ruch v Zambii soustředil na Viktorijské vodopády a divokou přírodu. Propagace kulturního dědictví a komunitních atrakcí byla omezená. Cestovní ruch roste a může přispět ke snížení chudoby. Zapojení komunit do cestovního ruchu je ale většinou pasivní, spíše formou sdílení příjmů než formou podnikatelské činnosti. Komunitní cestovní ruch v Zambii je v počátcích, ale roste a několik zavedených podniků nabízí procházky vesnicí, kempy, horské chaty v tradičním stylu, pobyty na usedlostech, zábavu a trhy se zvěřinou. Tradiční komerční operátoři stále více vnímají kulturní a komunitní produkty jako vysoce prodejné ve své nabídce. V roce 2018 byl cestovní ruch jedním z nejrychleji rostoucích hospodářských odvětví Zambie, který poskytoval pracovní místa asi 319 000 lidem s podílem 6,3% na HDP a příjmy ze zahraničního cestovního ruchu dosáhly 8,3% z celkového vývozu Zambie (WTTC). Relativní stabilita a bezpečnost země, navzdory pokračující destrukci přírodního prostředí a velká plocha divoké krajiny je dobrým předpokladem rozvoje ekoturistiky. Hlavními přírodními turistickými atrakcemi v Zambii jsou Viktoriiny vodopády (1), Jezero Tanganika (2) a Národní park South Luangwa (3). Pro rozvoj ekoturistiky však existuje řada dalších potenciálně významných přírodních atrakcí. Stručně řečeno, národní parky Zambie jsou méně turisticky využity než národní parky v Tanzanii, Keni, Ugandě, Jižní Africe, ale také v sousední Namibii, Zimbabwe nebo Botswaně. Jedním z důvodů je nižší koncentrace atraktivních představitelů africké fauny nebo údajně vyšší náklady na turistické služby, jako je ubytování. I když cena ubytování roste, stále se blíží ceně srovnatelných zařízení ve zmíněných zemích a v Zambii stále existují kempy se středními nebo nižšími náklady na ubytování, včetně možnosti využití stanů. V Zambii jsou stále velké plochy divoké krajiny, větší než v Jižní Africe, Ugandě nebo Keni, které mohou být významné pro ekoturistiku. Odhaduje se, že celkový počet návštěvníků všech národních parků v Zambii byl v posledních letech jen mírně přes 100 000. Podle Ministerstva cestovního ruchu a umění za rok 2016 (Statistický přehled cestovního ruchu 2015) jsou nejnavštěvovanějšími národními parky Jižní Luangwa (43, 7 tisíc), Mosi oa Tunya (23 tisíc), Dolní Zambezi (9 tisíc) a Kafue. (13). Na druhé straně Viktorijské vodopády navštívilo více než 140 tisíc lidí, nezávisle od Národního Parku Mosi-oa- Tunya.

Obrázek 2. Počet návštěvníků Zambijských národních parků

Obrázek 3. Mapa parků (tmavě zelená) a oblastí řízeného lovu (světle zelená) a dopad lidských činností na krajinu (Lyndsley et al. 2014). Část krajiny poblíž západního okraje Kafue NP, navzdory existenci oblastí řízeného lovu, je pod rostoucím tlakem lidského vlivu.

2.2 OCHRANA PŘÍRODY V ZAMBII

Zambie vyčlenila značnou část své země na ochranu přírody. Chráněná území tvoří 20 národních parků (o rozloze ~ 65 000 km²), 36 loveckých oblastí (GMA, 167 000 km²) a řada chráněných oblastí jiných kategorií. Tyto oblasti dohromady tvoří 40% rozlohy země. Lidské osídlení není v národních parcích v zásadě až na definované výjimky povoleno. Návštěvníci mohou sledovat volně žijící živočichy včetně nekontaktní fotografické turistiky. Naproti tomu v GMA je povoleno lidské osídlení a je zaměřeno především na lov trofejí (hlavně pro cizí státní příslušníky) a na lov masa místními obyvateli. Navzdory velikosti a potenciálu rozvoje je počet volně žijících živočichů v mnoha GMA v prudkém poklesu a tyto oblasti nejsou dostatečně produktivní z ekologického, ekonomického a sociálního hlediska. Důvody souvisí s nedostatečnou účastí místních komunit, Zambia Wildlife Authority (ZAWA) a loveckých provozovatelů. Místní lidé nemají dostatečné výhody plynoucí z divoké přírody v GMA protože není uznáno vlastnictví komunitních pozemků a přírodních zdrojů. Problémy související s ZAWA souvisí především s nedostatečným financováním, které vede k tomu, že ZAWA činí krátkodobá rozhodnutí o udržitelné správě přírody na úkor dlouhodobé udržitelnosti. ZAWA nemá dostatečné zdroje k ochraně volně žijících živočichů a monitorování stavu divoké přírody. Je zřejmé, že nové modely pro strukturu a fungování GMA by měly zahrnovat vlastnictví půdy s volně žijícími živočichy místními komunitami. Tato opatření by umožnila rozvoj těchto komunit a prospěch z využívání půdy těchto oblastí při zachování důležitého ekologického propojení uvnitř komplexů GMA a národních parků a mezi nimi. Je též třeba podporovat dlouhodobé soukromé investice do GMA. Tyto dohody by měly přidělovat nájem investorům na základě jednoduchého, spravedlivého a transparentního nabídkového nebo

aukčního procesu a poskytovat možnosti generování výnosů pro spotřební i nespotební turistiku. Tyto investice by zajistily

- 1) mnohem větší vymahatelnost práva proti pytláctví, což by přispělo k obnově divoké přírody a příjmů.
- 2) zvýšení financování ZAWA vládou ke zvýšení její kapacity a snížila se potřeba generovat příjmy na úkor udržitelného řízení přírody. ZAWA by měla hrát klíčovou roli při podpoře ekonomiky a regulaci aktivit na komunitních pozemcích v GMA aby se zajistilo, že fungují v přijatelných parametrech.
- 3) Revizi právního rámce fungování GMA tak, aby byla usnadněna doporučení 1-2.

Pozn. ZAWA je nyní integrální součástí MoTA.

2.2.1 Úrovně správ národních parků

Zambijské národní parky lze klasifikovat podle úrovně a kvality jejich správy na:

- I. Přijatelné nebo velmi dobře zvládnuté využití turisty (NP South Luangwa, NP Mosi a Tunya, NP Kasanka)
- II. Spravováno průměrně a na nízké úrovni s částečně zachovanou faunou a dobře zachovanou přírodní krajinou navštěvovanou malým počtem turistů (NP Lochinvar, NP Blue Lagoon, NP Liuwa Plain, NP Lavushi Manda, NP Luambe, NP Nsumbu)
- III. Parky prakticky neřízené, nevyužívané turisty nebo jen okrajově, s prakticky zničenou faunou, přírodní ekosystémy pod tlakem vyvolaným člověkem (pytláctví, kácení, osídlování)
(NP Isangano, NP Lukususi, NP Lusenga Plain, NP West Lunga, NP Mweru Wa Ntipa, NP Nyika)

Přechodná kategorie:

I.-II. Severní NP Luangwa, NP Kafue, NP Dolní Zambezi

II.-III. Národní park Sioma Ngwezi

Zambie nepatří k nejnavštěvovanějším zemím Afriky, ale je to krásná země, kde i přes rostoucí ničení přírodního prostředí stále existuje řada oblastí s divokou přírodou. Systém 20 národních parků pokrývá 8% plochy, zatímco zóny s kontrolovaným lovem zvěře pokrývají 22% půdy. Bližší zkoumání však není tak pozitivní. GMA, až na tři výjimky, jsou prakticky bez životaschopných zvířecích populací a celkový ochranný režim v nich je téměř nulový. Situace v národních parcích je složitější vzhledem k různým zdrojům financování, kvalitě řízení, odbornosti v ochraně životního prostředí, udržitelnosti a dalším faktorům. Přitom je zde jasná souvislost mezi existencí a rozvojem ekoturistiky a kvalitou ochrany přírody v jednotlivých národních parcích. Chráněná území bez turistické infrastruktury jsou nejprve vypytlačena, v různé míře vyklučena a využívána pro zemědělské účely a následně se zde nově vytvářejí osady. Turistika v Zambii představuje asi 7% HDP a asi 4/5 návštěvníků země chce navštívit jednu nebo více chráněných oblastí. Počet návštěvníků dokonce i „předních“ národních parků, jako je South Luangwa, je nízký, protože dosahuje zhruba 20 tisíc ročně. Oproti tomu náš téměř 30krát menší národní park Krkonoše má roční návštěvnost 1,5 až 3 miliony.

2.2.2 Zambijské chráněné oblasti a národní parky

Srovnání parků ukazuje logiku výběru 3 parků pro umístění míst pro umístění eko-tábora.

Jméno	Plocha(km²)	Přírozené prostředí	Turistická infrastruktura a poznámky
NP Kafue	22 400	savana, mokřady, řeky, slon, lev, levhart, gepard, lečve, puku, hroch, pakůň, pes hyenovitý apod., částečně vypytlačeno	solidní a přibývá nerovnoměrně a s ohledem na velkou plochu nedosyceno, KAZA, počet návštěvníků 13 tis. (2015)

NPLuiwa Plains	3 600	zaplavovaná savana, řeka, migrace pakoňů, buvolci, zebry, reintrodukce lva, buvola, gepard, lečve	sezónní drahé kempy, NGO Africa Parks, v okrajích osady
NP Sioma Ngwezi	5 200	suchá savana s hraniční řekou, fauna vč. slona, lva, žirafy, antilop, buvola, zeber – v nízké početnosti (vypytlačeno)	trvalá žádná, u řeky Zambezi cca 40 km východně, KAZA, ukončená podpora od African Parks, nově německá KfB
NP West Lunga	1 680	lesnatá savana, mokřady, výrazně vypytlačeno – řídce antilopy, hroch, slon, buvol	obtížný přístup, prakticky žádná infr., (okraj), NGO AP
NP Mosi Oya Tunya	100	vodopády, řeka a kaňon Zambezi, sloni, buvoli apod.	četná infrastruktura u Livingstone, 23 tis. návštěvníků (2015)
NP Lochinvar	410	zaplavované pláně, mokřad endemická lečve (tisíce), hroch, buvol, zebra, kudu	nyní prakticky žádná, hnaní domácího skotu
NP Blue Lagoon	450	zaplavované pláně, mokřad endemická lečve (tisíce) hroch, buvol, zebra, kudu	rekonstruovaná opuštěná farma
NP Lower Zambezi	4 090	savana, mokřady, hřbet slon, zebra, buvol, lev, levhart pes hyenovitý, antilopy	v okrajích ano (4 -9) ohrožení těžbou mědi návrh TFCA, 9 tis. návštěvníků (2015)
NP South Luangwa	9 000	savana, řeky, kopce, sezónní mokřady, slon, hroch, lev, pes hyenovitý, levhart, antilopy pakoně, zebry, buvol, žirafa	při řece velmi dobře vyvinutá infrastruktura (více než 15 zařízení), 43 tis. návštěvníků (2015)
NP North Luangwa	4 600	savana, miombové a mopanové lesy, řeky, slon, lev, pes hyenovitý buvol, pakůň, zebra, levhart, hroch a nosorožec černý	slabě (3 resp. 5) vyvinuto, podpora FZ Gesselschaft TFCA
NP Luambe	254	savana a sezónní mokřady u řeky, slon, hroch, lev levhart, pes hyenovitý, buvol antilopy, pakůň	jediný (ve vlastnictví němec. páru) kemp
NP Kasanka	390	savana, miombové lesy, jezero mokřad, slon, lesoň bažinný antilopy, vzácně lev, levhart buvol, hroch a milióny kaloňů	solidní 2 zařízení (Kasanka Trust), 1400 návštěvníků (2012)
NP Lusenga Plain	880	miombové lesy a travnaté pláně, vodopády, vzácně (vypytlačeno) antilopy, zebry, hroši, scenické	prakticky nic (s výjimkou vodopádů, nedořešená reintrodukce slona z JAR
NP Mweru Wa Ntipa	3 100	miombové lesy, travnaté pláně a papyrové mokřady, zřejmě vypytlačeno	nic, několik stanic imobilních strážců
NP Lukusuzi	2 700	miombové a travnaté savany nepočetně (pytláci) slon, buvol zebra, antilopy	nic, prakticky bez cest součást TFCA

Zambie má stále více než polovinu rozlohy pokryté dobře zavlažovanou krajinou tvořenou přirozenými a přírodě blízkými stanovišti. Řeka Luangwa spojuje tři národní parky a několik oblastí řízeného lovu (GMAs).

Obrázek 5. Pes hyenovitý patří k nejvzácnějším a nejohroženějším šelmám. Už zmizel z 23 afrických zemí a jeho početnost se odhaduje na 6 tisíc kusů, v Zambii pak na 400-500 jedinců. Nejstabilnější populace jsou v NP Kafue, NP North Luangwa, NP South Luangwa a snad také v NP Lower Zamezi. V posledních letech se dramatický úbytek snad zpomalil. NP North Luangwa 2015, Foto F. Pelc

Obrázek 6. Zambie hostí celou jednu třetinu (!) africké populace čítající 130 tis. hrochů. Na rozdíl od většiny zemí je místní populace stabilní. V sousedním Kongu za dvacet let však došlo k vystřílení 95% původního počtu. Stáda, dá-li se to tak nazvat, o několika stech jedincích v některých řekách nejsou vzácností. NP North Luangwa. Běžná je také v NP Kafue a NP Lower Zambezi. Výskyt v NP Sioma Ngwezi na hraniční řece Kavango je možný a podobně na řece Zambezi v návazném území na východ od NP. Foto F. Pelc

Stručně řečeno, národní parky Zambie jsou navštěvovány méně než národní parky v Tanzanii, Keni, Ugandě, Jižní Africe, ale také v sousední Namibii, Zimbabwe nebo Botswaně. Příčiny jsou různé. Jedním z důvodů je nižší koncentrace atraktivních představitelů africké fauny nebo údajně vyšší skutečné náklady na turistické služby, jako je ubytování (analýza hodnotového řetězce cestovního ruchu v Zambii, CBI Nizozemsko, 2018). Ačkoli cena ubytování roste, je srovnatelná s cenami srovnatelných zařízení ve zmíněných zemích a v Zambii stále existují některé tábory se středními nebo nižšími cenami za ubytování, včetně možnosti využití stanů (koncentrace aktivit v některých oblastech jsou vysoké a například v mokřadech Bangweul lze pozorovat endemická stáda antilop (*Kobus smithi*) až v desítkách tisíc. Nicméně geomorfologie krajiny je více homogenní bez přítomnosti vysokých hor ve srovnání s okolními zeměmi, ale s velkým množstvím vodních toků a jezer, včetně krásného velkého jezera Tanganyika a slavných vodopádů Victoria. Toto by mělo mít pozitivní dopad. Přitom jsou v Zambii stále velké oblasti s divokou přírodou, větší než v Jižní Africe, Ugandě nebo Keni, což by mohlo přilákat značnou část zájemců o ekoturistiku. Odhaduje se, že celkový počet návštěvníků všech národních parků v Zambii byl v posledních letech jen mírně přes 100 000. Podle Ministerstva cestovního ruchu a umění za rok 2016 (Statistický přehled cestovního ruchu 2015) jsou nejnavštěvovanějšími národními parky Jižní Luangwa (43, 7 tisíc), Mosi oa Tunya (23 tisíc), Dolní Zambie (9 tisíc) a Kafue. (13). To znamená, že všechny ostatní národní parky navštíví cca 11300 návštěvníků. Nicméně, Viktorijské vodopády navštěvuje více než 140 tisíc návštěvníků, zaregistrovaných odděleně od NP Mosi-oa- Tunya.

3 ZDŮVODNĚNÍ PROJEKTU

Vzhledem k poklesu k poklesu těžby mědi a jiných komodit v Zambii a 80 procentům lidí žijících pod hranicí chudoby se zambijská vláda snaží o revitalizaci ekonomiky a cestovním ruchem. V rámci plánu učinit z cestovního

ruchu důležitou hnací sílu zambijské ekonomiky, byla zřízena Trust Mukuni pro životní prostředí a ekonomický rozvoj, aby prozkoumala způsoby, jak mohou místní obyvatelé těžit z rozvoje cestovního ruchu.

Cílem Trustu je informovat turisty o předkoloniální historii a způsobu života lidí vzhledem k možným obavám z kulturních dopadů dalšího rozvoje cestovního ruchu. Probíhá několik dalších iniciativ na podporu ekoturistiky jako životaschopného a udržitelného hospodářského rozvoje.

Cílem této studie je:

- Vybrat jeden ze tří předem hodnocených národních parků (Kafue, Sioma Ngwezi, Dolní Zambezi) jako optimální místo pro ekoturistiku. Hodnocená místa byla navržena Zambijskými úřady
- Navrhnout základní rámec infrastruktury pro ekologickou turistiku
- Stanovit potřebné základní investice
- Identifikovat možné investiční zdroje
- Popsat rizika udržitelného provozu ekologicko-turistického zařízení

3.1 STRUČNÉ HODNOCENÍ PLÁNOVANÉHO PROJEKTU

Na základě jednání se zástupci Ministerstva cestovního ruchu a umění a požadavku této instituce, který je popsán v žádosti o projekt (2018), bylo stanoveno šest lokalit ve třech národních parcích. Hlavním kritériem pro výběr byl snadný přístup z Lusaky a letiště v Livingstonu (do půl dne autem). Od roku 2017 se Zambie opět stala prioritní zemí české rozvojové spolupráce. Tento projekt je prvním krokem k vytvoření ekoturistického tábora podle mezinárodních standardů, který přispěje k prosperitě místních komunit a odstranění extrémní chudoby a zlepšení kvality ochrany přírodního prostředí a biologické rozmanitosti. Oba předpokládané výsledky jsou nezbytným předpokladem pro omezení masivní migrace venkovského obyvatelstva. Tato studie se zaměřuje na výběr optimálního místa a proveditelnost zřízení tábora pro ekoturistiku. Studie prezentuje též srovnávací SWOT analýzu a předběžný odhad nákladů na výstavbu zařízení.

3.2 POPIS PRINCIPŮ PROJEKTU A NÁVRH FÁZÍ JEHO REALIZACE

3.2.1 Principy projektu

Ekoturistika je odpovědné cestování do přírodních oblastí, které podporuje životní prostředí a přispívá k blahobytu místního obyvatelstva. Hlavní zásady tohoto projektu jsou:

1. Zamezení možným negativním dopadům, které mohou poškodit nebo zničit charakter přírodního nebo kulturního prostředí ekologického zařízení.
2. Vzdělávání návštěvníků ekoturistického zařízení o významu ochrany přírody.
3. Investice výnosů na ochranu přírodních oblastí a správu chráněných území.
4. Ekonomický přínos pro místní komunity.
5. Plánování udržitelného růstu ekoturistiky a zajištění toho, aby rozvoj cestovního ruchu nepřekročil sociální a environmentální „kapacitu“ oblasti.
6. Zanechání vysokého procenta příjmů v hostitelské zemi s důrazem na využívání místně vlastněných zařízení a služeb.

Termín ekoturistika zahrnuje aspekty cestovního ruchu, které vycházejí z přírodního, lidského a kulturního prostředí. Často se používá k popisu jakéhokoli typu cestování, které se zaměřuje na přírodní prostředí nebo jeho správu. Ekoturistika navíc zvyšuje sociální odpovědnost.

3.2.2 Navržené etapy provádění

1. Zachování udržitelnosti

Udržitelnost ekoturistického zařízení by měla být posouzena a začleněna do plánu projektu. Provoz by měl být koordinován s udržitelným rozvojem oblasti. Cílem ekologicky udržitelného rozvoje (ESD) je dosažení co

nejlepších environmentálních, ekonomických a sociálních výsledků. ESD posuzuje, jaké stávající prostředí vytváří příležitosti a nastavuje omezení. Cíle hospodářského růstu a ochrany životního prostředí a zdravé společnosti mohou být neslučitelné a je třeba učinit rozhodnutí s nutností dosáhnout kompromisů, aby bylo dosaženo co nejlepších ekonomických, environmentálních a sociálních výsledků. Cestovní ruch bude ekologicky udržitelný, pokud:

- nepoužívá neobnovitelné zdroje rychleji, než je možné nalézt náhradu z obnovitelných zdrojů
- nevyužívá obnovitelné zdroje rychleji, než je možné je doplnit
- minimalizuje provozní spotřebu energie
- neuvolňuje znečišťující látky rychleji, než je biosféra dokáže zpracovat do neškodného stavu
- nemá žádný dopad na biologickou rozmanitost, ekologické systémy a procesy
- vytváří rekreační, vzdělávací a kulturní příležitosti pro současné i budoucí generace
- prospívá místním komunitám a regionu sociálně a ekonomicky
- nemá negativní vliv na schopnost ostatních odvětví hospodářství dosáhnout ekologické udržitelnosti.

2. Studie proveditelnosti

Účelem této počáteční fáze procesu vývoje je jasně definovat projekt a určit, zda ho bude možné realizovat. Možnosti jsou určovány dostupnými příležitostmi a limity zdrojů; trhem; životním prostředím, ekologií, potřebami a požadavky místní komunity a politickou realitou. Je nutné vytvořit profil turistického produktu, jeho cílený trh a klientelu; zařízení a služby, které ekoturistické zařízení nabídne, analýzu SWOT pro typ lokality, která bude nejvhodnější pro vývoj ekoturistického produktu. Musí být vybráno vhodné místo pro ekoturistické zařízení.

3.2.3 Navržené fáze projektu

Níže popsané fáze integrují potřeby cestovního ruchu a životního prostředí do rozvoje ekoturistické destinace, - jak je popsáno v podobných mezinárodních projektech. Navrhovaný produkt ekologického cestovního ruchu by měl být bezpečný z hlediska životního prostředí a měl by brát v úvahu zásady udržitelného rozvoje. Je třeba zvážit následující kroky:

1. zachování udržitelnosti
2. studie proveditelnosti
3. plánování
4. posouzení a schválení
5. stavba
6. provoz a řízení

Tato zpráva popisuje fáze 1 a 2. Kroky 3-6. budou následovat po schválení realizace projektu.

3.3 ANALÝZA TRHU, POPTÁVKA PO SLUŽBÁCH EKOTURISTIKY, MARKETINGOVÁ STRATEGIE

3.3.1 Současný stav

Zambie přitahuje návštěvníka svými přírodními zdroji, včetně panenské a rozmanité krajiny. Kromě kultovních vodopádů Victoria Falls má Zambie také řadu řek, jezer a vodopádů a bohatou a jedinečnou flórou a faunou. Spolu se zajímavými kulturními tradicemi toto dělá ze Zambie destinaci pro dobrodružství a safari. Zambie je považována za bezpečnou a stabilní zemi s pohostinnými lidmi.

Zambie má potenciál oslovit rostoucí počet návštěvníků se zájmem o dobrodružství, safari a ekoturistiku, včetně místních komunit, pozorování ptáků, pěší turistiky a jiných outdoorových aktivit z Evropy, Severní Ameriky, Austrálie, Číny a dalších zemí. V roce 2019 byl schválen hlavní plán cestovního ruchu pro Zambii 2018–2038 (ZTMP), který poskytuje Ministerstvu cestovního ruchu a umění (MoTA) plán růstu národního cestovního ruchu. V současné době je nejrychleji rostoucím hospodářským odvětvím v zemi s příspěvkem 1,8 mld. USD v loňském roce. Cestování a cestovní ruch jsou národní prioritou růstu a vizí je, aby

Zambie patřila mezi nejnavštěvovanější prázdninové destinace v Africe. Díky masivním investicím do letištních zařízení a zavedení několika charterových letů, které spojují cestující s národním parkem Dolní Zambezi, Luangwa a Livingstone, je mnohem snadnější dosáhnout klíčových cílů v safari v Zambii. Průměrná délka pobytu je nyní pouze čtyři noci. Rekreační turistika silně preferuje Viktorijské vodopády. Odvětví turistického ruchu v Zambii, včetně cestovních kancelářů a ubytování, je zaměřeno na Livingstone a jižní provincii. Víze ZTMP je rozšířit rekreační turistiku do dalších oblastí prostřednictvím postupného rozvoje. Klíčové překážky, které zamezují zambijským malým a středním podnikům v rozšiřování prodeje na evropský trh, jsou:

- a. Marketingové problémy a omezená rozmanitost produktů, které splňují očekávání evropských spotřebitelů z důvodu nedostatečné součinnosti na trhu mezi provozovateli a dodavateli.
- b. Omezená nabídka ubytování, zejména nedostatek 3 a 4 hvězdičkových zařízení.
- c. Špatná propagace kulturních aktivit na trhu, zejména turistických a komunitních zkušeností z cestovního ruchu.
- d. Omezený rozsah destinací po celé Zambii, které jsou propojeny a nabízeny jako balíčky.
- e. Nedostatek nabídky během „zelené“ sezony v období dešťů.
- f. Livingstone a Victoria Falls ztrácí své konkurenční postavení vůči Zimbabwe.
- g. V Zambii závisí na podnikání a jednáních, pobídkách, konferencích a výstavách (MICE), které mají velmi omezenou nabídku pro volný čas.
- h. Zákaznický servis špatné a nekonzistentní kvality, nedostatek kvalifikovaných pracovníků a nedostačující školení.
- i. Nízká cenová konkurenceschopnost z důvodu vysokých daní, jen málo přímých letů ze zdrojových trhů a drahých interních letů. Krátká sezóna safari nutí provozovatele vytvářet zisk během šesti měsíců a tlačí zaměstnance do nezaměstnanosti po zbytek roku.
- j. Slabá propagace země a cílový marketing, nízké povědomí o Zambii na trzích
- k. Marketingová aktivita v Evropě je vedena špičkovými provozovateli safari, kteří mají dlouhodobé vztahy s evropskými operátory, což vede k vnímání Zambie jako drahé destinace.

3.3.2 Místně Nabízené Ekoturistické Služby

Aktuální zájezdy označené jako ekologické jsou nabízeny do národních parků South Luangwa, Kafue a Mana Pools. Jižní údolí Luangwa je oblast divočiny a přírodní rezervace se slony, lvy, buvolu, zebrami atd. Národní park Kafue je jeden z největších národních parků v Africe s otevřenými záplavovými pláněmi s rozmanitými druhy savců včetně gepardů, kam jsou nabízeny ekologické zájezdy. Prohlídka národního parku Mana Pools nabízí výlety lodí po řece Zambezi.

3.3.3 Nabídka turistických balíčků ze zahraničí

Balíčky, jejichž součástí je Zambie, jsou v průměru nabízeny provozovateli EU jako nejdražší za 365 EUR / den, následované balíčky v Etiopii za 194 EUR / den a 132 EUR / den pro Senegal. Klíčovým důvodem vysokých nákladů je počet letů do Zambie, neboť Zambie je většinou kombinována se dvěma nebo více cíli, včetně Jižní Afriky, Botswany, Namibie, Tanzanie a Zimbabwe. Zambie je vnímána jako poměrně drahá destinace safari kvůli nedostatku možností vlastního transportu a drahým ubytovacím zařízením. Kromě vysokých nákladů na vnitrostátní lety je důvodem též relativní nedostatek ubytovacích zařízení střední třídy používaných mezinárodními operátory v klíčových destinacích, jako je Livingstone, South Luangwa a Lower Zambezi, v kombinaci s vyšší DPH a daní za služby, než je tomu v Botswaně nebo Zimbabwe. Země je primárně chápána jako destinace pro ekoturistiku a safari, přičemž Victoria Falls je jednou z hlavních destinací zatímco kulturní a komunitní zkušenosti.

3.3.4 Omezení Trhu

Na omezení trhu cestovního ruchu poukazují zambijské turistické agentury, turisté a ZTMP. Patří k nim:

1. **Omezený přístup na evropský trh:** na tomto trhu působí pouze několik místních cestovních kancelářů
2. **Problémy s udržitelností**
 - a. Omezená udržitelnost vzhledem k malému počtu akreditovanými podniků a nedostatkem komunitních aktivit
 - b. Místní komunity, které jsou rozhodující pro ochranu přírody, mají v současné době omezený přímý prospěch z nekonzumní turistiky
3. **Příznivé prostředí**
 - a. Nedostatek spolupráce
 - b. Slabé instituce veřejného a soukromého sektoru
 - c. Nedostatečné kompetence Ministerstva cestovního ruchu a umění (MoTA) nutné k plnění a sledování ZTMP
 - d. Decentralizace rozvoje cestovního ruchu na místní správy postrádající odborné znalosti v cestovním ruchu
 - e. Nedostačující systém pro sběr a distribuci údajů o cestovním ruchu
 - f. Špatné předpisy a vymáhání práv a povinností týkajících se cestovního ruchu
 - g. Omezená schopnost poskytovat plány řízení národním parkům a loveckým oblastem

3.3.5 Současné slabiny sektoru cestovního ruchu

Tanzanie, Zimbabwe a Jižní Afrika nabízejí větší rozmanitost přírody a kvalitu historických památek. Zambie je v nevýhodě, pokud jde o blízkost hlavních trhů, nákladů na cestování a snadný přístup. ZTMP identifikuje faktory, které přispívají k vysokým nákladům institucí aktivních v tomto odvětví. Patří k nim:

- Byrokratické obchodní postupy jako např. těžkopádné udělování licencí, což je zásadní zátěž pro střední a menší podniky
- Vysoké náklady na půjčky z bankovního sektoru
- Vysoké zdanění cestovního ruchu, včetně: DPH ve výši 16% ve srovnání s Botswanou (12%), Jižní Afrikou (15%) a Zimbabwe (15%), které se vztahuje na veškeré ubytování a činnosti spojené s výdaji, zatímco v Zimbabwe turistické aktivity nepodléhají DPH vůbec

- Nedostatek vhodných investičních pobídek pro toto odvětví, aby stimuloval rozvoj v málo rozvinutých oblastech. Vysoké ceny letenek, zejména vnitrostátních letů
- Mezinárodní turistický ruch je nedostatečně rozvinutý a vyskytuje se zejména v několika turistických uzlech, konkrétně Livingstone, South Luangwa a v menší míře v národních parcích Lower Zambezi a Kafue. V těchto destinacích jsou zavedená, většinou špičková turistická ubytovací zařízení, jejichž majitelé je nabízejí přímo evropským turistům.
- Nedostatečné a nekonzistentní financování marketingu turistiky.
- Nedostatek kvalifikovaných marketingových pracovníků a mezinárodní zastoupení místních firem.
- Chybějící silné partnerství veřejného a soukromého sektoru ve společném marketingu turistiky.

3.3.6 Zájem o budoucí ekoturistiku.

Vzhledem k mnoha neobjeveným a nerozvinutým destinacím má Zambie velký růstový potenciál v ekologickém cestovním ruchu, včetně pozorování ptáků, komunitního cestovního ruchu, vodopádů, turistiky atd. Zambie by mohla přitahovat rostoucí skupiny turistů se zájmem o dobrodružství v přírodě, safari a ekoturistiku, včetně komunitního cestovního ruchu atraktivního pro návštěvníky přicházející z hlavních evropských trhů outdoorových aktivit z Německa, Velké Británie, Nizozemska, Francie a Skandinávie.

Zdroje a postavení na trhu Zambie jsou popsány v hlavním plánu cestovního ruchu v Zambii, který identifikuje komparativní výhody a nevýhody mezi zeměmi: • Jižní Afrika (devět lokalit světového dědictví), Tanzanie (sedm lokalit světového dědictví) a Zimbabwe (pět lokalit světového dědictví) jsou lépe umístěny z hlediska jedinečných „balíčků“ k návštěvě. • Botswana, Tanzanie a Jihoafrická republika nabízejí zážitky z divočiny a safari s Velkou pětkou. • Většina destinací je stran kulturní jedinečnosti na stejné úrovni jako Zambie.

Nicméně: Zambie má více velkých afrických jezer (Kariba, Tanganyika, Mweru, Bangweulu), hlavní řek (Zambezi, Luangwa, Kafue, Luapula, Chambeshi) a velkých vodních útvarů (Victoria Falls a další vodopády, Bangweulu Wetlands, Kafue Flats, Liuwa Plains atd.) než kterákoli jiná země v regionu. Má také vodní útvary s jedinečnými biosférami, které podporují specifickou faunu a flóru a inspirují jedinečné kulturní tradice, jako je slavný obřad Lozi z Kuomboka. Zambie tedy nabízí větší škálu nedotčených přírodních a kulturních zážitků než většina destinací v regionu. Patří k nim mnoho zajímavých vodopádů na severu, řada nerozvinutých národních parků; kulturní obřady a tanec, které ještě nejsou na turistické mapě. Navíc má pověst země s velmi dobrým vedením safari. Kromě toho má země stabilní image, je bezpečná pro cestovatele a lidé jsou výjimečně vnímaví a pohostinní.

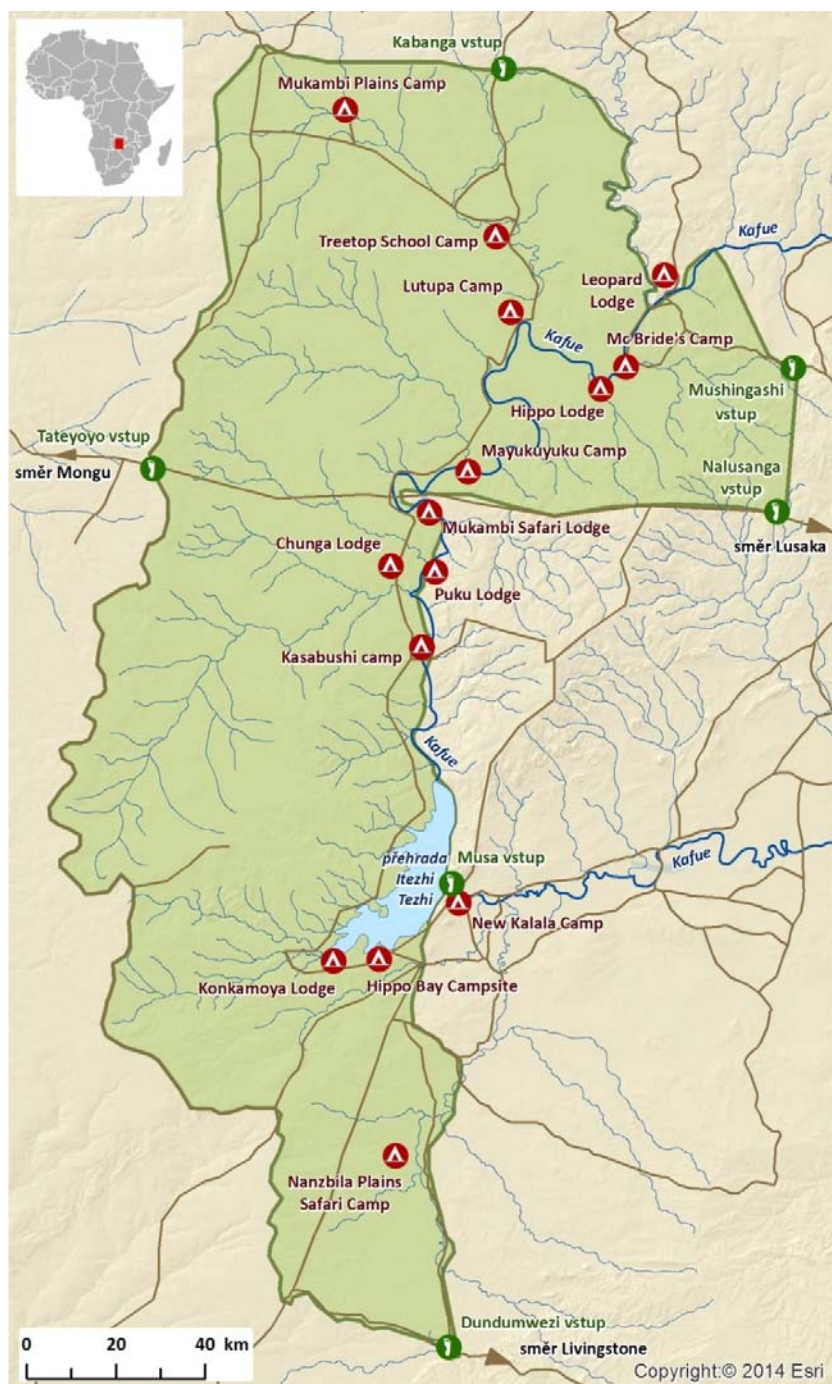
3.4 NÁRODNÍ PARK KAFUE, PŘEHLED

Kafue je jeden z největších národních parků v Africe a na světě o rozloze 22 400 km², nachází se na západ od centrální části Zambie a tvoří část hranici se západní provincií. Asfaltová silnice M9 vedoucí z Lusaky do Mongu ji dělí na dva segmenty přibližně stejné velikosti. Park je spojen čtrnácti oblastmi řízeného lovu, jejichž celková plocha se rovná velikosti samotného parku a jedné soukromé rezervace Mushingasi (500 km²). Ze čtrnácti loveckých oblastí jsou pouze čtyři v dobrém stavu (GMA Mulobezi, Nkala Billi, Mumbwa West a Kasonso Busanga), šest je vážně poškozeno a čtyři jsou prakticky úplně vypytlačeny. Kromě toho, že je Kafue jedním z největších parků, patří k jednomu z nejstarších. Přestože byl status národního parku udělen až v roce 1950, Kafue byla založena jako chráněná oblast pod britskou koloniální vládou již v roce 1924.

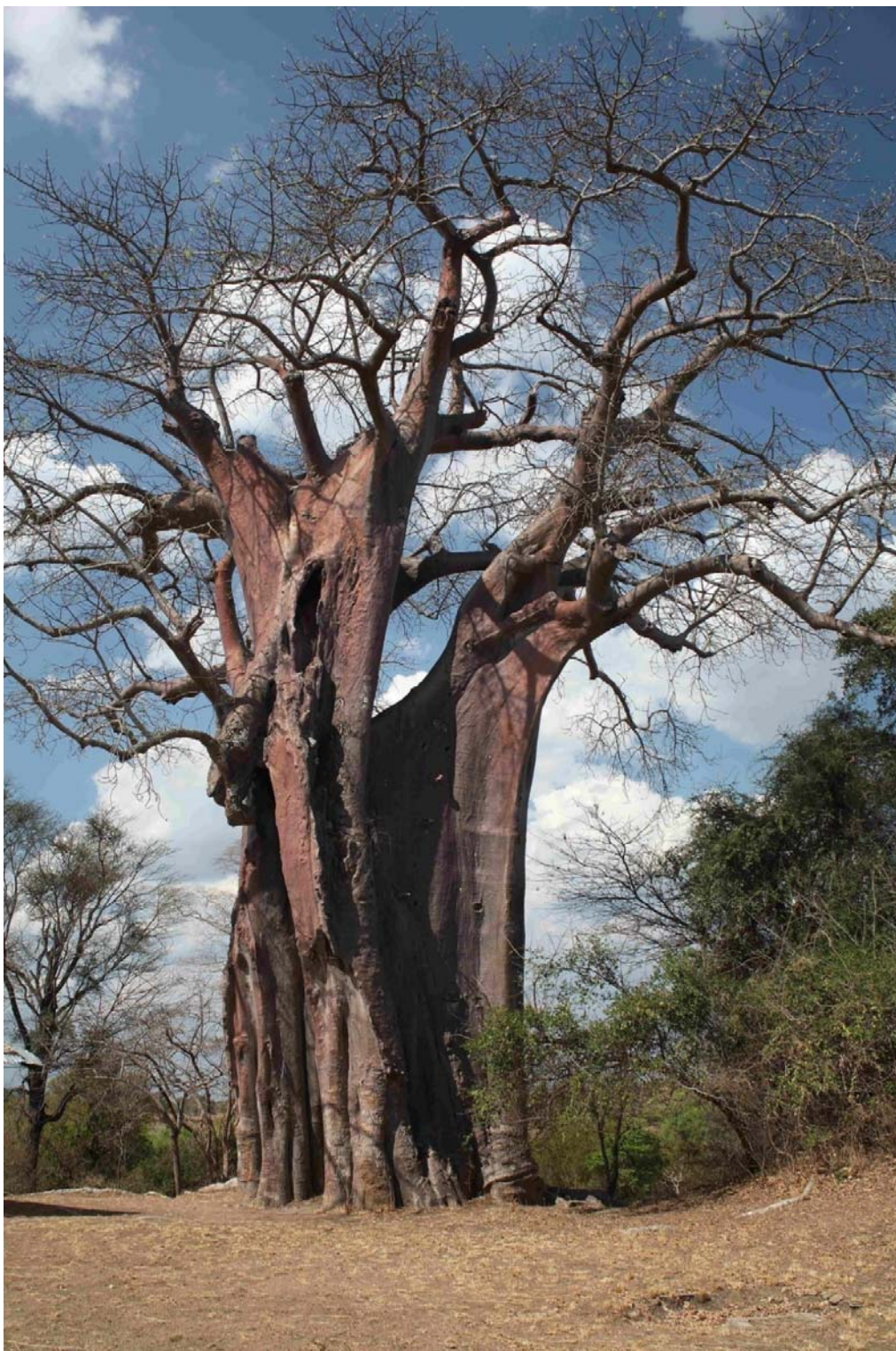
Dominantou krajiny je mírně zvlněná velká planina (nadmořská výška 1000-1479m), pokrytá převážně miombovými lesními porosty (zambijská miombo-dambo mozaika), prořízlá několika řekami (největší Kafue, Lufupa) s poříčními lesy a břehovými porosty a místními trvalými a dočasnými mokřady. Na severu je rozsáhlá na část roku vodou zaplavovaná otevřená travnatá pláň Busanga zhruba 1000 km² velká s četnými termitišti. Jižní část parku je ovlivněna kalaharskými písky a je daleko sušší a porostlá řídkými miombovými lesy a na samém jihu i mopanem. Na severu jsou velké solitérní baobaby s obvodem desítky metrů. Miombové lesy na severu jsou díky vyšším srážkám vyšší s dominující dřevinou *Julbernardia paniculata* a *Brachystegia* sp. Ve východní části je vodní přehrada s kolísající plochou tři až čtyři sta km², která stabilizuje vodu pro hydroelektrárnu v Gorge Kafue vzdálené několik stovek km. Území národního parku leží na styku dvou pevninských desek (Congo craton a Kalahari craton), které bývají často

spojovány s nalezišti diamantů a zlata. Mezi těmito deskami je pás mladších hornin tzv. skupiny Katanga, která obsahuje rudy mědi, těžené na SV od národního parku v oblasti tzv. Copperbeltu. Nelze vyloučit, že část těchto ložisek se vyskytuje i ve vlastním národním parku.

V parku žije řada živočichů (510 druhů ptáků a 158 druhů savců), ale v nízkém počtu. Nejpočetnější je antilopa puku, dále je zde zdravá populace slona afrického (cca 6 tis.), pakůň, buvol, hroch, zebra stepní, buvolec Lichtensteinův, voduška lečve, antilopa jelenovitá a impala, antilopa koňská a vraná, kudu velký, lesoň čobský a lesoň bahenní (cca tisícovka), antilopa oribi, chocholatka, antilopa travní. Lev je řídce, ale široce rozšířen, nejvíce v pláních Busanga. Leopard i hyena skvrnitá jsou celkem běžní, byť pozorování až tak častá nejsou. Gepard je vzácný, ale celkem pravidelně pozorován hlavně v severních pláních. Pes hyenovitý má zde nejsilnější populaci z celé Zambie a vytváří několik smeček o početnosti 10 až 30 zvířat široce migrujících parkem. V řekách je běžný krokodýl nilský. Častý je čáp sedlatý, na severu se celkem početně (asi 50 párů) vyskytuje a hnízdí jinde vzácný jeřáb bradavičnatý. Některé zambijské nebo regionální endemity jsou také přítomny jako papoušek (Agapornis nigrigenis) a nebo šířeji rozšířený mandelík široocasý (*Coracias spatulatus*).

Obrázek 7. Mapa národního parku Kafue. S některými výjimkami jsou zařízení pro turistiku připojena k řece Kafue

Obrázek 8. Významnou dominantou místní krajiny jsou baobaby prstnaté (*Adansonia digitata*), které mají obvod kmene i přes 30m . Treetops school , NP Kafue

Obrázek 9. Mokřad Kafue Flats je má mezinárodní význam a navazuje na ptačí oblast, která začíná 2 hodiny cesty z Lusaky a pokrývá asi 6500 km². Je to významná ptačí rezervace mimo území Národního Parku Kafue. Podobné, i když menší mokřady lze najít i v samotném parku.

Obrázek 10. Sever národního parku Kafue je tvořen rozsáhlou travnatou plání Busanga o ploše přes 700 čtverečních kilometrů, kde se koncentrují tisícíhlavá stáda pakoňů, vodušek lečve (na snímcích) a dalších druhů antilop.

Obrázek 11. The Řeka Kafue, místy téměř kilometr široká, tvoří ekologickou osu NP Kafue.

3.1 DETAILNÍ ANALÝZA VYBRANÝCH LOKALIT

3.1.1 Lokalita v Národním Parku Kafue

Lokalita Kafue NP na soutoku řek Kafue a Shishambe byla shledána nejvhodnější pro umístění ekotábora.

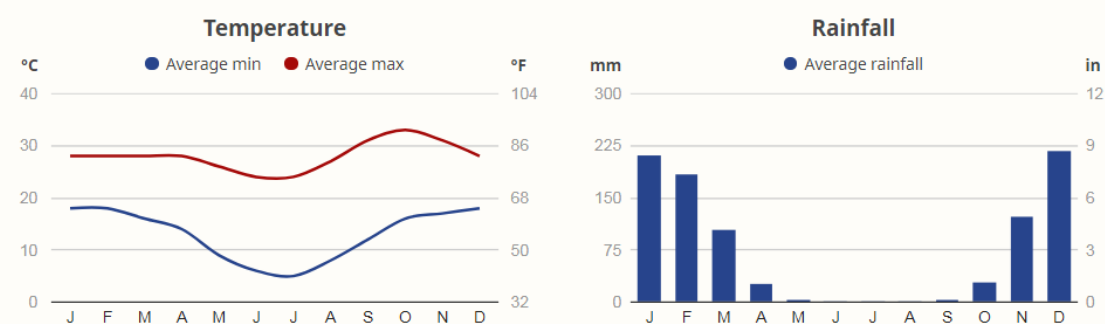
3.1.2 Biodiversita

Národní park Kafue odvozuje svůj název od 1 900 kilometrů dlouhé smaragdově zelené řeky Kafue, která je lemována říční vegetací. Během období sucha od května do listopadu přitahuje řeka všechny druhy volně žijících živočichů a poskytuje vodu pro mnoho různých druhů. Velcí krokodýli jsou hojní a ptačí život je bohatý, včetně lovcí sovy Pel a chrástalce afrického. Jsou zde buvolci, pakoně, antilopy, vodušky, buvoli a zebry. V oblasti se vyskytuje výrazná ilala palma, která přitahuje slony. V severní části parku dominuje rozlehlá zvlněná pláň Busanga napájená řekou Lufupa, která v suchém období ustupuje a v mělkých kalužích někdy uvíznou velká stáda hrochů. Toto je jedna z nejbohatších divokých oblastí Kafue, která přitahuje rozmanitou škálu antilop, která zahrnuje mnoho tisíc antilop lečve a plaché antilopy sitatungy. Tato hojnost hry přitahuje mnoho lvů a menšího množství leopardů a gepardů a také divokých psů hyenovitých, servalů. Bylo zde zaznamenáno asi 495 druhů ptáků, což z Kafue dělá pravděpodobně nejbohatší ptačí park v Zambii.

3.1.3 Klima

V Kafue je horké klima se střídáním období sucha a období dešťů. Průměrná teplota je po celý rok poměrně stálá, protože park je v tropech. V říjnu však dochází ke zvýšení teploty, než začne pršet. V období sucha, od května do října, bývají noci chladnější. V období sucha je velmi málo srážek, což je nejlepší doba pro pozorování divoké zvěře, během sezóny je srážek více. Během dne je teplo, ale v noci a brzy ráno chladno. Průměrné teploty a srážky jsou uvedeny níže:

Climate Chart Kafue National Park – 1,002-1,299m / 3,287-4,262ft

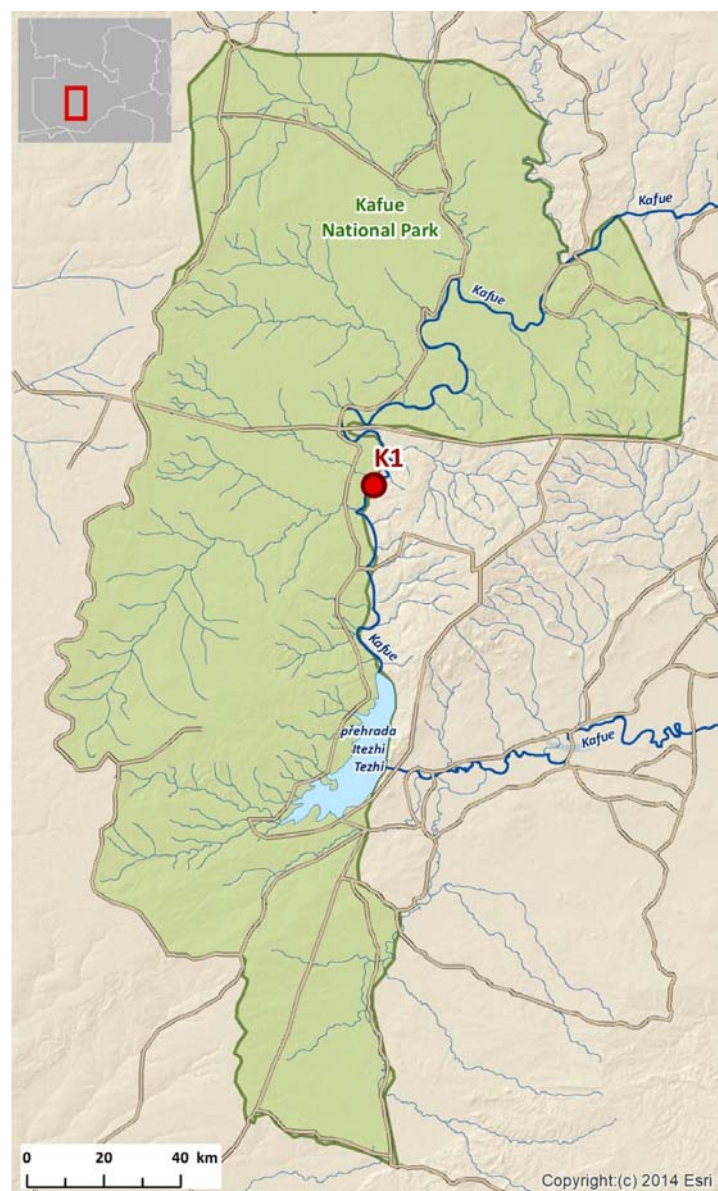
Nejlepší období k návštěvě národního parku Kafue za ideálního počasí je od června do října podle průměrné teploty a vlhkosti od NOAA (Národní oceánská a atmosférická správa).

Postupné ukončení programu Kafue, jehož cílem bylo zajistit ohrožené druhy v národním parku Kafue a přilehlých loveckých oblastech mělo dopad na ochranu přírody a cestovní ruch. Zatímco populace „klíčových“ druhů volně žijících živočichů, počet turistů a související příjmy vzrostly, čtyři roky po konci programu se nelegální aktivita rovněž zvýšila na úroveň předprogramového období. Je nezbytné, aby Ministerstvo Národních Parků a Divočiny přijalo opatření k omezení pytláctví všech postižených druhů.

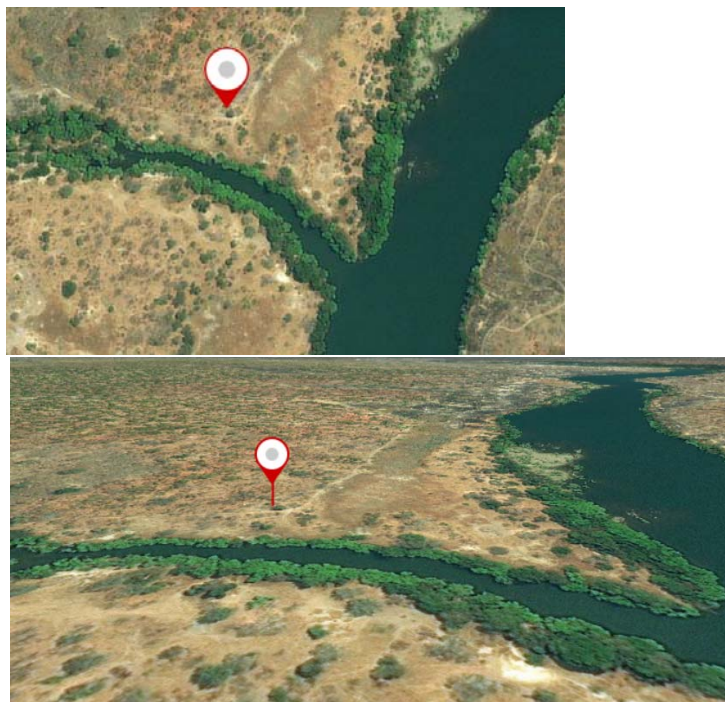
3.1.4 Atraktivita a potenciál pro rozvoj ekoturistiky

Rozsáhlé krajinné typy a vegetace zahrnují typickou savanu, mokřady, travnatou planinu a les a vizuálně atraktivní vegetaci (např. Baobaby a velké stromy jiných druhů). Mezi zvláště atraktivní místa patří travnatá pláň Busenga na severu (přibližně 700 km²) nebo rovina Nanzihla na jihu, kde jsou přítomny velké baobaby (pravděpodobně největší v Zambii), jakož i fragment teakového lesa Ngoma (25 km²). Krajina je relativně plochá s velkými záplavami, meandry řek a výjimečně skalkami. Voda se vyskytuje v jezerech, trvalých a dočasných řekách a stálých nebo dočasných mokřadech. Stabilní nebo mírně rostoucí počet slonů afrických je podle sčítání ze vzduchu 4800 kusů s pravděpodobným odhadem nepočítaných 2265 jedinců (UICN 2016). Celkový počet obyvatel lze předpokládat na 6000, nejvyšší ze všech národních parků v Zambii.

Přítomnost vlajkových druhů: slon, lev, buvol, hroch, leopard, gepard, žirafa, nosorožec, krokodýl, zebry, divoký pes hyenovitý, hyena skvrnitá, velké antilopy jako koňská, losí, vraná, pakůň, buvolec, lečve aj. opodstatňuje založení rozličných chráněných území zaměřených na různé druhy živočichů, krajinu a vegetační pokryv. Kromě motorizovaných safari existuje možnost zorganizovat hlídané plavby lodí a projíždkami na kánoích. Pozorování ptáků má obrovský potenciál díky přítomnosti široké škály druhů a malému narušení turistickými aktivitami. Nosorožec byl vyhuben pytláctvím před desetiletími, zatímco jižní žirafa se zde vůbec nevyskytovala nebo že její výskyt byl před 100 lety nebo blíže k současnosti.

Obrázek 12. Mapa národního parku Kafue s vyznačením umístění zvoleného ekokempu.

Obrázek 13. Lokalizace vybraného místa ve 2D a 3D.

Obrázek 14. Panoramatický snímek soutoku řek Kafue a Shimba , kde místo nad ním představuje velmi dobrou lokalitu pro založení ekoturistického zařízení na horní terase mimo dosah pravidelných záplav. Hroši jsou zde trvale, sloni a lvi občasně.

Obrázek 15. Vybraná navrhovaná plocha k založení ekoturistického zařízení – horní část, plocha je přibližně 1 hektar

Obrázek 16. Střední část plochy vhodné k založení kempu s velkým stromem, za křovinami prosvítá řeka Kafue

Vybrané umístění lokality bylo doporučeno ředitelkou parku Mirriam Namushi na soutoku řek Shishambe a Kafue a důkladně prozkoumáno. V parku v jeho bezprostřední blízkosti není kemp. Počet eko-táborů v parku je velmi nízký (méně než jeden na 1 000 km²).

Tato oblast je velmi čistá a bezpečná, s minimálními dopady znečištění z řídkých okolních osad.

3.1.5 Dostupnost

Do parku se lze snadno dostat jak z Lusaky, tak z Livingstone za 2–3 hodiny jízdy, i když mnozí raději létají charterovými lety. Národní park Kafue je snadno dostupný po vysoce kvalitní asfaltové silnici Mg z Lusaka do Monga. Vzdálenost od brány Nalusanga je asi 190 km (park je severně od silnice, ale nejsou zde přímá odbočení k žádné vnitřní silnici NP), vzdálenost od hlavní brány Chunga je asi 290 km. To znamená, že vzdálenost od nejbližší brány je méně než 3 hodiny z Lusaky a hlavní brána je vzdálená méně než 4 hodiny. Cestou k bráně Chung - více než polovina prochází oblastí převážně zemědělské, intenzivně obhospodařované středně osídlené krajiny. Více než třetina, zejména mimo město Mumbwa, je převážně přírodní, zalesněná a obsahuje různé kopce a útesy. Cesta od vstupní brány do správy parku je dobře udržovaná nezpevněná příjezdová cesta (cca 25 km). Podobná cesta vede do sídla zaměstnanců parku (cca 3-4 km) a pak (hladce v suchých časech) vede do Kafue a Shishambe což by vyžadovalo v délce 4–5 km pouze kosmetické úpravy s odhadovanými náklady desítek tisíc korun (odstranění keřů).

3.1.6 Krajina

Na březích umělého jezera Itezhi-Tezhi na jihu se nacházejí mahagonové a ebenové stromy a rozptýlené pokroucené baobaby. Zeleň se spojuje s obnovou teakových lesů. Nízké žulové kopce narušují krajinu, která se nakonec vrací do pastvin v jižní části parku. Pestrý terén přitahuje rozmanitou divokou zvěř.

Záplavová území Busanga přitahují rozmanitou divokou zvěř s většinou přítomných 21 druhů antilop v parku, včetně vzácných červených lečve. Chcete-li získat představu o rozsahu této okouzující oblasti, projedte se horkovzdušným balónem (za příplatek) přes pláně Busanga. Ticho se vznáší nad zelenou, vodnatou krajinou pod vámi. Tato letecká perspektiva nabízí bezkonkurenční výhledy na Kafue.

3.1.7 Dostupné lidské zdroje

V malé komunitě vzdálené asi 5 km od parku jsou místní řemeslné firmy a řemeslníci, kteří jsou pravděpodobně k dispozici pro stavbu a provoz zařízení. Podle ředitele Northern Area Park je do provozu tohoto úseku parku zapojeno přibližně 180 zaměstnanců a několik dobrovolníků. To znamená 1 stráž na 50 - 75 km², což je malý počet vzhledem k nestandardnímu technickému vybavení.

Obrázek 17. Malé jednoduché osídlení s podpůrným zemědělstvím (např. kukuřice, drůbež, kozy) se nachází 5-6 kilometrů od parku. Mohl by to být pravděpodobný zdroj pracovních sil a zemědělských produktů.

3.1.8 Dostupná voda a energie

Analýza vody z řeky umožní určení nejvhodnější metodu jejího zpracování.

3.1.9 Potenciál pro zvýšení zaměstnanosti

Park leží v severozápadní, střední a jižní provincii. V severozápadní provincii ve stavebnictví existuje značná nezaměstnanost a dodávky zemědělských produktů místními komunitami by snížila nezaměstnanost v okolí navrhovaného eko-tábora.

3.1.10 Potenciál pro další rozvoj podpůrných činností (výzkum, vzdělávání, zdravotnictví)

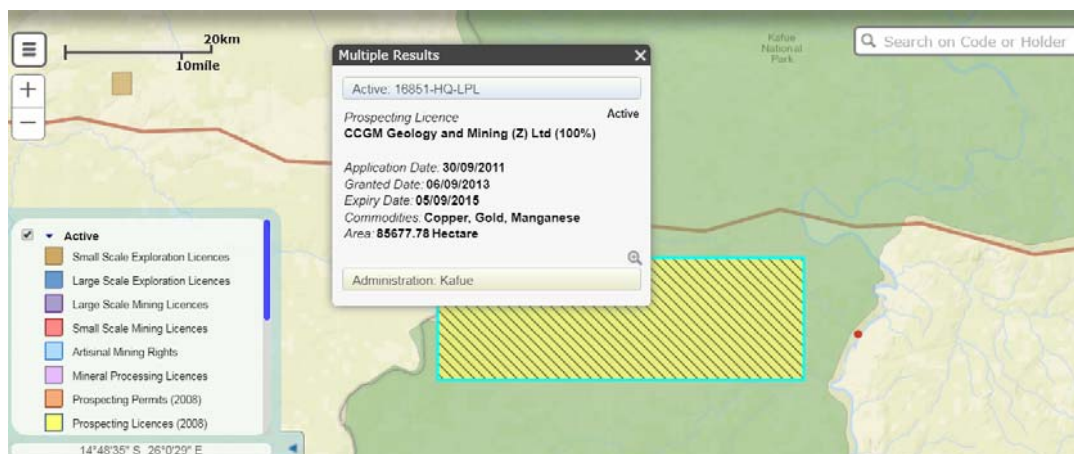
V parku se nachází 21–22 funkčních ekoturistických zařízení (trvalých a dočasných v národním parku nebo v blízkosti jeho hranic). Tábory jsou až na několik výjimek soustředěny podél řeky Kafue. Vítejným doplňkem by byla přítomnost skutečně ekologického místa vybudovaného podle mezinárodních norem a provozovaného v rámci ekologické certifikace. Počet návštěvníků parku je asi 13 000 ročně, což je číslo ve srovnání s většinou zavedených parků v Africe velmi nízké.

Následný pilotní projekt bude zaměřen na budování místních kapacit a nabídne vzdělávací část formou odborných znalostí sdílených s místní komunitou ve formě seminářů, výměnných návštěv, výzkumných projektů a školení zajišťovaných Českou Zemědělskou Univerzitou a Agenturou ochrany přírody a krajiny. Tyto instituce mají přístup k celé řadě odborníků v oblasti biologické rozmanitosti, tropického lesnictví a zemědělství a udržitelného hospodaření s půdou. Pilotní projekt bude také sloužit pro budování kapacit případu v dalších komunitách v blízkosti národních parků. Účelem je iniciovat vytvoření širšího systému ekoturistických zařízení s podobným modelem správy a moderní provozní praxí, se zaměřením na zvýšenou prosperitu a blahobyt komunit a ochranu přírodních ekosystémů. Projekt se též zaměří na udržitelné využívání místních přírodních a zemědělských produktů.

3.1.11 Další faktory s možným dopadem na rozvoj cestovního ruchu

Intenzita pytláctví se mění v čase (Mkanda F. et al. 2018), od relativně nízké po významnou. Souvisí to s počtem aktivních strážců placených z různých programů zahraniční pomoci. Projekty zaměřené na snížení pytláctví a zvýšení populace živočichů často čelí snížení financování, což znamená snížený počet aktivních strážů a zvýšení úrovně pytláctví, a to i v blízkosti zařízení pro ekoturistiku.

Minerální práva nepředstavují hrozbu z důvodu existence jediné licence, jejíž platnost vypršela, jak je uvedeno níže.

3.1.12 Přehled turistických atrakcí

Výhody:

- Skvělé sledování divoké zvěře
- Spousta antilop
- Velká plocha a pocit z velkolepé krajiny
- Krásné noční jízdy, pěší safari a lodní safari
- Snadný přístup, pokud řídíte

Omezení

- Málo možností ubytování
- Zvířata, zejména sloni, jsou plachá
- V období sucha je mlhavo

3.1.13 Shrnutí výsledků SWOT všemi odborníky

Výsledky analýzy SWOT 5ti experty jsou uvedeny níže. Silné stránky a příležitosti jsou poměrně konzistentní slabiny a hrozby vykazují větší variabilitu mezi odborníky. Lokalita byla zvolena optimálně z 6ti předem vybraných a navštívených míst.

Lokalita K1	Expert 1	Expert 2	Expert 3	Expert 4	Expert 5
Silné stránky	103	118	119.5	116.5	127
Slabiny	-32.5	-12.5	-26	-28	-41
Příležitosti	60.5	63	71	62.5	62
Hrozby	-58.5	-8	-11.5	-62	-61.5
Výsledky	72.5	160.5	153	89	86.5

3.2 NÁRODNÍ PARK LOWER ZAMBEZI

Národní park Dolní Zambezi leží na severním břehu řeky Zambezi v jihovýchodní Zambii a má rozlohu 4 200 km². Parkem protéká několik menších řek. Na obou stranách řeky jsou národní parky - národní park Mana Pools na Zimbabwském břehu a národní park Lower Zambezi na zambijské straně. Široká lužní řeka Zambezi, která leží část roku pod vodou, se proměnila v rovnou nebo mírně zvlněnou terasu zarostlou heterogenními keři a savanou s ostrovy palem *Hyphaene ventricosa* a baobabů. Většina parku se skládá z kopcovitého vyššího terénu po stranách a vrcholku srázu - kde se nachází hustý, širokolistý miombo lesa. S malým množstvím vody v období sucha se aktivity soustředí na rovinnou nížinu vedle hluboké, široké a trvalé řeky Zambezi. Z jihozápadu na severovýchod se táhne řetězec kopců a svahů a srázu roztrženého údolí zarostlého lesy a keři ohraničující nížinnou část parku sousedící s řekou s dominantním výskytem místní fauny. Ta pokrývá méně než třetinu plochy parku. Řeka má četné rovné ostrovy a hlinité břehy s výškou 2–5 m. Jsou zde pobřežní pruhy lesů s *Acacia albida*, *Trichilia emetica*, a *Kigelia africana*. Kolem řeky jsou dočasné a trvalé mokřady, bazény a slepá ramena, jezera s rákosovými porosty (NP je 120 km dlouhý a přibližně 0,5–1 km široký), vše tvořící malebnou krajinu.

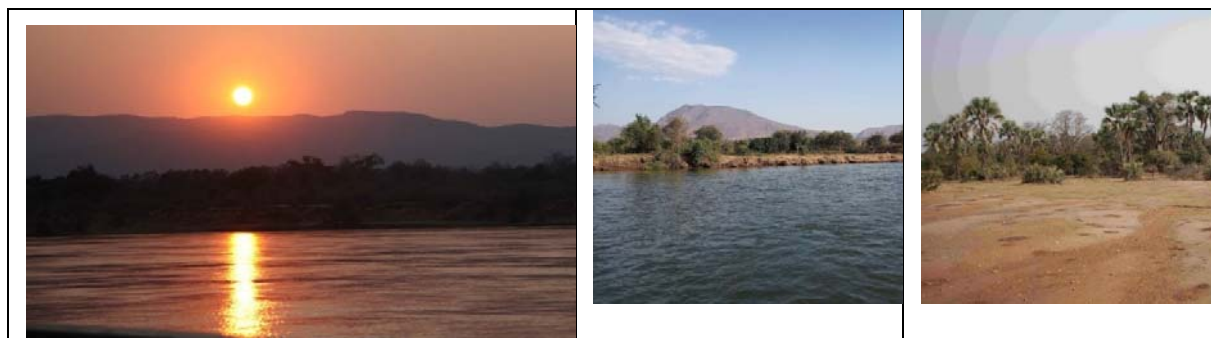
Ubytování v parku je v klasických chatách, táborech až po nejjednodušší kempy. Sloni a buvolí jsou běžní, jakož i společenství kudu, zebry, pakoně, antilopy eland, duiker nebo grysbox. Jsou přítomni krokodýli a hroši; lze také spatřit velké vodní ještěrky. Hlavními predátory v dolním Zambezi jsou lev, leopard a hyena skvrnitá. Divocí psi jsou také k vidění v blízkosti parku. Bylo zaznamenáno 378 druhů ptáků, jako jsou například orel, volavka, čáp a ledňáček (strakatý, obří, lesní, malachitový s kapucí). Řeka je obydlena brodicími ptáky, - kormorány, volavkami, a čápy a rybí orli jsou často pozorováni na stromech s výhledem na vodu. Dolní Zambezi je bohatá na brodicí ptáky, a to jak stálé tak migranty; mezi neobvyklé obyvatele patří mořský orel, kolpík a africký skimmer. Spolu s NP Mana Pools (část Světové dědictví UNESCO) v Zimbabwe tvoří rozsáhlou chráněnou oblast podél státní hranice více než 6300 km², bohatou na faunu a krásné přírodní scenérie, obě oblasti jsou napojeny na částečně chráněná

území s kontrolovaným lovem, která jsou integrována do hierarchicky vyššího navrhovaného přeshraničního TFCA Dolní Zambezi-Mana Pools.

Park je asi 4 hodiny jízdy od Lusaky na dobré asfaltové silnici s místními výmoly. Posledních 60 km podél hranice parku je silnice nezpevněná, ale dobře udržovaná s písčitým povrchem. Ložiska drahých kovů byla objevena v kopcovité části národního parku, kde byly uděleny průzkumné licence.

Obrázek 18. Mapa národního parku dolní Zambezi s vyznačenými místy, kde se nacházejí kempy a ubytovny.

Obrázek 19. Krajina ekosystému v národním parku dolní Zambezi sestávající z velkého jezera, menších jezer a mokřadů, velkých savanových palem a horského řetězce.

V krásném prostředí je šest luxusních ekoturistických zařízení - pro průměrného návštěvníka velmi drahých. Na cestě do parku je asi deset dalších možností ubytování, většinou za přijatelné ceny. Asi půl hodiny jízdy od vchodu do parku, je tábor Mvu s různými pohodlnými typy ubytování (od malých po velké, plně vybavené stany) nebo samoobslužnou lodžii Munyemeshi River Lodge, kterou lze využít jako dobrý výchozí bod k chráněné oblasti autem, lodí nebo kánoí. Cesty jsou písčité; nezpevněné cesty jsou v parku a při přístupu do parku. Mimo období dešťů jsou tyto cesty průjezdné, ale vždy jsou vyžadována 4x4 terénní vozidla.

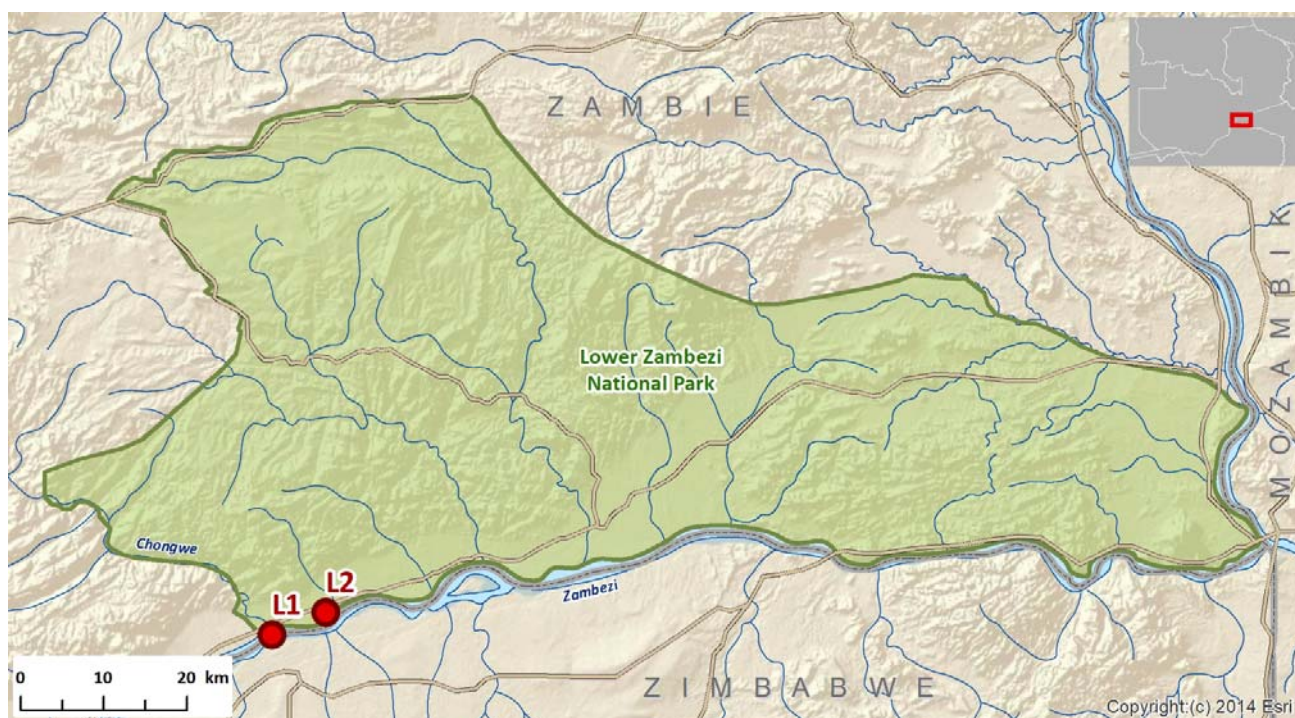
Návštěvníci Národního parku Dolní Zambezi si mohou vybrat z různých forem prohlídky (ranní herní jízda a pozdní odpolední herní jízda) ve vozidlech 4WD s otevřenou střechou nebo možnost pěšího safari s kvalifikovaným průvodcem a ozbrojeným strážcem. K dispozici jsou celodenní výlety v kanoi, poznávací výlety lodí v Zambezi a pozorování hrochů, krokodýlů a impozantní řady ptáků.

Nejlepší čas na návštěvu národního parku Dolní Zambezi je v polovině sezóny, od června do září, ale všechny chaty a provozovatelé kanoistiky jsou otevřené od dubna do listopadu. Royal Zambezi Lodge a Kayila Lodge jsou otevřeny po celý rok. Rybolov je nejlepší v září / říjnu.

3.1 PODROBNÉ VYHODNOCENÍ VYBRANÝCH LOKALIT DOLNÍHO ZAMBEZI

3.1.1 Lokality v Národním Parku Lower Zambezi

Byla navštívena dvě vybraná místa v Parku Dolního Zambezi a vyhodnocena pro umístění eko-tábora. Tyto jsou zobrazena níže:

Obrázek 20. Mapa dolního Zambezi NP se zobrazením vyhodnocených lokalit.

Obrázek 21. Dvě lokality vyhodnocené v Parku Dolní Zambezi.

Obrázek 22. Původní lokalita L1 na západním břehu řeky Chongwe a nedaleko vchodu do hlídaného parku.

Obrázek 23. Lokalita L1 se přesunula na východ k pobřeží řeky Zambezi.

Obrázek 24. Geomorfologicky vhodná oblast hodnoceného místa L2 se základní přístupovou komunikací, několik kilometrů západně od Chiawa Lodge.

3.1.2 Biodiversita

Druhová rozmanitost zvířat není tak široká jako v některých velkých parcích, ale nabízí možnost vidět divokou zvěř v blízkosti řečiště a ostrovů Zambezi, v malebné krajině. Dolní údolí Zambezi, včetně LZNP a okolních loveckých oblastí je biologicky rozmanité. Okraj řeky je převíslý hustou vegetací. Dále ve vnitrozemí je lužní les lemovaný mopanovým a rozptýlenými stromy akácie (*Acacia albida*). Lesy, mokřady a přírodní geografické rysy tvoří jedinečné a komplexní ekosystémy, které podporují divokou zvěř. Kopce na srázu podél severního konce fungují jako fyzická bariéra pro většinu druhů zvířat v parcích. Vegetaci v této oblasti převládají stromy akácií (zejména *Acacia albida*). Může tolerovat horší půdy než jiné lesní druhy a slouží ke stabilizaci neplodných písčinych břehů a ke snížení eroze. Lusky zimní jsou také mimořádně výživné pro slony, kteří je tráví, přičemž asi 40% zůstává nedotčeno, čímž přispívá k jeho množení. V národním parku Lower Zambezi a oblasti Chiawa Game Management Area se vyskytují sloni, hroši, buvoli, kudu, zebra, antilopa vraná, koňská a pakoně. Mezi faunisticky zajímavé patří i výskyt antilopy impaly, chocholatky, skáloleza, lva, leoparda, afrického divokého psa hyenovitého, servala paviána a kočkodana. Občas jsou vidět antilopa losí. K nočním zvířatům patří hyena, dikobraz a medojed. Běžní jsou krokodýli.

Mezi ptáky na říčních březích patří čáp sedlatý, volavka obrovská, supa palmový, orel jasnohlavý, zoboun africký, zoborožec havraní, papoušek Meyers nebo vlha běločelá. Národní park Dolní Zambezi hostí přibližně 400 druhů ptáků.

Mezi často ulovené ryby patří tygr, cejn, chessa a delfinovitý, východní rypoun dlouhorypý, vudu nebo sumec s ostrými zuby.

3.1.3 Dostupnost

Národní park Dolní Zambezi je snadno dostupný po asfaltové silnici T2 z Lusaky do Chirundu (asi 140 km, 2,5 hodiny). Brána parku je asi 77 km (1,5 hodiny) od Chirundu po nezpevněné silnici. To prodlužuje dobu přístupu na 4-5 hodin z letiště do parku.

Cesta do národního parku zpočátku vede intenzivně osídlenou krajinou. Z města Kafue jsou osady řídké a silnice prochází kopcovitou krajinou pokrytou většinou miombami s občasnými menšími osadami. Polní cesta asi 77 km dlouhá pak prochází různorodou lužní krajinou s osadami různých velikostí a drobnými zemědělskými činnostmi (kozy, drůbež atd.) a místními plantážemi s banánovníky a mangem.

Druhá polovina cesty vede přírodní krajinu s kopci, lesy a tzv. Přírodní památkou „zkamenělým lesem“ asi 15 km před Chirundem. Tento památník obsahuje pouze fragmenty zkamenělých kmenů. V Chirundu je nové nákupní středisko Shoprite, kde lze koupit vše potřebné pro pěší výlet nebo autonomní cestování. Asi 35 km před parkem prochází silnice hranicí oblasti s kontrolovaným lovem zvěře Chiawa, která má podobný charakter krajiny a složení fauny jako samotný park.

3.1.4 Krajina

Krajina je plochá v rozlehlé lužní oblasti s hlavní řekou 1-2 km širokou a s ostrovy, orámovaná řetězem kopců a hor podél příkopového útesu. Vegetace se skládá z typické savany, mokřadů, travnatých plání, lesů a vizuálně atraktivní vegetace (např. Baobabů a velkých stromů jiných druhů). Jsou přítomny občasné a trvalé mokřady v řádu stovek km².

Obrázek 25. Morfologie dolního Zambezi parku v blízkosti hodnocených lokalit v 3D.

3.1.5 Atraktivita

Malebná krajina, hlavní malebná řeka, přítomnost vlajkových druhů: slon, lev, buvol, hroch, leopard, krokodýl, zebra, divoký pes, hyena skvrnitá, velké antilopy jako koňská, losí, vraná, pakůň, buvolec, lečve. Nosorožec, žirafa a gepard nejsou přítomni, nosorožci byli vypytlačeni před desítkami let, ale žirafa se vůbec nevyskytovala v historické éře, dokonce ani v přeshraniční Zimbabwe. Gepard byl v minulosti řídce přítomen; pokus o repatriaci selhal. Je zde vysoká četnost slona, hrocha a krokodýla.

V posledním desetiletí je bezpečnostní situace dobrá.

Řídké okolní osady mají minimální dopad na znečištění.

Kromě safari v autě je možné realizovat lodní plavby a atraktivní rybaření, stejně jako turistiku se stráží. Existuje potenciál pro rozvoj kanoistiky a pozorování ptáků.

Na základě žádosti ředitelky (vedoucí stráže) bylo podrobně prozkoumáno pouze jedno místo na soutoku řek Chongwe a Zambezi. Vedoucí stráže vysvětlil, že v jejich koncepci jsou místa, kde je možno a kde nemožno realizovat infrastrukturu ekoturistiky. Veškerá půda uvnitř parku je ve vlastnictví státu.

3.1.6 Dostupné lidské zdroje

Uvnitř parku nejsou trvalá osídlení, kromě personálu parku a jejich rodinných příslušníků. V hornaté části je pravděpodobně malý počet velmi malých sídel s minimálním dopadem na přírodu v parku.

3.1.7 Dostupné zdroje vody a energie

Voda je dostupná z řeky. Energie bude vyráběna fotovoltaicky.

3.1.8 Potenciál pro růst zaměstnanosti

Realizace nového zařízení pro ekoturistiku přinese cca. 8-15 nových pracovních příležitostí a další zdroje příjmů z dodávek zemědělských a rybářských produktů, stavebních materiálů a materiálů pro údržbu atd.

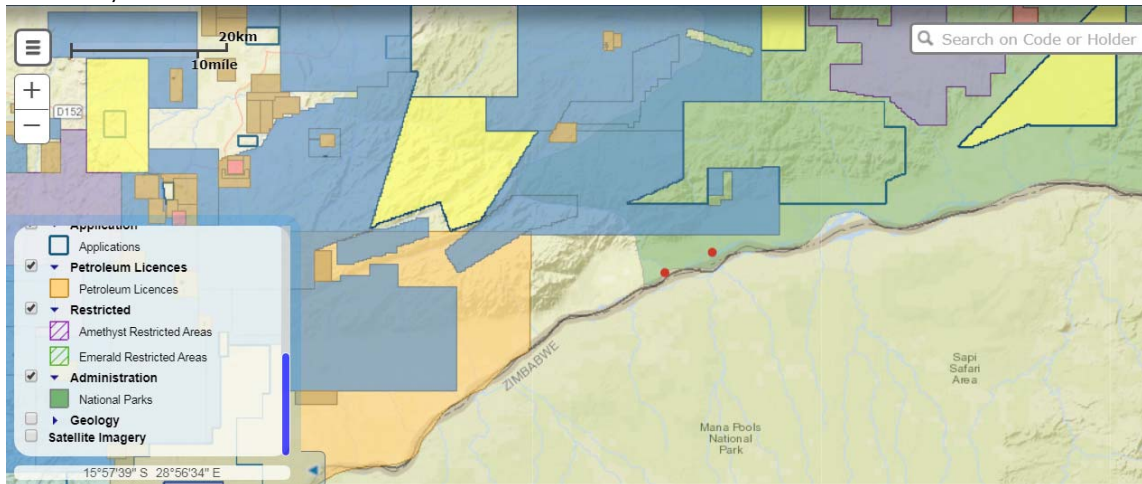
3.1.9 Potenciál pro další rozvoj podpůrných činností (výzkum, vzdělávání, zdravotnictví)

Ukázka aktivních programů pro zachování biologické rozmanitosti v oblasti Chiawa zahrnuje:

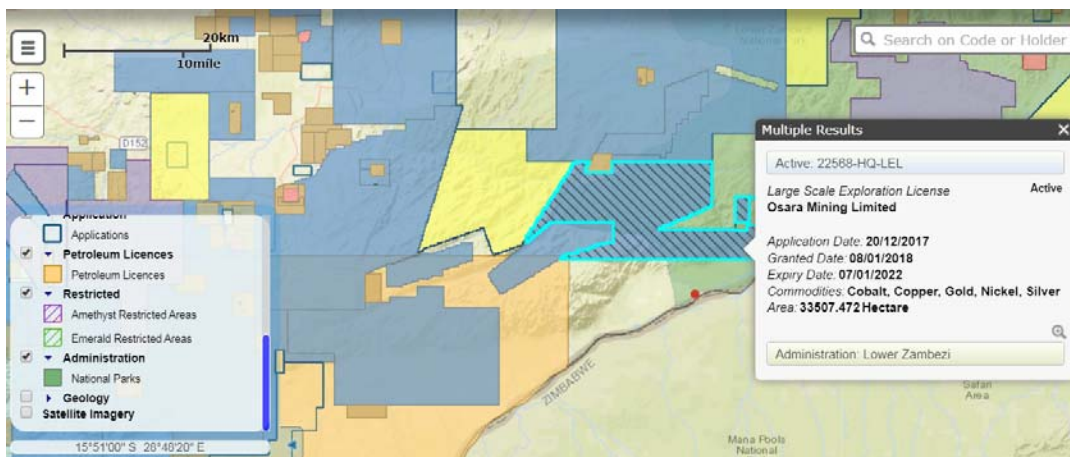
- Program na ochranu divokého psa zaměřený na sledování ohrožené populace
- Repopulační program gepardů (1994) prostřednictvím Zambia Wildlife Authority a Namibia Conservation Fund s podporou Japan Aid.
- Program značkování a monitorování tigerfish.

3.1.10 Další faktory s možným dopadem na rozvoj cestovního ruchu

Potenciální hrozba těžby je významná s několika aktivními velkými průzkumnými licencemi v blízkosti hodnocených lokalit.

Obrázek 26. Průzkumné licence v blízkosti lokalit L1 a L2. Aktivní velkoobjemové licence na kobalt, měď, zlato, niklu (modrá) a ropná licence (běžová).

Obrázek 27. Rozsáhlé aktivní (2018-2022) licence na průzkum kovů severně od dvou hodnocených lokalit.

3.1.11 Ekonomika

Vzdálenost navrhovaných míst od nejbližší asfaltové silnice je cca. 70-80 km po nezpevněné přístupové cestě, vzdálenost od Chirundu a dalších obcí s obyvateli, které mohou být v táboře zaměstnání, je přiměřená. Cesta od vstupní brány do budovy správy parku je dobře udržovaná nezpevněná silnice (asi 65 km) a parkem podobná kvalita vede park a poté se napojuje na všechna uvažovaná místa.

3.1.12 Turistická atraktivita, shrnutí

Výhody

- Vynikající pozorování volně žijících živočichů se čtyřmi přítomnými z velkých pěti (s výjimkou nosorožců, černí nosorožci se vyskytují v Zimbabwean Mana Pools NP ve vzdálenosti 1 - 2 km od hranice NP Dolní Zambezi, součást návrhu TFPA)
- Výjimečné pozorování ptáků a rybolov
- Vynikající vedení

- Skvělé noční jízdy, procházky a safari lodí
- Krátké výlety na kánoe i výlety na kánoe na několik dní

Omezení

- Pouze drahé, all-inclusive ubytování uvnitř parku
- Veškeré levné ubytování je mimo park

3.1.13 Shrnutí výsledků SWOT všemi odborníky

Výsledky analýzy SWOT všech 5ti expertů jsou uvedeny níže. Silné stránky a příležitosti jsou mezi odborníky poměrně konzistentní; hrozby vykazují největší variabilitu mezi odborníky. Čtyři odborníci upřednostňují lokalitu místo L2 s pouze malým rozdílem ve všech kategoriích.

Lokalita L1	Expert 1	Expert 2	Expert 3	Expert 4	Expert 5
Silné stránky	99	107.5	88.5	89.5	113.5
Slabiny	-39	-16.5	-37	-35	-54.5
Příležitosti	51.5	51.5	56	56.5	55
Hrozby	-70.5	-20	-31.5	-74	-73.5
Výsledky	41	122.5	76	37	40.5

Lokalita L2	Expert 1	Expert 2	Expert 3	Expert 4	Expert 5
Silné stránky	99	104	98.5	95.5	115.5
Slabiny	-39	-16.5	-37	-35	-50.5
Příležitosti	51.5	51.5	59	56.5	55
Hrozby	-69	-20	-35.5	-72	-73.5
Výsledky	42.5	119	85	45	46.5

3.2 NÁRODNÍ PARK SIOMA NGWEZI, PŘEHLED

Sioma Ngwezi je třetí největší park v oblasti o rozloze přes 5270 km², který se nachází v západní provincii v takzvaném Barotsolandu se specifickou veřejnou správou, se zástupci království. Park se nachází na hranici s Angolou a Namibií. Západní hranici s Angolou tvoří řeka Kwando (Mashi) s několika vesnicemi. Východní hranice vede v přírodní krajině s keři a savanou, asi 20 km západně od řeky Zambezi. Park má několik sídel, kde místní obyvatelé obývají jednoduché budovy, a celkový počet obyvatel v parku je kolem 2000. Park obklopují oblasti lovu se slabě vynutitelnými předpisy. Severně od parku, asi 40 km západně od vesnice Sioma, se nachází rezervace Ngwezi Pools (asi 600 km²) nejasného stavu. Celkově rovinatá krajina je v nadmořské výšce 970 - 1 000 metrů a na písčiny terénech a je jen několik občasných mělkých jezer. Vegetaci dominují tzv. Stromové útvary Kalahari (řídce lesy) místy v degradovaném stavu se zambijským teakem (*Baikiaea plurijuga*) a *Pterocarpus antunesi* v otevřenějších oblastech s hustými keři ve spodním patře a *Combretum celastroides* které mohou být důsledkem požárů.

Tyto suché listnaté lesy (*Baikiaea forest*) jsou obvykle dvouvrstvé. Říká se jim „mutemwa“. Mutemwa se skládá převážně ze stromů *Acacia ataxacantha*, *Acalypha chirindica*, *Alchornea occidentalis*, *Citropsis dawsona*, *Combretum elaeagnoides*, *Dalbergia martinii*, *Grewia avellana*, *Popowia obovata*, *Tarenna luteola*, *Tricalysia declenetta*, *Triumfaya*. Některá společenství jsou prakticky neovlivněna lidskou činností, jako např. mopanové lesní oblasti a plochy travnatých společenstev (podobné jako společenstva dambo na východě) v místech, kde ekologické podmínky neumožňují rozvoj stromových formací pro suché nebo mokré podmínky, k jsou zde též přítomny savany s různými druhy akácií. Bylo zde zaznamenáno více než 324 druhů ptáků (Leonard P. 2005). Populační a druhové spektrum savců bylo před 30 lety ještě velmi bohaté. Díky neúčinné ochraně oblasti bylo toto území v minulosti osídleno místními a angolskými pytláky. Například černý nosorožec byl zcela vyhuben a

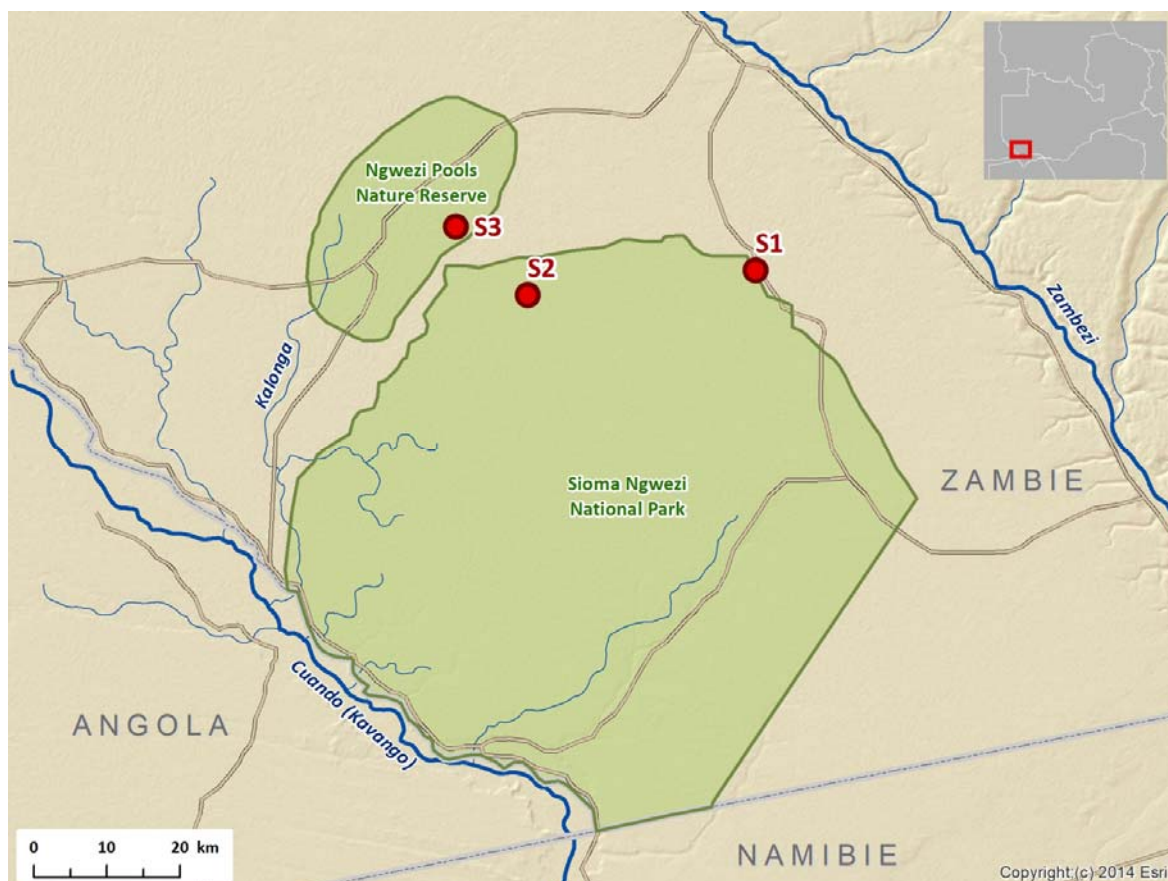
populace jiných ekologicky atraktivních velkých savců byla prakticky zdecimována a zůstala pouze ve fragmentech nebo přetrvávajícím malém výskytu (lev, hyena, gepard, leopard atd.). Počet afrických slonů v důsledku migrace vždy kolísal, ale normální rozsah populace se pohyboval kolem 400 - 4000 jedinců na začátku tisíciletí (např. Simukonda 2009), v roce 2015 bylo maximálně 110 kusů (IUCN 2016) detekováno moderním sčítáním ze vzduchu.

Ačkoli se četnost vždy lišila, hlavním problémem je zvýšení počtu mrtvých upytlačených zvířat z 3 na 85 procent. V posledních letech se díky vylepšené ochraně fauna pomalu rehabilituje. Poměrně často je možné vidět antilopy vrané, zřídka pakoně a antilopy koňské. Zajímavý je výskyt žirafy jižní Angolské. V Zambii je přirozený výskyt žiraf velmi omezen na NP South Luangwa a jeho bezprostřední okolí (kde je žirafa tzv. zambijská, známá také jako Thorncroftova), a NP Sioma Ngwezi a jeho okolí. Populace žirafy angolské zde nikdy nebyly hojné, ale byly početnější. Některá data naznačují, že výskyt mohl zasahovat až NP Kafue. V současné době se odhaduje místní populace na 100–200 jedinců.

3.3 PODROBNÉ VYHODNOCENÍ VYBRANÉ LOKALITY

3.3.1 Lokality Národního Parku Sioma Ngwezi

Tři lokality v parku Sioma Ngwezi (S1, S2, S3) byly navštíveny a vyhodnoceny pro umístění místa pro ekotábor.

Obrázek 28. Umístění hodnocených lokalit S1, S2 a S3 v Národním parku Sioma Ngwezi.

Obrázek 29. Umístění hodnocených lokalit S1, S2 na ortomapě.

Obrázek 30. Umístění hodnocené locality S₃ na ortomapě.

Obrázek 31. Ukázka charakteru krajiny na hodnocených místech S₁, pánve v Sioma Ngwezi. Většina pánví je bez vody nebo s blátivou spodní částí (dole) v období sucha a výjimečně mají přírodní zásoby vody (nahore).

Obrázek 32. Prostředí vyhodnoceného místa S3. Nahoře je suchá pánev dole je opuštěná budova Národního Parku. Dvě další lokality, S1, S2, jsou přibližně 2-3 km od sebe. Obě jsou mimo NP, ale jsou součástí rezervace.

3.3.2 Biodiverzita

Několik ohrožených druhů je omezeno na suchý jihozápad země. Nejčastěji se vyskytují v parku, včetně *Pterocles burchelli* a *Lamprotoris australis*, a to jak pro charakteristiky biomu Kalahari. Mezi savce, kteří se zde vyskytují, patří např. slon africký, žirafa angolská, antilopa vraná, antilopa koňská. Vzácně se v parku vyskytuje i lev, gepard, pes hyenovitý a levhart.

3.3.3 Dostupnost

Národní park Sioma Ngwezi je nejlépe přístupný po asfaltové dálnici M 10 z Livingstone do Monga. Vesnice Sioma je asi 320 km vzdálená a asi 4-5 hodin od Lusaky. Vzhledem k velmi špatnému úseku podél hranice s Namibií (zcela přerušená asfaltová silnice asi 85 km, která trvá 2–3 pomalé hodiny jízdy) není dostupnost dobrá. Hranice parku je západně od asfaltové silnice po hlubších písčinných silnicích (cca 20–25 km) a vyžaduje další 1 hodinu. Není možno použít běžné SUV. Cesta do Národního parku z Livingstonu prochází nížinatou krajinou s nivami kolem řek značně využívaných k pastvě a s téměř přirozenou savanou a keři. Severně od Sesheke je malebná řeka Zambezi poblíž Siomy a atraktivní vodopády s výškou asi 10-30 m v malém chráněném území.

Trasa z Livingstone prochází atraktivním národním parkem Mosi o Tunya s Victoria Falls blízko města. Na cestě do Sesheke (asi 150 km západně od Livingstone) je lužní řeka Zambezi s významnou ptačí oblastí (IBA Simungoma 1000 km²) pokrytá občasnými mokřady, jezery a akátovou savanou. Nedaleko obce Sioma se nacházejí vodopády Sioma (Ngonye) s přilehlými chráněnými oblastmi.

3.3.4 Dostupné lidské zdroje

Uvnitř parku nejsou osady. V blízkosti hranic parku se nachází několik malých vesnic. Na severním okraji parku a podél řeky Mashu při na západní hranici parku jsou malá trvalá obydlí. Podle ředitele parku jejich počet nepřesahuje 2000 a jejich dopad na přírodu je malý.

Obrázek 33. Vesnice v rezervaci Ngwezi Pools (mimo území parku).

3.3.5 Dostupná voda a energie

Voda je vzácná z bazénů s podzemními zdroji s neznámou kvalitou a stabilitou výskytu.

3.3.6 Potenciál pro zvýšení zaměstnanosti

Místní firmy a řemeslníci budou vybráni pro výstavbu a provozování ekologického tábora. V řídicím týmu budou zaměstnanci z vedení parku. Zaměstnancům tábora bude poskytnuto rozsáhlé vzdělávání v oblasti e-marketingu. Vyškolený personál nabídne veřejnosti a cestovním agenturám na webových stránkách formou e-marketingu služby nového zařízení.

Místním pracovníkům budou nabídnuty různé vzdělávací aktivity, včetně školení a pracovních seminářů o udržitelném hospodaření s půdou, ekologii a sledování volně žijících živočichů. Budou vytvořeny operační týmy z obou zemí a prováděna průběžná analýza činností a nedostatků s cílem optimalizovat práci a zlepšit interní komunikaci.

V budoucnu se očekávají také vzdělávací výzkumné mise ČZU a UK, které budou motivovat zambijské a české studenty ke sledování environmentálních fenoménů a přípravě společných studií, výměny studentů a vzdělávání místní populace jako potenciálních lidských zdrojů.

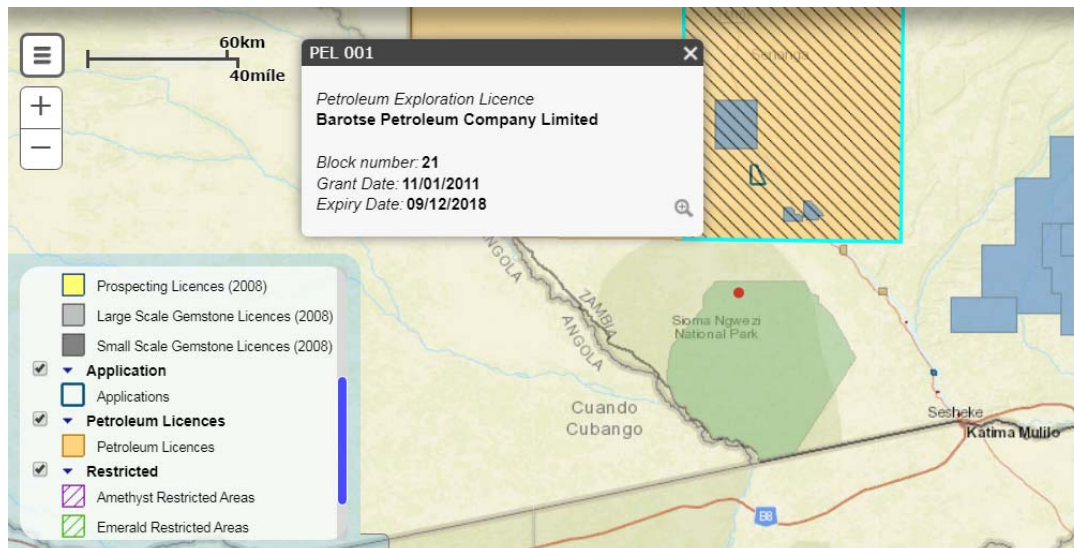
Všechny tyto činnosti budou budovat kapacitu v místních komunitách, díky čemuž budou jeho členové zaměstnatelní v oblastech a činnostech souvisejících s turistikou.

3.3.7 Potenciál pro další rozvoj podpůrných činností (výzkum, vzdělávání, zdravotnictví)

Součástí následného pilotního projektu bude budování kapacit pro místní komunity a vzdělávací část poskytovaná odbornými znalostmi sdílenými s místní komunitou ve formě seminářů, výměnných návštěv, výzkumných projektů a školení zajišťovaných Českou zemědělskou univerzitou a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Tyto organizace mají přístup k celé řadě odborníků v oblasti biologické rozmanitosti, tropického lesnictví a zemědělství a udržitelného hospodaření s půdou. Pilotní projekt bude také sloužit jako budování kapacit případu v jiných komunitách z lokalit v blízkosti národních parků. Účelem je iniciovat vytvoření širšího systému ekoturistických zařízení s podobným modelem správy a moderní provozní praxí, se zaměřením na zvýšenou prosperitu a blahobyt komunit a ochranu přírodních ekosystémů. V rámci projektu bude rovněž udržitelné využívání místních přírodních a zemědělských produktů.

3.3.8 Další faktory s možným dopadem na rozvoj cestovního ruchu

Práva na těžbu a průzkum představují mírnou hrozbu vzhledem k přítomnosti ropné licence, jejíž platnost vypršela, a na aktivní průzkumné licenci velkého rozsahu na drahé kovy (aktivní do 2012), jak je ukázáno níže.

Obrázek 34. Umístění licence k průzkumu ropy, která vypršela vzhledem k poloze hodnocených lokalit (červená). I když v roce 2018 vyprší platnost, pravděpodobně budou obnoveny dvě sousední licence.

Obrázek 35. Poloha aktivní průzkumné licence velkého měřítka na beryllium, diamanty, zlato a mangan vzhledem k hodnoceným místům (červená).

3.3.9 Atraktivita pro turistiku, shrnutí

Tento odlehlý park je zřídka navštěvován a nemá infrastrukturu. Zvířata se v této oblasti volně pohybují a sloni migrují mezi zeměmi. Pytláctví je v regionu velkým problémem a hustota a četnost divoké zvěře je nízká.

Výhody

- Mimo komerčních turistických lokalit
- Blízko Victoria Falls a Livingstone
- Mezi zajímavosti v okolí patří Sioma Falls a řeka Zambezi
- Poblíž Zambezi je několik chatek
- Noční výlety kempem, které nabízí nedaleké Mutemwa Lodge

Omezení

Divočina je omezená

Chybějící trvalé zdroje vody nedovolí zvířatům pohybovat se v období sucha

V parku je pouze jeden jednoduchý kemp

3.3.10 Shrnutí výsledků SWOT všemi odborníky

Výsledky analýzy SWOT všemi 5ti experty jsou uvedeny níže. Silné stránky a příležitosti jsou vcelku konzistentní, slabé stránky pro lokalitu 2 se velmi liší, hrozby vykazují větší variabilitu mezi odborníky. Lokalita 3 byla vybrána jako optimální 4mi experty, lokalita 1 jedním expertem.

Lokalita S1	Expert 1	Expert 2	Expert 3	Expert 4	Expert 5
Silné stránky	82	63.5	65	68.5	70
Slabiny	-55	-17	-49	-47	-50
Příležitosti	52.5	48.5	59.5	50.5	50
Hrozby	-54.5	-14	-30	-58	-44
Výsledky	25	81	45.5	14	26

Lokalita S2	Expert 1	Expert 2	Expert 3	Expert 4	Expert 5
Silné stránky	82	63.5	47	48.5	61
Slabiny	-55	-17	-50.5	-47.5	-46
Příležitosti	52.5	48.5	59.5	52.5	50
Hrozby	-54.5	-16	-26	-58	-44
Výsledky	25	79	30	-4.5	21

Lokalita S3	Expert 1	Expert 2	Expert 3	Expert 4	Expert 5
Silné stránky	82	63.5	75	72.5	73
Slabiny	-55	-17	-48.5	-50	-47
Příležitosti	52.5	48.5	59.5	52.5	54
Hrozby	-54.5	-16	-31.5	-58	-45
Výsledky	134	79	54.5	17	35

4 SWOT ANALÝZA LOKALIT VE VYBRANÝCH NÁRODNÍCH PARCÍCH

Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb (SWOT) pomáhá určit, zda je navrhovaný projekt vybudování ekoturistického zařízení y proveditelné. Dokončená SWOT analýza doplňuje studii proveditelnosti při určování životaschopnosti navrhovaného projektu. Silné a slabé stránky jsou vnitřními faktory (vlastnostmi) navrhovaného projektu; příležitosti a hrozby jsou vnějšími faktory, které mohou ovlivnit výsledek.

Silné stránky

Silné stránky dělají projekt odlišným a zvláštním. Silné stránky pocházejí z pozitivních aspektů pěti klíčových aspektů - fyzických zdrojů, jako je eko-kemping, navrhovaných činností a procesů, finančních zdrojů, minulých zkušeností a kvalifikovaných lidských zdrojů.

Slabé stránky

Slabé stránky jsou schopnosti nebo dovednosti, které projektu chybí. Slabiny pocházejí z nedostatku zdrojů a schopností - činností a procesů, finančních zdrojů, minulých zkušeností a úspěchů, lidských zdrojů a fyzických

zdrojů, jako je půda. Může to být například nejistá držba půdy v navrhovaném ekologickém táboře, nedostatek místních lidských zdrojů pro stavbu a provoz tábora atd.

Příležitosti

Faktory mimo projekt, které by pomoci projektu k lepší pozici. Příklad může být nedostatečná hospodářská soutěž na cílovém trhu, rostoucí poptávka po eko-kempingových službách nebo nový pokrok v technologiích, jako je e-marketing, který usnadní podporu nových služeb. Příležitosti mohou také vyplynout ze změn spotřebitelských preferencí, hospodářského růstu, zvýšení disponibilního zdrojů spotřebitele, technologických inovací, politického vývoje a politických změn.

Hrozby

Hrozby jsou inverzí příležitostí. Příkladem jsou tvrdá konkurence, špatné umístění eko-tábora, předpisy, které znesnadňují nebo ztěžují výstavbu nebo provozování tábora, nebo změny v cílových spotřebitelích, které by mohly projekt omezit.

Podrobná SWOT analýza 6ti lokalit ve 3 národních parcích byla navržena dle mezinárodních standardů a provedena samostatně každým odborníkem. Níže uvedené tři národní parky byly určeny na základě jednání se zástupci Ministerstva Cestovního Ruchu a Umění a žádost této instituce se promítla do žádosti o studii proveditelnosti (2018). Primárním kritériem byl snadný přístup z mezinárodních letišť Lusaka a Livingstone (do půl dne autem).

4.1.1 Parametry SWOT

Každému parametru SWOT byla přiřazena váha s možnými hodnotami 1, 1,5 a 2 a skóre od 0 do 5. Každý z 5 odborníků nezávisle určil váhu a skóre pro všechny definované parametry a dílčí parametry. Vážené skóre (weight * score) bylo poté použito k porovnání všech výsledků SWOT s použitím kladných hodnot pro příznivé parametry (síly, příležitosti) a záporných hodnot pro nepříznivé parametry. Všechny definované parametry SWOT jsou popsány níže:

Vnitřní

Silné stránky	Slabiny
Zachovaná biologická rozmanitost	Místo citlivé na změny životní prostředí
Vizuálně atraktivní krajina	Absence přísných pravidel pro vstup a chování v parku
Přítomnost zajímavé flóry a fauny	Nízká informovanost a zapojení místních komunit do ekoturistiky
Přítomnost sladké vody	Nedostatek infrastruktury a zařízení podporujících ekoturistiku
Možnost eko-turistických aktivit	Nedostatek povědomí o národních a zahraničních institucích zabývajících se ekoturistikou v dané oblasti
1. rybolov	Nedostatek zkušeností s vývojem udržitelného produktu ekologického cestovního ruchu
2. jízda na lodi	Sezónnost ekoturistiky
3. trekking	Nedostatek pobídek pro zapojení místních komunit do ekoturistiky
4. jízda na kole	Nedostatečné financování ochrany přírodních a kulturních zdrojů
5. pozorování ptáků	Historie turistických lokalit provozovaných pouze za účelem zisku
Přítomnost pohostinných místních komunit a kultury	

Příznivé klima

Vnější

Příležitosti	Hrozby
Rozvoj místních ekoturistických operací zapojujících místní obyvatele do rozhodování a plánování	Nedostatek finančních prostředků na výstavbu a provoz zařízení
Zachování přírodního ekosystému a rozvoj opatření ke zmírnění nepříznivých dopadů činností souvisejících s ekologickou turistikou	Negativní dopady výstavby a provozu zařízení na životní prostředí
Vytváření udržitelného příjmu pro místní zaměstnance podílejících se na výstavbě a provozu zařízení	Minerální a těžební činnost v blízkém okolí
Zkoumání synergií a partnerství s nevládními organizacemi, vládou a místními komunitami	Nepovolená těžba dřeva
Zvyšování povědomí o životním prostředí mezi turisty a místními komunitami	Pytláctví
Vývoj strategií pro nakládání s odpady pro zařízení, - také použitelné pro místní komunity	Tlak sousedních komunit
Zvyšování povědomí (místní, národní i mezinárodní) o bohatství místní přírody a geologie	Nízká úroveň zájmu / zapojení místních obyvatel do projektu
Nízká úroveň turistických aktivit zaručuje skutečně přirozený aspekt ekoturistického zážitku, aniž by návštěvníci byli stísněni	Nízká úroveň zájmu / zapojení nevládních organizací, vlády do projektu
Zvýšená opatření na ochranu životního prostředí	Negativní kulturní a / nebo environmentální dopad výstavby a provozu zařízení
Přítomnost dalších ekoturistických a turistických míst v okolí	Nevyřešené problémy s držbou půdy
	Negativní politická intervence (místní, regionální, národní úroveň)
	Špatná komunikace / zvyšování povědomí o výhodách ekoturistiky pro danou oblast

4.2 VÝSLEDKY SWOT

Souhrnné výsledky od 5ti odborníků jsou uvedeny níže pro každou kategorii SWOT. Hodnocení lokalit podle slabostí a hrozeb, kterým byly přiřazeny záporné hodnoty a kladné hodnoty pro silné stránky a příležitosti, je uvedeno níže:

Silné stránky	Vážené skóre					
Národní Park	Kafue	Sioma Nqawezi			Lower Zambezi	
Lokalita	1	1	2	3	Lokalita	2
Zachovaná biologické rozmanitosti	9.6	6.4	5.2	6	8	9.2
Vizuálně atraktivní krajina	8.4	6	4.4	5.2	8.3	9.5
Přítomnost zajímavé flóry a fauny	9.2	6.8	4.8	6	8.4	9.2
Přítomnost sladké vody	10	4.4	2.8	4.4	10	10
Možnost aktivit ekologického cestovního ruchu	0	0	0	0	0	0
1. rybolov	6	0.8	0.8	0.8	6	6
2. jízda na lodi	5.5	0.9	0.9	0.9	5.5	5.5
3. trekking	3.6	2.1	2.1	2.1	3.7	3.7
4. jízda na kole	1.6	1.2	0.4	1.2	2	2
5. pozorování ptáků	8.7	6.8	5.6	6.8	8.7	8.7

Slabiny	Vážené skóre					
Národní Park	Kafue	Sioma Nqawezi			Lower Zambezi	
Lokalita	1	1	2	3	1	2
Místo citlivé na změny životního prostředí	2.7	3.8	3.6	3.9	5.1	5.1
Absence přísných pravidel pro vstup a chování v parku	3.5	5.3	5.3	5.6	3.5	3.5
Nízká informovanost a zapojení místních komunit do ekoturistiky	2.6	3.8	4.1	3.9	3.2	3.2
Nedostatek infrastruktury a zařízení podporujících ekoturistiku	1.7	5.9	5.9	5.7	3.6	2.8
Nedostatek povědomí o národních a zahraničních institucích ekoturistiky v oblasti	1.6	4.3	4.3	4.3	2.2	2.2
Nedostatek zkušeností s vývojem udržitelného produktu ekologického cestovního ruchu	1	3.8	3.8	4	1.2	1.2
Sezónnost ekoturistiky	3	3.6	3.9	3.9	3	3
Nedostatek pobídek pro zapojení místních komunit do ekoturistiky	3.3	5	5	5	4.4	4.4
Nedostatečné financování ochrany přírodních a kulturních zdrojů	6	7	7	7	7	7
Historie turistických lokalit provozovaných pouze za účelem zisku	2.6	3.4	3.4	3.4	3.2	3.2

Přítomnost pohostinných místních komunit a kultury	7.6	5.6	5.6	8	6	5.6
Příznivé klima	7.4	4.4	4.4	4.4	6.4	6.1
Přístup k potravinám	6.1	4.8	4.8	6.2	5.7	5.7
Bohatá pracovní síla	7.6	6.4	6.4	6.4	4.2	4.2
Vládní podpora ekoturistiky	7.4	7.4	7.4	7.4	6.5	6.5
Dostupnost	10	2	2	2.6	5.8	5.8
Přítomnost parkové infrastruktury	7.6	4.2	4.2	5	4.4	4.8
Celkem	116.3	70.2	61.8	73.4	99.6	102.5

Příležitosti	Vážené skóre					
Národní park	Kafue	Sioma Ngawezi			Lower Zambezi	
Lokalita	1	1	2	3	1	2
Rozvoj místních ekoturistických operací zapojujících místní obyvatele do rozhodování a plánování	7.2	5.2	5.2	5.6	4.8	4.8
Zachování přírodního ekosystému a rozvoj opatření ke zmírnění nepříznivých dopadů činností souvisejících s ekologickou turistikou	5.5	4.3	4.3	4.3	4.4	4.4
Vytváření udržitelného příjmu pro místní zaměstnance podílejících se na výstavbě a provozu zařízení	8	4.8	4.8	5.2	7.6	7.6
Zkoumání synergií a partnerství s nevládními organizacemi, vládou a místními komunitami	4.2	3.1	3.1	3.1	3.7	3.7
Zvyšování povědomí o životním prostředí mezi turisty a místními komunitami	6	4.6	4.6	4.9	5.4	5.4
Vývoj strategií pro nakládání s odpady pro zařízení, - také použitelné pro místní komunitu	3.8	2.6	2.6	2.8	3.6	3.6
Zvyšování povědomí (místní, národní i mezinárodní) o bohatství místní přírody a geologie	7.5	5.7	5.7	5.7	6.8	6.8

Celkem

28 45.9 46.3 46.7 36.4 35.6

Hrozby	Vážené skóre					
Národní Park	Kafue	Sioma Ngawezi			Lower Zambezi	
Lokalita	1	1	2	3	1	2
Nedostatek finančních prostředků na výstavbu a provoz zařízení	4.3	5.1	5.1	5.1	5.1	5.1
Negativní dopady výstavby a provozu zařízení na životní prostředí	3	3.6	3.2	3.2	4.1	3.8
Minerální a těžební činnost v blízkém okolí	3.6	0.4	0.4	0.4	7.6	7.6
Nepovolená těžba dřeva	3.4	4.8	4.8	4.8	4	4
Pytláctví	5.2	8.4	8.4	8.8	6.4	6.4
Tlak sousedních komunit	5.5	4.8	5.2	5.5	4.7	4.7
Nízká úroveň zájmu / zapojení místních obyvatel do projektu	3.4	4.1	4.1	4.1	6	6

Nízká úroveň turistických aktivit zaručuje skutečně přirozený aspekt ekoturistického zážitku, aniž by návštěvníci byli stísněni	6.4	8.5	8.5	8.2	3.9	4.5
Zvýšená opatření na ochranu životního prostředí	8.4	7.6	8	7.6	7.6	7.6
Přítomnost dalších ekoturistických a turistických míst v okolí	6.8	4.3	4.3	4.7	6.3	6.3
Celkem	63.8	50.7	51.1	52.1	54.1	54.7

Nízká úroveň zájmu / zapojení nevládních organizací, vlády do projektu	2.7	2.3	2.3	2.3	4.3	4.3
Negativní kulturní a / nebo environmentální dopad výstavby a provozu zařízení	1.4	3	2.6	3	1.8	2.2
Nevyřešené problémy s držbou půdy	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6
Negativní politická intervence (místní, regionální, národní úroveň)	1.8	1.8	1.8	1.8	3.6	3.6
Špatná komunikace / zvyšování povědomí o výhodách ekoturistiky pro danou oblast	2.4	2.4	2.4	2.4	2.7	2.7
Celkem	40.3	44.3	43.9	45	53.9	54

Byla posouzena proveditelnost zřízení eko-táborového zařízení ve třech národních parcích a 6 možných lokalitách. Podrobná analýza SWOT, stanovení rizik a detailní analýzy lokalit byly provedeny pomocí standardních ukazatelů zavedených v mezinárodní praxi. Multikriteriální srovnávací kvantitativní a empirické analýzy byly provedeny nezávisle 5ti odborníky. Bylo zjištěno, že všechny zájmové oblasti jsou potenciálně vhodné pro realizaci projektu s různou úrovní proveditelnosti. Jako nejvhodnější bylo stanoveno místo v NP Kafue na soutoku řek Kafue a Shimba. V případě úspěšné realizace projektu s použitím dalších aspektů hodnocení však bude možné začlenit další hodnocené oblasti do posouzení a sdílet získané zkušenosti se zaměstnanci

Pořadí	Lokalita	Celkové skóre proveditelnosti	Poznámky
1	Kafue	111.8	Lokalita preferovaná všemi experty
2	Lower Zambezi 2	67.6	Silné stránky téměř odpovídají Kafue, vizuálně ho možná překonává. Hustota míst a chat v eko-táborech a bezprostřední hrozba průzkumu a těžby činí lokalitu méně vhodnou.
3	Lower Zambezi 1	63,4	Místo méně atraktivní než L2 s vysokou hustotou míst a táborů a eko-táborů (např. Chongwe River Lodge v sousedním GMA) a bezprostřední hrozba průzkumu a těžby.
4	Sioma Nqawezi 3	33.8	Nedostatečné zásobování vodou, méně atraktivní krajina, špatná infrastruktura a nízká úroveň divoké zvěře činí místa Sioma Nqawezi méně atraktivními
5	Sioma Nqawezi 1	30.7	Méně atraktivní a komplikovaný přístup. Další atributy stejné jako v S3 přispívají k nízkému hodnocení. Sezónně zajímavá krajina.
6	Sioma Nqawezi 2	22.7	Méně atraktivní a složité přístupné. Všechny atributy stejné jako u S3, nejnižší hodnocení tohoto místa. Mezi výhody patří častá dostupná pozorování žiraf.

4.1 NAVRHOVANÉ EKOTURISTICKÉ ZAŘÍZENÍ

Příklady jednoduchého, ale praktického tábora v rezervaci Mutidondojako malebného, ale praktického kempu se společným sociálním zařízením. Mezi další tábory patří tábor Mvue poblíž NP Lower Zambezi jako jednoduchý „luxus“ v divočině NP North Luangwa a tábor Buffalo. Permanentní stany poskytují nečekaný komfort, samostatná sociální zařízení a pohodlná lůžka v táboře Mvue. Lodge Mukambi je vyšší kategorie, nachází se na hranici NP Kafue a má dva další podpůrné tábory v okolí. Výtěžek podporuje strážní službu a místní školu, kterou postavili.

Obrázek 36. Formy ekoturismu se liší, ale obvykle se nachází v přírodě a nabízí větší komfort, než by se za těchto podmínek očekávalo.

Obrázek 37. Příklad trvalého stanu z Hippo Lodge, Muloly, Kafue parku

4.1.1 Základní parametry navrhovaného ekoturistického zařízení

Ekoturistická zařízení v chráněných oblastech a přirozeně atraktivní krajině v subsaharské Africe se obecně dělí do šesti kategorií: chata, stanový tábor, primitivní tábor (mimo divočinu), mobilní kemp, samo obslužný kemp (kemp bez restaurace) a soukromé ubytování. Po prostudování alespoň 100 těchto zařízení v různých národních parcích byl jako nejvhodnější hodnocen **kemp s permanentními stany s dalším bezplatným kempem pro vozidla a se základní stravovací službou i možností vlastního stravování**. Obecný popis eko-tábora je uveden níže s ilustrativními příklady z jiných kempů. Pokud bude postaven, bude tento popis upraven a podrobně popsán v projektové dokumentaci.

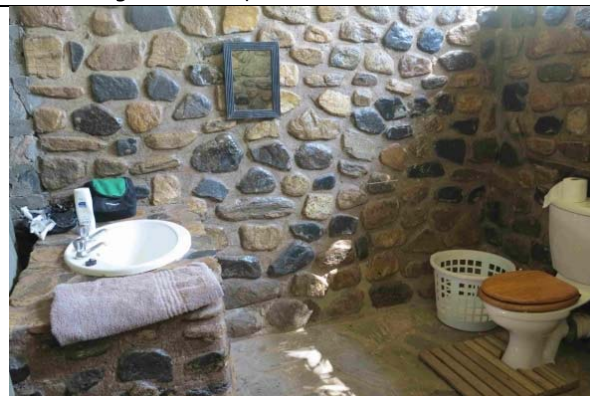
Varianta A – kemp s přístupem k říční vodě	
Komponenty	Příklad
1. recepce, základna cca 8 x 5 metrů, výška 4 m betonová podlaha, střešní konstrukce ze stromů, desek a místní travní kryt, recepce, sluneční přístřešek. Základní plochu lze zvýšit o cca 1/4	 Recepce s restaurací, kuchyní a příslušenstvím (Mvuu Lodge – dolní Zambezi NP)

2. stálý stan (5x), velikost 7 x 3,5 x 2,5 m, betonový podklad, s kameny nebo bez kamene o základní ploše cca 9,5 m x 4,5 m (tloušťka betonu cca 30 cm). Nad základnou je jednoduchá stavba zhotovená z kmene, ochranné střechy s deskami nebo trávou, která je převislá nad základnou cca + 50 cm

Large tent of high quality for 2-3 people with a concrete floor and protective roof from a natural material, (NP Kafue, Magamba Camp)

Soukromá hygienická zařízení (toaleta, sprcha, dřez) volně spojená s prostorovým půdorysem a pokrytá pouze přirozenou střechou (tráva, dřevo) s otevřeným štítem

Interiér: 2x lůžko o standardní velikosti, stůl, židle mimo stan v předním patře, na terase atd.

3. bezplatné tábořiště bez speciálních úprav pro cca 6 vozidel/osobních stanů (střešní stany)	 Tábořiště zdarma se stany na zemi nebo na automobilech s individuálním nebo společným sociálním zařízením (dřez, sprcha, WC, Mvuu Lodge, NP Lower Zambezi)
Každá lokalita bude mít 2x dřevěné lavičky připojené k 1 stolu pro cca 6 osob, BBQ	
4. Společné sociální zařízení, 4 x toalety a 2-4 sprchy, 2 - 4 umyvadla (oddělená pro ženy a muže) v jedné osově symetrické budově s přírodní střechou (dřevo, tráva, kmeny stromů) na betonové desce asi 4x5m silné.	
5. Plavecký bazén 8x 4m nebo 10mx 4m s vodou z řeky podle kvality vody	
6. Vodovodní systém pro čerpání vody s čerpadlem a nádrží na asi 10 000 litrů (s před-úpravou)	
7. Energie, solární panely s bateriemi a agregát na motorovou naftu (osvětlení, čerpání a ohřev vody)	
8. Odpadní vody, stativ nebo čtyřkomorní jímka (nikoli ČOV) – na vhodném místě	
9. Ohřev vody-solární topné panely (oddělené pro každý stan a společné hygienické zařízení)	
10. Kuchyně pro hosty, přístřešek ve výši 4x3m x 3m pro recepci, 2 umyvadla a jeden pracovní stůl, velká lednice a mraznička	
11 LED světla ve všech stanech a vybraných místech tábora	

12. jedna budova pro servisní kuchyň: stavba obdobná jako recepce, ale asi 5 x 4 m, výška 4 m, betonová podlaha, střešní konstrukce a krycí desky místním travním krytem, vybavení základním stolem, kuchyňským vybavením (sporák, trouba, lednička, umyvadla atd.)
13. Servisní budovy k mytí (1-2 pračky) 4x3m x 3,5 m, betonová podlaha
14. Zařízení pro ubytování místních zaměstnanců (dosud nezahrnutá do rozpočtu) podle vzdálenosti jejich bydliště. Předpokládá se výstavba 3-4 stanů.
15. Ubytování pro správce a dozor (cca. 2 stany, mimo rozpočet expertů)
Varianta B, bez přístupu k povrchové vodě
16. Varianta bez přístupu k povrchové vodě předpokládá vrtání. Náklady jsou uvedeny v Příloze B
17. Další přidavné systémy pro úpravu vody pro vodu z řeky nebo podzemní vodu používající aerobní metody lze odhadnout na 200 000 Kč.

4.1.2 Stavební náklady

Ekvivalentní stavební náklady byly odhadnuty pro Českou republiku. Odhadované jednorázové stavební náklady na zařízení ekoturistiky s přístupem k říční vodě (varianta / model A) byly odhadnuty odborníkem na výstavbu (ProjektProfess) na 135 000 USD (3,1 milionu Kč), v případě rozšíření struktury tábora na 160 000 USD (3,7 milionu Kč (podrobnosti viz příloha A). Možnost tábora s přístupem k říční vodě (A) by stála přibližně 135 000 USD (3,1 milionu Kč bez DPH). Stavba ubytování pro místní zaměstnance a správců táborů zvyšuje orientační rozpočet na 160 000 USD (3,7 milionu Kč). Pokud by bylo zapotřebí vrtání a čerpání podzemní vody, investiční rozpočet pro variantu B by se přibližně zdvojnásobil, tj. 258 000 - 301 000 USD (6-7 milionů Kč, snížené o DPH). Vzhledem k nižším nákladům na pracovní sílu v Zambii lze předpokládat, že i částečné rozšíření eko tábora by vyžadovalo celkovou investici do výstavby modelu A stále mezi 129 000 - 172 000 USD (3-4 miliony Kč, s DPH). Úplný odborný odhad v Kč je uveden v příloze B této zprávy.

4.1.3 Náklady na vybavení a příslušenství

Mezi hlavní položky potřebné pro provoz ekologického tábora patří:

1-2 terénní vozidla pro skutečný provoz tábora:	cca. 32300 - 64500 USD (0,75 až 1,5 milionu Kč)
1 speciálně upravené vozidlo pro průvodce:	cca. 64500 USD (1,5 milionu Kč)
Nábytek (stoly nejméně 6, židle nejméně 24, postele včetně	
Lůžkových potřeb nejméně 10, skříňky alespoň 7, další příslušenství	
například jednoduché židle 10 atd.):	cca 1500 USD (35 tis. Kč)
Pračka 2x:	cca. 1 000 - 1700 USD (25–40 tis. Kč)
Základní vybavení kuchyně:	cca. 860 - 1700 USD (20-40 tis. Kč)
Výpočetní technika: cca	3-4 počítače: cca 2100 - 4200 USD (50–80 tis. Kč)
Pohotovostní fondy:	4300 USD (100 000 Kč)
Celkové počáteční investiční náklady:	106500 - 142400 USD (2,1 - 2,8 milionu Kč)

4.1.4 Roční provozní náklady

Zaměstnanci

Celkový počet zaměstnanců se dhaduje na 10–20 zaměstnanců. Počet zaměstnanců hlavního táborového zařízení se odhaduje na minimálně 8–10 zaměstnanců. Je to:

- Manažer 1
- Asistent manažera (včetně účetnictví, recepce a dalších podpůrných činností, objednávky)
- Údržbář 1
- Uklízeč/ka a praní prádla 1
- Šéfkuchař a asistent 2
- Ridič a průvodce 1-2
- Dočasný a podpůrný personál 1-2

Platy

Mzdové náklady se předpokládají ve výši 200-300 USD / měsíc, nebo cca. 4700 - 7000 Kč, což je cca. 2425 - 3600 USD / rok (56400 - 84000 Kč) na zaměstnance. Mzdy pro celý tým tábora, který se skládá ze zaměstnanců místních komunit, činí 11200 USD (480 000 Kč) až 31 000 USD (720 000 Kč pro 8 zaměstnanců) a 14000 USD (600 000 Kč) až 38750 USD (900 000 Kč pro 10 zaměstnanců). Zejména v prvních fázích otevření tábora je třeba zvážit poskytnutí částečné podpory pro stabilizaci mezd neziskovými organizacemi a rozvojovými fondy (ČRA atd.).

Další provozní náklady

Další náklady budou zahrnovat palivo (automobily, generator, motorová nafta), opravy, čištění a další služby: cca. 300-400 tisíc Kč.

4.1 ŘÍZENÍ PROJEKTU A LIDSKÉ ZDROJE

4.1.1 Řízení projektu

Projekt bude řízen společně česko-zambijským týmem s odborníky ze zambijské MTA, jmenovanými manažery z AOPK, národního parku Kafue a nevládních organizací v České republice, případně v zahraničí. Aktivita projektu budou zahrnovat:

1. Získání přiměřených finančních zdrojů pro investice a provoz
2. Vypracování projektového plánu a prováděcí dokumentace
3. Vytvoření manažerského týmu investorem
4. Vypracování postupů nezbytných pro fungování zařízení pro ekoturistiku
5. Výběr místních společností a řemeslníků z místních komunit pro výstavbu eko tábora
6. Výběr týmu pro správu, provoz a údržbu ekologického tábora ve spolupráci s týmem spravujícím park Kafue
7. Vývoj, správa a aktualizace příslušných webových stránek
8. Propagace eko-táborových služeb cestovním kancelářím
9. Trvalá komunikace s okolními komunitami a budování jejich kapacit a vzdělávání
10. Zajištění stabilní podpory provozu od vybraných nevládních organizací
11. Monitorování provozu eko tábora

4.1.2 Řízení lidských zdrojů

Lidské zdroje českého týmu budou řízeny a školeny těmito aktivitami:

1. Příprava českých pracovníků na dlouhodobé mise v širokém portfoliu aktivit (od psychologie, jazyka, ekonomických a provozních aspektů až po znalost místních sociálních a environmentálních podmínek) v rámci nezávislých vzdělávacích programů
2. Konzultace a přenos praktických znalostí českého týmu od jiných organizací působících v oblasti rozvojové pomoci v podobných podmínkách (např. Člověk v tísni)
3. Efektivní řízení malého týmu poradenskou společností (např. ACE Consulting)
4. Zapojení členů týmu v motivačním školení k dosažení stanovených cílů projektu
5. Vytváření operačních týmů z obou zemí a průběžná analýza činností a nedostatků s cílem optimalizovat práci a zlepšit interní komunikaci
6. Mise z české strany budou dlouhodobé (nejméně půl roku), členové dokončených misí se budou dělit o zkušenosti z práce v Zambii na místě a v České republice při přípravě na následující mise podle předem stanoveného kalendáře
7. Kultivace pracovních vztahů se zaměstnanci místní komunity
8. V budoucnu se také očekávají vzdělávací výzkumné mise ČZU a UK, které budou podporovat zambijské a české studenty v sledování environmentálních jevů a přípravě společných studií, výměnách studentů a vzdělávání místní populace.

4.2 EXPERTNÍ/TECHNICKÝ VÝSTUP PRO VYBRANÉ LOKALITY

Tým 5 českých odborníků poskytl následující výstupy.

1. Na základě komunikace se Zambijskými partnery v MTA připravil technické zadání projektu
2. Zajistil a zorganizoval logistické dohody pro dvoutýdenní návštěvu 5 odborníků v září 2019, shromáždili údaje a vypracoval revize podkladových informací a shrnutí diskusí
3. Připravil technickou a logistickou základnu pro studijní cestu
4. Připravil rámec studie proveditelnosti
5. Zpřesnil umístění 3 lokalit národního parku, které mají být vyhodnoceny z hlediska možné implementace eko tábora
6. Dokončil studijní cestu, navštívil všechna určená místa, setkal se se zástupci MTA
7. Navrhl studii proveditelnosti v angličtině a češtině pro zambijskou MTA a CRA

5 EKONOMICKÁ PROVEDITELNOST

Ekonomická proveditelnost je založena na koncepci startupu projektu a provádějícího subjektu, kde počáteční investice ve výši 3–4 milionů Kč zajištěna rozvojovými fondy (CRA, evropské fondy, Světová banka, neziskový sektor) bude použita na vybudování a zřízení zařízení na ekoturistiku, zatímco na další investice (auta, vybavení interiéru atd.) bude potřeba dalších 2,1–2,7 milionu Kč. Provozní náklady se odhadují na cca 500 000–900 000 Kč na mzdy zaměstnanců a přibližně 350 000 Kč na různé provozní potřeby. Podrobnější analýza nákladů je uvedena v příloze B. V prvních 1–3 letech se očekává, že provozní náklady budou částečně dotovány rozvojovými fondy a neziskovým sektorem, dokud nebude dosaženo ekonomické stability vybudovaného zařízení. Další částečnou podporu provozních nákladů budou zajišťovat dvě české nevládní organizace (Nadace ochrany přírody, Ivan Dejmal a ČSOP ProAfrica). Po tomto počátečním období by mělo být soběstačnosti a samofinancování dosaženo s očekávanými ročními příjmy převyšujícími 1 milion Kč. Finanční a ekonomické podrobnosti budou předmětem projektové dokumentace a plánu pokud bude projekt realizován.

6 DOPAD NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (TECHNOLOGIE PRO VÝROBU ENERGIE, VODU, OVZDUŠÍ A DOPAD NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Dopady realizace projektu na životní prostředí jsou předpokládány jako minimální se záměrem přispět ke zlepšení biologické rozmanitosti a přírodního prostředí vybrané lokality a okolí. Energie bude primárně získávána ze solárních panelů používaných pro osvětlení a ohřev vody a doplněných agregátem s naftou, - negativní dopady na životní prostředí budou tedy minimální. Agregát nafty bude sloužit jako záložní zdroj energie, takže jeho dopad na kvalitu vzduchu a zvýšení hluku bude minimální. Umístění hygienických a technických zařízení bude vybráno tak, aby se minimalizoval potenciální dopad na půdu a vodu v blízkých řekách. K vybranému místu ekologického tábora lze přistoupit po nepevněné a občas používané silnici, která vyžaduje drobné úpravy bez negativního dopadu na životní prostředí.

7 PLÁN VYPRACOVÁNÍ NÁVRHŮ RŮZNÝCH ZPŮSOBŮ DLOUHODOBÉHO OBOUSTRANNĚ VÝHODNÉHO ZAPOJENÍ MÍSTNÍCH LIDÍ DO NAVRHOVANÝCH ČINNOSTÍ (PARTICIPATIVNÍ PŘÍSTUP)

Komunitní Výbory Přírodních Zdrojů (CRB) získávají podíl na zisku z loveckých licencí a podílejí se také na získávání masa zvířat lovených pro trofeje. Kromě pracovních příležitostí mají jen málo přímých výhod z fotografického cestovního ruchu. V důsledku toho se konflikty mezi lovem a cestovním ruchem stupňovaly a pytláctví zůstává hrozbou v okolí parků a chráněných oblastí. Pro zhoršení situace, jen málokterý z národních parků a ještě méně z GMA vypracoval formální plány řízení, přičemž chráněné oblasti které mají plány, nemají zdroje k jejich realizaci. Neregulované přidělování obytných pozemků tradičními vůdci a náhodná osídlování také zhoršují konflikty mezi lidmi a zvířaty. Tyto otázky jsou relevantní na vnitrostátní úrovni, ale v národním parku South Luangwa, který byl UNWTO prohlášen za první světový udržitelný park na světě, je obzvláště relevantní nedostatek udržitelných postupů na zachování tohoto statutu. Budoucí rozvoj cestovního ruchu a zachování volně žijících živočichů a biologické rozmanitosti, na nichž je založen, musí tato rizika uznat a najít způsoby, jak mohou místní komunity získat přímý prospěch z nekonzumního a fotografického cestovního ruchu. Sedmi hlavních etnických jazyků v Zambii jsou Bemba, Nyanja, Tonga, Lozi, Luanda, Luvale a Kaonde; bylo však identifikováno 73 původních afrických etnolingvistických skupin, což představuje četné skupiny domorodých obyvatel. Ačkoli některé menšiny v Zambii v minulosti čelily stresu a přímé diskriminaci, nikdy tomu tak nebylo v měřítku a hloubce brutality, jaké se vyskytovaly v sousedních zemích, a většina národních politik a programů nějakým způsobem zohlednila oprávněné zájmy menšin. Pokud jde o rozvoj udržitelného cestovního ruchu, klíčová jsou vlastnická práva původních obyvatel. Jak je uvedeno v části Zachování biologické rozmanitosti výše, tyto otázky jsou zaměřeny na vlastnictví a správu půdy v chráněných oblastech. Pracovní podmínky: pracovní doba a smlouvy, plat a odměna, zákon o minimálních mzdách a podmínkách zaměstnávání stanoví pracovní podmínky, jako je maximální pracovní doba 48 hodin, minimální mzda pro různé kategorie včetně zaměstnání v cestovním ruchu.

Koncepčně náš plán předpokládá zapojení členů místní komunity na několika úrovních.

1. Během výstavby - poskytnutí manuální a kvalifikované pracovní síly
2. Během správy a provozu vybudovaného zařízení
3. Poskytování provozní podpory pomocí místního zboží a služeb, - včetně místních produktů ze zemědělství a rybolovu
4. Systematické budování kapacit a účast na vzdělávacích programech v oblasti environmentálního managementu a udržitelného využívání přírodního prostředí v okolních osadách a vesnicích.

Všechny tyto činnosti budou úzce koordinovány s místní správou parků. Podrobný pracovní plán a harmonogram budou vypracovány v projektové dokumentaci projektu, pokud bude realizován.

8 ZAJIŠTĚNÍ INVESTIC

Pokud bude realizace projektu schválena, budou nezbytné investice zajištěny z programu české rozvojové pomoci prostřednictvím České rozvojové agentury, protože politika zahraniční rozvojové pomoci České republiky považuje Zambii za prioritní zemi a rozvoj místní krajiny patří mezi prioritní aktivity. Za tímto účelem je zapotřebí pouze částečných oprav ve specifikovaných indikátorech ministerstva zahraničních věcí, které jsou obecně potřebné s ohledem na současnou dynamiku čerpání rozvojových fondů v této zemi. Tento zdroj se zdá být nejracionálnější mimo diskuzi. Jako alternativu lze považovat i jiné fondy EU.

9 ZÁRUKA PROVOZNÍHO FINANCOVÁNÍ

V prováděcí fázi (1-3) roky budou provozní fondy poskytovány zčásti agenturami rozvojové pomoci k vyvážení provozního rozpočtu. Pokud bude nutné další financování, bude poskytováno neziskovým sektorem (např. Nadace ochrany přírody Ivana Dejmal) na stanovené období. Samofinancování a tvorba zisku se očekává během plného provozu eko-kempu. Zisk bude použit výhradně k udržování a zlepšování ekologického tábora a podpoře ochrany přírody v národním parku.

10 FINANČNÍ PLÁN

Stavba zařízení bude vyžadovat počáteční investici rozdělenou do maximálně dvou let od zahájení výstavby. Investice bude zahrnovat výstavbu a nákup zařízení kempu, nákup nábytku a vozidel v táboře, solárních panelů a baterií, vodního čerpadla a nádrže a IT technologie. Nejpozději po jednom až dvou letech se očekává dodatečné financování kempového provozu ve výši cca. 300 000–400 000 Kč ročně) na platy zaměstnanců (500 000–900 000 Kč / rok) po dobu přibližně 3 let. Očekává se, že po třech letech budou dotace agentur pro rozvojovou pomoc případně neziskového sektoru postupně ukončeny a dojde k přechodu na samofinancování. Ve výjimečných a odůvodněných případech z důvodu nepředvídaných ekonomických výkyvů nebo jiných vnějších událostí může neziskový sektor poskytnout další omezenou podporu.

11 HODNOCENÍ DLOUHODOBÉ UDRŽITELNOSTI A EFEKTIVITY PROJEKTU

Projekt bude hodnocen z hlediska účinnosti a udržitelnosti a s použitím těchto ukazatelů:

1. Eko tábor bude postaven s využitím místních pracovníků a místních materiálů
2. Provozování zařízení zaměstná do tří let nejméně 8 místních pracovníků, placených z příjmů z tábora. Sezónní mezery v provozu tábora vyplní pracovníci provádějící údržbářské práce, marketing a rozšiřování zařízení.
3. Počet klientů eko tábora umožní zaměstnat více než 10 zaměstnanců po třech letech placených v plné výši nebo z většiny příjmů ze služeb zařízení.
4. Marketingová podpora bude spojena s tvorbou webových stránek v anglickém, německém a českém jazyce a se zajištěním jejich provozu a aktualizace místními zaměstnanci.
5. Pro efektivitu a udržitelnost bude navázán zvláštní smluvní vztah s cestovními kancelářemi v České republice (případně v Rakousku a Německu) s prioritním zájmem o ekoturistické služby v Africe.
6. Udržitelné podpůrné služby širších zástupců místních komunit budou zahrnovat nákup místních plodin (nikoli ořechů kešu) a úlovků z rybolovu.
7. Znakem udržitelnosti bude, že zařízení bude schopno generovat příjmy pro místní správu po dobu nejméně tří let a alespoň v některých letech prokázat ziskový provoz a podpoří rozvoj ekologického kempování a ochrany přírody v okolním území.

12 ANALÝZA RIZIK, PRÁVNÍ ASPEKTY

Zambie je relativně politicky a právně stabilní zemí a pro úspěšnou realizaci a provozování zařízení pro ekoturistiku neexistují žádná mimořádná rizika. Byla však zjištěna určitá rizika střední intenzity:

1. Nepředvídatelný vývoj vlivu čínských nebo jiných zahraničních investorů na životní prostředí
2. Poškození zájmů investorů změnou legislativy (jménem znárodnění)
3. V případě úspěšné implementace a provozu, následné vložení poškozených zájmů investor (bude omezeno ponecháním zařízení v rukou investora a vyřešeno symbolickým leasingovým vztahem a trvalým dohledem zástupců České republiky)
4. Rizika vyplývající z neefektivního provozu. Budou snížena nepřetržitým dohledem investora
5. Nepředvídatelný rozvoj světového cestovního ruchu ovlivňující africký kontinent a Zambie
6. Vyloučení místních obyvatel z ekoturistických oblastí se snížením příjmů, zaměstnanosti a dostupnosti zdrojů obživy pro místní obyvatele
7. Ztráta kontroly nad ekologickým turistickým podnikáním a zdroji vlivem cizího subjektu
3. Následné narušení sociální struktury místní komunity

Pouhé zavedení sofistikovaných finančních, technologických nebo obchodních praktik z rozvinutějších zemí nemusí vyhovovat všem rozvíjejícím se ekonomikám. Stojí za zmínku, že porozumění domorodých systémů řízení vyžaduje dlouhodobé znalosti jejich přírodního a kulturního vývoje zdroje, a že existují katastrofální příklady dobře míněných rozvojových intervencí, které si zaslouží být lépe známy.

13 ČASOVÝ RÁMEC

Harmonogram realizace výsledků studie proveditelnosti je uveden níže:

Časový rámec	Aktivita
2019/2020	Identifikace zdroje českých a mezinárodních zdrojů financování
2020	Dokončení žádosti o realizaci eko kempu z identifikovaných zdrojů financování.
2020	Schválení žádosti
2020/2021	Dokončení podrobného plánu projektu a přidělení získaného financování. Zřízení mezinárodní organizační skupiny pro řízení projektu. Vytvoření místní reprezentace této entity. Získání místních stavebních a provozních zaměstnanců do pracovního poměru.
2021/2022	Výstavba zařízení. Marketingová kampaň pro nové služby nového zařízení v oblasti ekoturistiky.
2022/2023	Zahájení částečně dotovaného provozu zařízení, budování kapacit místních zaměstnanců
2023-2025	Pilotní provoz samofinancování, studijní návštěvy zástupců z jiných komunit. Očekává se, že studenti a zaměstnanci českých univerzit se budou podílet na studiu a na praktických výměnách se Zambijskými univerzitami (placeny ze samostatných zdrojů financování).
2025	Podpora pilotního projektu a samofinancování. Získání širší podpory projektů ochrany přírody v národních parcích.

14 POPIS NAVRHOVANÝCH INVESTIC DO EKOTURISTIKY

Očekává se, že potenciální investice budou mít neočekávané multiplikační účinky s pozitivními ekonomickými dopady (zaměstnanost místních lidí ve službách souvisejících s ochranou a využíváním přírody a navazující zemědělská výroba a rybolov), sociálními dopady (smysluplné pracovní činnosti odůvodňující udržitelné využívání přírodních zdrojů zdroje a jejich ochrana) a životního prostředí (lepší vnímání významu ochrany přírodního prostředí před místními komunitami). Investice provedené v této oblasti mají zjevné výhody nad investicemi do zemědělství. Mezi výhody patří zlepšení regionální prosperity a kupní kapacity, zaměstnanosti, osobního zájmu a sociální stabilizace místních komunit. Ke snížení negativních dopadů změny klimatu přispěje také zlepšení úrovně ochrany přírodního prostředí a biologické rozmanitosti.

15 ZAPOJENÍ MÍSTNÍ KOMUNITY

Hlavním cílem projektu není výstavba a provoz ekologického tábora, který je pouze prostředkem k dosažení jiného cíle. Cílem je zvýšit ekonomickou prosperitu a vybudovat technickou kapacitu místních obyvatel k ochraně přírodního prostředí jako klíčového předpokladu pro zlepšení kvality biologické rozmanitosti a ochrany přírody v národním parku. Začlenění místních komunit do provádění projektu je životaschopnou a skutečnou podmínkou úspěchu projektu. Místní komunita umístěná v blízkosti parku bude zapojena do všech aspektů projektu, včetně výstavby táborů, provozu, strážních povinností, poskytování potravin a údržby.

16 EKONOMICKÁ ANALÝZA MOŽNÝCH INVESTIC

Malé a střední podniky, včetně mikropodniků s pěti nebo méně zaměstnanci, tvoří naprostou většinu podniků a pracovní základnu v mnoha ekonomikách. Cestovní ruch je hlavním zdrojem zahraničních příjmů a v mnoha ekonomikách je považován za pilířový průmysl. Udržitelný rozvoj podniků, které tvoří toto odvětví, je proto životně důležitý nejen pro hospodářský rozvoj, ale také jako prostředek pro investice do fyzické a elektronické infrastruktury a pro populární využívání a pro poskytování podmínek pro řízení a udržování prosperity z přírodních zdrojů.

17 HODNOCENÍ

Plán ZTMP doporučuje vyvinout NP Kafue a jezero Itezhi Tezhi jako rozsáhlé mezinárodní centrum pro ekoturistické a poznávací safari a centrum rezortu včetně zlepšení infrastruktury národního parku Kafue a přehradního jezera Itezhi. Dále plánuje vývoj a tvorbu turistické nabídky v navazující významné ptačí oblasti Kafue Flats, včetně vylepšení stavu národních parků Lochinvar a Blue Lagoon, komunitního programu rozvoje Kafue Flats GMA a celkového ekoturistického okruhu Kafue Flats.

Výsledky tohoto projektu odpovídají této strategii a určují optimální místo pro umístění eko-tábora v parku Kafue.

Cestovní ruch se formálně uznává jako pilíř nebo strategické odvětví mnoha ekonomik a je centralizován do národních nebo regionálních rozvojových plánů nebo zaměřen na zvýšení podílu rozpočtu. Tradiční postoje bank se mění tím, že vládní i soukromé subjekty stále více podporují programy mikrofinancování přizpůsobené potřebám menších podniků. Globálním trendem směrem k tržně orientovaným ekonomikám je posunutí tradiční rovnováhy mezi vládou a soukromým sektorem a vyjednávání o oblastech odpovědnosti a ujednání o partnerství jsou stále více zřejmá. Internet otevírá nové trhy cestovního ruchu a ekoturistika je obecně považována za klíčový směr pro budoucí rozvoj. Je zřejmé, že rozvoj malých podniků v cestovním ruchu strukturálně odkazuje na globální ekonomiku a v souvislosti s dvoustrannými a mnohostrannými dohodami, které mají vliv na usnadnění konkrétních souborů přeshraničních toků, plánování infrastruktury ve společných zájmech, harmonizaci norem a stále častěji zaměřených politických cílů směrem k tržním ekonomikám. V mnoha ekonomikách je patrná posunutá rovnováha mezi vládním a soukromým sektorem, přičemž partnerství veřejného a soukromého sektoru je vysoce použitelné pro rozvoj cestovního ruchu, a to díky dvojitým požadavkům na makroekonomické řízení hospodářství ve veřejném zájmu a na podporu podnikatelského sektoru. Přijetí obchodních modelů a postupů z vysoce vyspělých tržních ekonomik musí být přizpůsobeno širšímu rozvoji a kulturním postojům méně rozvinutých ekonomik, které mají priority v budování kapacit a infrastruktury. Cílem tohoto projektu je vyvinout nejvhodnější přístup vhodný pro Zambii a národní park Kafue.

17.1 NÁVRH UDRŽITELNÉ ČINNOSTI V OBLASTI EKOTURISTIKY

Nejsilnější konkurenční pozice Zambie je environmentální udržitelnost, která ve Zprávě o konkurenceschopnosti v cestovním ruchu za rok 2017 je před všemi zeměmi jižní Afriky. Zákon o cestovním ruchu a pohostinství z roku 2015 stanoví, že ministerstvo cestovního ruchu by mělo „usnadňovat zvýšené využívání udržitelného ukládání odpadu a biologicky rozložitelných obalů“. V praxi je na to málo důkazů. Aby mohla Zambie prohlásit svůj status destinace udržitelného cestovního ruchu, je třeba plně podporovat postupy udržitelnosti v tomto odvětví. Provozovatelé cestovního ruchu nemohou spolehlivě sladit své provozní postupy s pokyny pro udržitelný cestovní ruch. Zatímco mnoho z firemních špiček v Zambii již do jisté míry přijalo postupy udržitelnosti, většina podniků nedodržuje uznávané postupy udržitelnosti. Průmysl ani vláda formálně nepřijaly ani neschválily žádný z globálně uznávaných systémů hodnocení udržitelnosti. V současné době neexistují žádné plány udržitelnosti na úrovni destinace, mimo několika podniků s akreditací Zeleného cestovního ruchu Zimbabwe využívá řadu programů udržitelnosti cestovního ruchu. Certifikace Fair Trade Travel se používá v osmi dalších regionálních zemích (Botswana, Keňa, Madagaskar, Mozambik, Namibie, Seychely, Tanzanie, Jižní Afrika), z nichž některé mají také své akreditační programy.

Hlavními zásadami navrhovaného zařízení budou ochrana a zachování přírodních zdrojů a kulturních tradic. Klíčovou roli místních komunit při správě a ochraně volně žijících živočichů uzná projektový management vytvořením společného řízení areálu eko tábora a souvisejících zařízení a oblastí národního parku.

Rozvoj ekologického zařízení národního parku Kafue bude sledovat model udržitelného ekonomického využití a zachování biologické rozmanitosti. Uspornění komunitního řízení přírodních zdrojů (CBNRM) v komunálních oblastech obklopujících národní park Kafue a budování kapacit místních komunit pro rozvoj ekonomických příležitostí se bude realizovat prostřednictvím partnerství s dárci, nevládními organizacemi a soukromým sektorem.

18 ZÁVĚR

Existuje jasná souvislost mezi existencí a rozvojem ekoturistiky a kvalitou ochrany přírody v jednotlivých národních parcích. Bez odpovídajícího ekoturistického využívání jsou zpravidla chráněná území vypytlačena, jsou v nich káceny lesní porosty a stromová vegetace, často jsou neadekvátně využívána k zemědělským účelům či dokonce jsou v nich vytvářena nová sídla. Stávají se takzvanými parky pouze na papíře. Naopak relativně prosperující národní parky mají obvykle solidní ekoturistickou infrastrukturu, která umožňuje návštěvy milovníků přírody z celého světa, zejména z Evropy, Severní Ameriky a východní Asie nebo z Jižní Afriky. Odhaduje se, že cestovní ruch v Zambii představuje přibližně 7-8% HDP a více než ¼ z více než 930 tisíc zahraničních návštěvníků (2015) navštívilo jeden nebo více národních parků. Návštěvnost „předních“ národních parků, jako je South Luangwa, je v podmínkách České republiky nečekaně nízká a v posledních letech dosáhla zhruba 40 000 za rok. Pro srovnání, náš téměř zokráť menší Krkonošský národní park má roční návštěvnost 1,5 až 3 miliony. V obrovském národním parku Kafue, velkém jako Morava, dosahuje roční počet turistů 10–13 tisíc. Z dvaceti národních parků mají podle Ministerstva cestovního ruchu a umění kladné saldo ve státním rozpočtu pouze dva silně (Jižní Luangwa, Mosi a Tunya) a dva velmi mírně (Kafue, Dolní Zambezi).

Na základě výše uvedených skutečností AOPK ČR navrhuje pilotní projekt pro rozvojovou spolupráci založený na podpoře výstavby a provozu ekoturistické infrastruktury ve formě kempu na hranici jednoho národního parku, vybudování naučné stezky, pozorovatelny a informační webové stránky. Součástí projektu je také podpora některých dalších nástrojů ochrany přírody, jako je sledování vybraných přírodních jevů, vytvoření vyhledávací databáze, formulace a implementace plánů péče. Část tohoto zařízení by také měla sloužit jako základ pro environmentální výzkum. Současně by zde mohlo existovat kontaktní místo pro ekologicky orientované základní vzdělávání a první pomoc. Lidé z místní komunity se budou podílet na všech pracovních činnostech a po první fázi (cca 5 let) bude správa a rozvoj infrastruktury postupně přenesena do jejich rukou pod dohledem dárce rozvojové pomoci. Očekává se, že zde bude zaměstnáno asi 10–20 zástupců místní komunity. Čeští studenti mohou být zařazeni do supervizních a studijních pobytů. Počáteční základní investice do vlastního ekoturistického zařízení by činila dle expertního odhadu 3–4 miliony Kč (v případě realizace tří zařízení by se jednalo zhruba o 10–14 mil. Kč) a doplňková investice podmiňující provoz (vozy, PC, zařízení) dle expertního odhadu 2,1–2,8 mil. Kč a roční provozní a osobní náklady (mzdy, údržba, opravy apod.) by se pohybovaly v rozmezí 0,8–1,3 mil. Kč. Výše investičních nákladů bude upřesněna v projektové dokumentaci a vzhledem k různým ekonomickým podmínkám lze očekávat, že bude výrazně nižší. Lze také předpokládat, že některé neziskové organizace by přispěly k realizaci projektu a zajistily jeho udržitelnost.

Studie proveditelnosti našla potenciál ekoturistiky na všech předem vybraných místech (Kafue, Sioma Ngwezi, Dolní Zambezi). Cenná podpora MTA, správy parků a místních komunit umožnila dokončení této studie proveditelnosti.

S ohledem na očekávané omezené finanční zdroje z rozvojové pomoci České rozvojové agentury a evropských fondů nebo fondů Světové banky doporučuje komparativní analýza SWOT lokalitu v NP Kafue na soutoku řek Kafue a Shishambe jako jednoznačně nejvhodnější. Příznivé dopady projektu se předpokládají v zapojení místních komunit do výstavby, provozu a řízení tábora a zapojení místních obyvatel do podpůrných služeb (využívání místních

zemědělských produktů, rybolov atd.). Dvě neziskové organizace (Nadace ochrany přírody Ivana Dejmala a ČSOP Pro Afrika) jsou připraveny přispět v počátečních fázích provozu tábora k provozním nákladům, které vyrovnají možné výpadky příjmů.

Realizace projektu by přispěla k naplnění cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje č. 1, 3, 15 a 17 a závazků vyplývajících z členství České republiky v EU a OECD. Zástupci Zambie ocenili záměr, ale byli poněkud zklamáni malým měřítkem. Bylo by proto žádoucí koordinovat rozvojovou pomoc EU v subsaharské Africe a určit alespoň 100 míst pro provádění podobných projektů. Příslušné Ministerstvo Cestovního Ruchu a Umění adresovalo ministerstvu životního prostředí a ministerstvu zahraničních věcí kladnou odpověď na návrh takové pomoci.

Byla vypracována a dodána samostatná zpráva se získanými údaji, částečným empirickým hodnocením předem vybraných lokalit, základními popisy národních parků, fotodokumentací, poznámkami odborníků, odhadem potřebných investic a popisem schůzek se zambijskými partnery.

18.1 VYBRANÉ ODKAZY

Lindsey, P. – Nyirenda, V. – Barnes, J. - Becker, M.- McRobb, R. – Tambling, C. et al. (2014): Underperformance of African Protected Area Networks and the Case for New Conservation Models: Insights from Zambia. PLoS ONE 9(5): 1-14, e94109. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0094109>

Pelc, F. – Plesník, J. (2016): Nová naděje pro ochranu velkolepé africké přírody , nebo jenom další formální zákres na mapě? Ochrana přírody 71(1): 44-48

Child, B. (2000): Making Wildlife Pay: Converting Wildlife's Comparative Advantage into Real Incentives for Having Wildlife in African Savannas , Case Studies from Zimbabwe and Zambia. In Wildlife Conservation by Sustainable Use (2000) : 335-387

C.R. Thouless, H.T. Dublin, J.J. Blanc, D.P. Skinner, T.E. Daniel, R.D. Taylor, F. Maisels, H. L. Frederick and P. Bouché (2016). African Elephant Status Report 2016: an update from the African Elephant Database. Occasional Paper Series of the IUCN Species Survival Commission, No. 60 IUCN / SSC Africa Elephant Specialist Group. IUCN, Gland, Switzerland. vi + 309pp.

Acorn Tourism Consulting Ltd (2018): Analysis of the Tourism Value Chain in Zambia . Final Report. CBI Netherlands. 48 pp

Greg, E. (2017): Room service. Travel Africa 80: 100-107

Mkanda, F., Munthali, S., Milanzi, J., Chifunte, C., Kaumba, Ch., Muswema, N., Milimo, A., Mwakifwamba, A. (2018): The Giant Sleeps Again? Resource, Protection and Tourism of Kafue National Park, Zambia: Parks Vol.24.1.: 23-34

UKaid a The World Bank (2011): What Would It Take for Zambia's Tourism Industry to Achieve Its Potential , expertní zpráva – 14 stran

Ashley, N. (2013): The Kafue National Park, Zambia. 232 pgs., CBC Publishing, UK

Jones, B.T.B (2008): Legislation and Policies relating to Protected Areas, Wildlife Conservation, and Community Rights to Natural Resources in countries being partner in the Kavango Zambezi Transfrontier Conservation Area. Swiss Agency for Development and Cooperation , African Wildlife Foundation, Conservation International. Windhoek, 81 pages

ZWA (2008): Atlas of the National Parks of Zambia. Zambian Wildlife Authority , Chilanga, 47 pages

Munthali, S., M., Smart, N., Siamudaala, V., Mtsambiwa, M., Harvie, E. (2018):

Integration of Ecological and Socioeconomic Factors in Securing Wildlife Dispersal Corridors in the Kavango-

Zambezi Transfrontier Conservation Area, Southern Africa. Intechopen . DNWP (2018): National Parks and Wildlife Policy . Ministry of Tourism and Arts. 22 pages

Eagles. P., Stephen, F., Haynes, Ch. (2002): Sustainable Tourism in Protected Areas. IUCN. 183 pages

20 PŘÍLOHA , PŘÍKLAD ANALÝZY SWOT PRO VŠECHNY LOKALITY, KTERÉ PROVEDLO NEZÁVISLE 5 ODBORNÍKŮ

20.1 UKÁZKA SWOT VYHOTOVENA JEDNÍM EXPEMTEM

Následující tabulky ukazují ukázkovou SWOT analýzu provedenou jedním z 5 odborníků. Výsledky všech odborníků jsou dodávány samostatně jako soubor Excel.

Strengths	Weight 1, 1.5, 2						Score 0-5						Weighted Score					
National Park Site	Kafue		Sioma Nqawezi		Lower Zambezi		Kafue		Sioma Nqawezi		Lower Zambezi		Kafue		Sioma Nqawezi		Lower Zambezi	
	1	1	2	3	1	2	1	1	2	3	1	2	1	1	2	3	1	2
Preserved biodiversity	2	2	2	2	2	2	4	3	3	3	4	4	8	6	6	6	8	8
Visually attractive landscape	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	4	4	4	4	5	5	6	6	6	6	7.5	7.5
Presence of interesting flora and fauna	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	6	6	6	6	6	6
Presence of freshwater	2	2	2	2	2	2	5	3	3	3	5	5	10	6	6	6	10	10
Possibility of eco tourism activities																		
1. fishing	1	1	1	1	1	1	5	4	4	4	5	5	5	4	4	4	5	5
2. boat riding	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	5	3	3	3	5	5	7.5	4.5	4.5	4.5	7.5	7.5
3. trekking	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	2	1	1	1	3	3	3	1.5	1.5	1.5	4.5	4.5
4. bicycling	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1
5. bird-watching	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	5	4	4	4	5	5	7.5	6	6	6	7.5	7.5
Presence of hospitable local communities and culture	2	2	2	2	2	2	5	4	4	4	4	4	10	8	8	8	8	8
Favourable climate	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	4	4	4	4	4	4	6	6	6	6	6	6
Food access	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	4	4	4	4	5	5	6	6	6	6	7.5	7.5
Abundant labour force	2	2	2	2	2	2	4	4	4	4	3	3	8	8	8	8	6	6
Government support of eco-tourism	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	4	4	4	4	3	3	6	6	6	6	4.5	4.5
Accessibility	2	2	2	2	2	2	5	2	2	2	4	4	10	4	4	4	8	8
Presence of park infrastructure	1	1	1	1	1	1	3	4	4	4	2	2	3	4	4	4	2	2

Weaknesses	Weight 1, 1.5, 2						Score 0-5					
Park Site	Kafue		Sioma Nqawezi		Lower Zambezi		Kafue		Sioma Nqawezi		Lower Zambezi	
	1	1	2	3	1	2	1	1	2	3	1	2
Environmentally sensitive environment	1	1	1	1	1	1	3	4	4	4	5	5
Absence of strict rules for entry and behaviour in the park	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	3	5	5	5	3	3

Low awareness and involvement of local communities in eco-tourism	1	1	1	1	1	1	1	3	4	4	4	4	4
Lack of infrastructure and facilities supporting eco-tourism	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1	5	5	5	1	1
Lack of awareness of National and foreign institutions of eco-tourism in the area	1	1	1	1	1	1	1	1	4	4	4	1	1
Lack of experience to develop a sustainable eco-tourism product	1	1	1	1	1	1	1	1	4	4	4	1	1
Seasonality of eco-tourism	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3	3	3	3
Lack of incentives for the involvement of local communities in eco-tourism	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	3	4	4	4	4	4
Inadequate funding for conservation of natural and cultural resources	2	2	2	2	2	2	2	4	5	5	5	5	5
History of profit-only operated tourist sites	1	1	1	1	1	1	1	3	5	5	5	3	3

Opportunities	Weight 1, 1.5, 2						Score 0-5						Weighted Score					
Park Site	Kafue	Sioma Ngawezi			Lower Zambezi		Kafue	Sioma Ngawezi			Lower Zambezi		Kafue	Sioma Ngawezi			Lower Zambezi	
	1	1	2	3	1	2	1	1	2	3	1	2	1	1	2	3	1	2
Development of local ecotourism operation involving local inhabitants in decision making and planning	2	2	2	2	2	2	4	4	4	4	3	3	8	8	8	8	6	6
Conservation of natural ecosystem and development of measures to mitigate adverse impact of eco tourism-related activities	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2	2	6	6	6	6	4	4
Generation of sustainable income to local staff involved in construction and operation of the developed facility	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	4	4	8	4	4	4	8	8
Exploration of synergies and partnerships with NGOs, government and local communities	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	4	3	3	3	3	3	6	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5
Increasing environmental awareness among tourists and local communities	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	3	4	4	4	3	3	4.5	6	6	6	4.5	4.5
Developing strategies for waste management for the facility, - also applicable to local communities	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Raising awareness (locally, nationally and internationally) of the richness of local	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	4	3	3	3	4	4	6	4.5	4.5	4.5	6	6

wildlife, vegetation and geology																		
Low level of tourist activities guarantee truly natural aspect of ecotourism experience with no overcrowding by visitors	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	4	5	5	5	3	3	6	7.5	7.5	7.5	4.5	4.5
Increased environmental conservation and protection measures	2	2	2	2	2	2	5	4	4	4	4	4	10	8	8	8	8	8
Presence of other eco tourist and tourist sites in the neighbourhood	1	1	1	1	1	1	4	2	2	2	4	4	4	2	2	2	4	4

Threats	Weight 1, 1.5, 2						Score 0-5					
Park Site	Kafue	Sioma Nqawezi			Lower Zambezi		Kafue	Sioma Nqawezi			Lower Zambezi	
	1	1	2	3	1	2	1	1	2	3	1	2
Lack of funding available for construction and operation of the facility	1	1	1	1	1	1	5	5	5	5	5	5
Negative environmental impacts of construction and operation of the facility	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	3	2	2	2	4	3
Mineral and mining activity in the near surroundings	2	2	2	2	2	2	3	0	0	0	5	5
Illegal logging	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	3	4	4	4	3	3
Poaching	2	2	2	2	2	2	4	5	5	5	4	4
Pressure from neighbouring communities	2	2	2	2	2	2	4	4	4	4	3	3
Low level of interest/involvement of local inhabitants in the project	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	2	3	3	3	4	4
Low level of interest/involvement of NGOs, government in the project	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	3	2	2	2	4	4
Negative cultural and/or environmental impact of construction and operation of the facility	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Land tenure issues not resolved	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
Negative political intervention (local, regional, National level)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	4
Poor communication/awareness raising of the benefits of eco tourism for the area	1	1	1	1	1	1	3	3	3	3	3	3

21 PŘÍLOHA B, NÁKLADY NA VÝSTAVBU EKOKEMPU

REKAPITULACE ČLENĚNÍ SOUPISU PRACÍ

Stavba:

Rozvojová spolupráce v Zambii - Kemp v Zambii

Místo:

Datum: 5. 11. 2019

Zadavatel:

Projektant:

Zhotovitel:

Zpracovatel Profes projekt,
: spol. s r.o.,
Turnov

Kód dílu - Popis	Cena celkem [CZK]
Náklady ze soupisu prací	3,026,000.00
PSV - Práce a dodávky PSV	920,000.00
721 - Zdravotechnika - vnitřní kanalizace	120,000.00
722 - Zdravotechnika - vnitřní vodovod	800,000.00
M - Práce a dodávky M	960,000.00
21-M - Elektromontáže	960,000.00
Ostatní - Ostatní	1,146,000.00
10001 -	1,146,000.00

SOUPIS PRACÍ

Stavba:

Rozvojová spolupráce v Zambii - Kemp v Zambii

Místo:

Datum: 5. 11. 2019

Zadavatel:

Projektant:

Zhotovitel:

Zpracovatel Profes projekt,
: spol. s r.o.,
Turnov

P Č	Typ	Kód	Popis	M J	Množství	J.cena [CZK]	Cena celkem [CZK]
--------	-----	-----	-------	--------	----------	--------------	-------------------

Náklady soupisu celkem

3,026,000.00

D PSV Práce a dodávky PSV 920,000.00

D 721 Zdravotecnika - vnitřní kanalizace 120,000.00

1	K	R-10004-721-01	Odpadní vody - čtyřkomorová jímka + trativod	kpl	1.000	120,000.00	120,000.00
---	---	----------------	--	-----	-------	------------	------------

PP Odpadní vody - čtyřkomorová jímka + trativod

D 722 Zdravotecnika - vnitřní vodovod 800,000.00

2	K	R-10004-101	Voda – čerpání z řeky do nádrže cca 10 000l (s předčištěním)+ úpravna vody	kpl	1.000	380,000.00	380,000.00
---	---	-------------	--	-----	-------	------------	------------

PP Voda – čerpání z řeky do nádrže cca 10 000l (s předčištěním)

3	K	R-10005-102	Solární ohřívač vody se zásobníkem (pro stany, společné prostory-sprchy, servisní kuchyň...)	kpl	1.000	420,000.00	420,000.00
---	---	-------------	--	-----	-------	------------	------------

PP Solární ohřívač vody se zásobníkem (pro stany, společné prostory-sprchy, servisní kuchyň...)

D M Práce a dodávky M 960,000.00

D 21-M Elektromontáže 960,000.00

4	K	R-24-M-001	Dieselagregát výkonu do 26 kW	kpl	1.000	210,000.00	210,000.00
---	---	------------	-------------------------------	-----	-------	------------	------------

PP Dieselagregát výkonu do 26 kW

5	K	R-24-M-002	Solární panely vč. akumulace výkon cca 15kW	kpl	1.000	750,000.00	750,000.00
---	---	------------	---	-----	-------	------------	------------

PP Solární panely vč. akumulace výkon cca 15kW

D Ostatní Ostatní 1,146,000.00

D 10001 1,146,000.00

6	K	R-10001-001	RECEPCE cca 8 x 5m , výška 4m – beton podlaha, střecha konstrukce kmeny a krytina prkna s pokrytím místní trávou, základní recepční stůl, útulna před sluncem	kpl	1.000	120,000.00	120,000.00
---	---	-------------	---	-----	-------	------------	------------

PP RECEPCE cca 8 x 5m , výška 4m – beton podlaha, střecha konstrukce kmeny a krytina prkna s pokrytím místní trávou, základní recepční stůl, útulna před sluncem

7	K	R-10001-002	???? TRVALÝ STAN Rozměr 7 x 3,5 x 2,5 m vlastní stan Podlaha beton s kamenem nebo bez o ploše cca 9,5m x 4,5 m (výška betonu cca 30cm) Nad vlastním stanem jednoduchá konstrukce z kmenoviny a ochranné střechy s přesahem prken resp. travin	kpl	5.000	115,000.00	575,000.00
---	---	-------------	---	-----	-------	------------	------------

PP
 ????? TRVALÝ STAN
 Rozměr 7 x 3,5 x 2,5 m vlastní stan Podlaha beton s kamenem nebo bez o ploše cca 9,5m x 4,5 m (výška betonu cca 30cm) Nad vlastním stanem jednoduchá konstrukce z kmenoviny a ochranné střechy s prken resp. travin o rozměrech trochu větších než stan (vše cca + 50cm)Vlastní sociální zázemí (záchod, sprcha, umývadlo) navazující volně na stanový půdorys a krytý pouze přírodní střechou (traviny, dřevo) s otevřeným štítem. Vnitřní interiér: postel 2x běžných rozměrů , stolek, křesla vně stanu na předstupeň na terasu

8	K	R-10001-003	KEMPOVACÍ MÍSTO drobné terénní úpravy pro cca 6 soukromých stanů se stáním pro auta (stany na střeše) Každé místo: 2x dřevěné lavice napojené na 1 stůl pro cca 6 lidí	kpl	6.000	9,000.00	54,000.00
PP			KEMPOVACÍ MÍSTO, drobné terénní úpravy pro cca 6 soukromých stanů se stáním pro auta (stany na střeše) Každé místo: 2x dřevěné lavice napojené na 1 stůl pro cca 6 lidí, Grilovací konstrukce a mřížka Společné sociální služby- 4 x záchod a 2-4 sprchy, 2 -4 umývadla (ženy, muži zvlášť) – v jednom osově souměrném objektu s přírodním zastřešením (dřevo, tráva, kmeny) na betonové desce cca 4x5m				
9	K	R-10001-003a	SPOLEČNÉ SOCIÁLNÍ SLUŽBY pro 6 soukr.stanů - 4 x záchod a 2-4 sprchy, 2 -4 umývadla (ženy, muži zvlášť) – v jednom osově souměrném objektu s přírodním zastřešením (dřevo, tráva, kmeny) na betonové desce cca 4x5m	kpl	1.000	100,000.00	100,000.00
PP			SPOLEČNÉ SOCIÁLNÍ SLUŽBY pro 6 soukr.stanů - 4 x záchod a 2-4 sprchy, 2 -4 umývadla (ženy, muži zvlášť) – v jednom osově souměrném objektu s přírodním zastřešením (dřevo, tráva, kmeny) na betonové desce cca 4x5m				
10	K	R-10001-010	KUCHYŇKA PRO UBYTOVÁNÍ: přístřešek 4x3m x 3m analogicky jako budova recepce a ochrana stanů, 2 umyvadla a jeden stůl přípravní, chladnička	kpl	1.000	54,000.00	54,000.00
PP			KUCHYŇKA PRO UBYTOVÁNÍ: přístřešek 4x3m x 3m analogicky jako budova recepce a ochrana stanů, 2 umyvadla a jeden stůl přípravní, chladnička				
11	K	R-10001-011	SERVISNÍ KUCHYŇ: budova analogicky recepce ale cca 5 x 4 m, výška 4m – beton podlaha, střecha konstrukce kmeny a krytina prkna s pokrytím místní trávou, základní stůl, kuchyňské vybavení (sporák, trouba, lednice, umyvadla apod.)		1.000	110,000.00	110,000.00
PP			SERVISNÍ KUCHYŇ : budova analogicky recepce ale cca 5 x 4 m , výška 4m – beton podlaha, střecha konstrukce kmeny a krytina prkna s pokrytím místní trávou, základní stůl, kuchyňské vybavení (sporák, trouba, lednice, umyvadla apod.)				
12	K	R-10001-012	SERVISNÍ BUDOVA PRO PRÁNÍ (1-2 pračky) a případně další aktivity, budova viz kuchyň, ale 4x3m x 3,5m , beton podlaha	kpl	1.000	53,000.00	53,000.00
PP			SERVISNÍ BUDOVA PRO PRÁNÍ (1-2 pračky) a případně další aktivity, budova viz kuchyň, ale 4x3m x 3,5m , beton podlaha				
13	K	R-10001-100	Venkovní zahradní bazén 8 x 4 m	kpl	1.000	80,000.00	80,000.00
PP			Venkovní zahradní bazén 8 x 4 m				

Návrh realizace a rozvoje ekoturistické infrastruktury v jednom zambijském národním parku s cílem zlepšit místní ekonomickou prosperitu, snížit chudobu na venkově a zkvalitnit podmínky ochrany přírodního prostředí, Studie proveditelnosti.

IMPLEMENTATION AND DEVELOPMENT OF ECO-TOURISM INFRASTRUCTURE IN ONE ZAMBIAN NATIONAL PARK AIMING AT IMPROVEMENT OF LOCAL ECONOMIC PROSPERITY, REDUCTION OF COUNTRYSIDE'S POVERTY AND IMPROVEMENT IN THE CONSERVATION OF NATURAL ENVIRONMENT. FEASIBILITY STUDY

Oponentský posudek k studii proveditelnosti

Zpracovatel: Prof. David Storch, Ph.D, Centrum pro teoretická studia & Katedra ekologie Přírodovědecké fakulty, Univerzita Karlova

V Praze 20. Listopadu 2019

Přírodní ekosystémy jsou v subsaharské Africe pod obrovským tlakem rostoucí lidské populace a jejich stoupajících nároků na využívání zdrojů. To je posíleno extrémní chudobou, negativními dopady zahraničních investic a zpravidla nízkou a podfinancovanou úrovní systému ochrany přírody. Jednou ze zásadních možností, jak alespoň trochu omezit rostoucí tlak na ekosystémy a pokles biologické rozmanitosti, je rozvoj udržitelných forem ekoturismu. Na základě výsledků četných studií i vlastních zkušeností vím, že vhodně provozovaný ekoturismus přispívá k zaměstnanosti místních lidí a k pozitivním posunům ve vnímání významu uchování biodiversity. To následně vede k šetrnějšímu využívání přírodních zdrojů a k rostoucí kvalitě ochrany přírody.

Předkládaná studie proveditelnosti, vypracovaná Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR a Fakultou životního prostředí ČZU v rámci smlouvy s Českou rozvojovou agenturou, se týká právě této věci. Na základě požadavku zambijského Ministerstva turismu a umění byly prověřeny možnosti realizace ekoturistického zařízení na šesti lokalitách ve třech národních parcích. Vlastní studie proveditelnosti v celkovém rozsahu 73 stran vychází z mnoha jednání se zambijskými úřady (MTA, správy parků) i s lokálními komunitami, a také z pečlivě provedených terénních šetření. Studie je založena na analytických podkladech, které tvoří přílohu studie (v celkovém rozsahu cca 140 stran). Tyto analytické podklady zahrnují základní popisy jednotlivých parků, fotodokumentaci, dílčí vyhodnocení jednotlivých navštívených lokalit, záznamy z uskutečněných klíčových jednání, věcné poznámky, ale i expertní odhady investičního záměru a provozních potřeb.

Kriteria pro provedenou porovnávací SWOT analýzu byla pečlivě vybrána a reflektují potřebu stanovenou v celé studii. Hodnocení lokalit a závěry studie jsou relevantní a oprávněné. Oceňuji záměr maximálně integrovat místní komunity do stavby, provozu i do vlastní správy zvažovaného ekoturistického zařízení (za dohledu investorů). Podstatná je také možnost studijních pobytů lidí z našich i zambijských univerzit, která by v budoucnu mohla ještě posílit pozitivní efekty celého záměru. Velmi si cením syntézy přírodovědně-enviromentálních a sociálně-ekonomických aspektů celého záměru. Ten tímto doporučuji k budoucí realizaci ve vybrané lokalitě a v případě možnosti i v některých dalších analyzovaných místech. Za naše pracoviště jsme připraveni se spolupodílet na rozvoji tohoto projektu.

Prof. David Storch, Ph.D.

Návrh realizace a rozvoje ekoturistické infrastruktury v jednom zambijském národním parku s cílem zlepšit místní ekonomickou prosperitu, snížit chudobu na venkově a zkvalitnit podmínky ochrany přírodního prostředí, Studie proveditelnosti.

IMPLEMENTATION AND DEVELOPMENT OF ECO-TOURISM INFRASTRUCTURE IN ONE ZAMBIAN NATIONAL PARK AIMING AT IMPROVEMENT OF LOCAL ECONOMIC PROSPERITY, REDUCTION OF COUNTRYSIDE'S POVERTY AND IMPROVEMENT IN THE CONSERVATION OF NATURAL ENVIRONMENT. FEASIBILITY STUDY

Oponentský posudek k studii proveditelnosti

Zpracovatel: Mgr. Lidmila Stellová, Stella Travel

V Praze 19. Listopadu 2019

Rozvoj ekoturismu v Africe v posledních letech roste, přičemž do hledáčku zájmů se dostávají i destinace mimo nejtradičnější země (Jižní Afrika, Keňa, Severní Tanzanie, Namibie), a to z důvodů hledání větší autenticity spojované s africkým venkovem a přírodní krajinou. Předložená studie proveditelnosti se zabývá některými lokalitami ve třech národních parcích Zambie. Zambie v tomto ohledu je právě zemí, u níž se dá z hlediska rozvoje ekoturismu předpokládat, že o ní zájem bude nadále narůstat. Pro českou klientelu je Zambie stále zemí neobjevenou a díky novým leteckým spojením se může stát mnohem dostupnější. Tzv. ekokempy jsou stále vyhledávanější, mnoho cestovatelů vyhledává méně navštěvovaná místa, aby si africkou přírodu dostatečně užili bez velkých davů.

Studie byla zaměřena na tři národní parky (Kafue, Sioma Ngwezi a Lower Zambezi). Kafue a Lower Zambezi patří v relacích Zambie k průměrně navštěvovaným s potenciálem dalšího rozvoje cestovního ruchu, Sioma Ngwezi patří k minimálně navštěvovaným parkům a potenciál rozvoje existuje zde také. Na základě multikriteriální analýzy byly jednotlivé plochy v národních parcích posouzeny. Přestože potenciál rozvoje jeví všechá zájmová území, nejpozitivnější hodnocení vychází pro lokaitu v NP Kafue na soutoku dvou řek, a proto je sem navrženo i umístění pilotního projektu

Zvolená verze kombinace středně komfortního kempu s trvalými stany a solidního kempovacího prostoru (tzn. středně drahé a levné služby) se v daném kontextu jeví jako vhodná. Expertní odhady na realizaci modelového kempu a jeho provoz je možné považovat za realistické, nicméně při vlastním provádění záměru zde mohou být logicky nemalé odchylnosti.

Z hlediska cestovního ruchu v případě dobrého marketingu je možné předpokládat zájem o služby jak od klientů a cestovních kancelářích z České republiky, ale i z okolních zemí. Ocenění si zaslouží také očividná snaha o maximální zapojení místních komunit do provozu zařízení. Rovněž úvahy o využívání místních zemědělských produktů a rybolovu pro zásobování nového ekoturistického zařízení jdou správným směrem. Ve studii je správně uvažováno, že rozvoj ekoturismu přináší nejen ekonomickou posilu dotčeného venkova, ale i zkvalitnění vlastní ochrany přírodní krajiny jako základního media pro rozvoj ekoturismu.

:Mgr. Lidmila Stellová, Stella Travel